

Rapport deputaten kerkorde

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Meppel 2017

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: dao@gkv.nl.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Inhoudsopgave

	Inleiding	3
1	Verslag van werkzaamheden	3
2	Contacten en kerkrechtelijk advieswerk	5
3	Het oude artikel 31 KO en de nieuwe kerkorde	6
4	Generale regelingen	10
1	Predikantszaken	10
2	Preekbevoegdheid	36
3	Kerkdiensten	40
4	Kerklidmaatschap	43
5	Geheimhouding	46
5	Handreiking en modelregeling voor de behandeling van bezwaren	51
6	Nieuwe voorstellen	55
7	Budget	56

Bijlagen

1	Opdracht van de GS 2014-2015	57
2	Samenstelling deputaatschap	57
3	Brief aan de kerken inzake het oude artikel 31 KO	58

Inleiding

Deputaten kerkorde kregen - kort samengevat - van de synode als opdracht:

- a. de ontbrekende generale regelingen, modellen en handreikingen te concipiëren;
- b. de besluiten van de GS 2014 waar nodig te integreren in de bestaande regelingen;
- c. in de praktijk gebleken knelpunten te inventariseren;
- d. kerken desgevraagd te dienen met voorlichting;
- e. kerkelijke vergaderingen desgevraagd te dienen met advies bij de overgang naar de nieuwe kerkorde;
- f. de generale synode desgewenst van advies te dienen met betrekking tot kerkrecht en kerkorde;
- g. te zorgen voor de officiële publicatie van kerkorde, generale regelingen, besluiten, modellen en handreikingen.

Het deputaatschap bestaat uit ds. K. Harmannij, ds. P. Niemeijer, mr. dr. P.T. Pel, mr. J. Storm, prof. dr. M. te Velde. Zij worden ambtelijk ondersteund door br. L.H. Olde uit Doorn.

In dit rapport bieden deputaten een overzicht van hun werkzaamheden, doen ze verslag van contacten die ze onderhielden, gaan ze in op het recht van kerken die van oordeel zijn een besluit van een meerdere vergadering niet te mogen uitvoeren, en presenteren ze een aantal generale regelingen en modellen en handreikingen voor plaatselijke kerken.

Het rapport besluit met de voorstellen die deputaten de synode voorleggen.

31 oktober 2016

1 Verslag van werkzaamheden

Aan de hand van de opdracht van de synode valt het volgende te rapporteren:

a. concipiëren van de ontbrekende generale regelingen

In de verslagperiode hebben deputaten gewerkt aan de generale regelingen voor predikantszaken (KO art. B8), kerkelijk werkers (KO art. B31.3), preekbevoegdheid (KO art. B32.2), kerkdiensten (KO art. C37.2), kerklidmaatschap (KO art. C43.2) en geheimhouding (KO art. C49.3). Over dit werk wordt u in Hoofdstuk 4 van dit rapport geïnformeerd. Bij de generale regeling geheimhouding wordt een handreiking statelijk verschoningsrecht aangeboden.

Waar nodig en gewenst hebben we input van andere deputaatschappen (deputaten bemiddeling en begeleiding, deputaten eredienst) en instellingen (Steunpunt Kerkenwerk, Vereniging Samenwerking Emeritering, Predikantenvereniging, vereniging van kerkelijk werkers LUCEO), bij ons werk betrokken.

Daarnaast is een handreiking en modelregeling gemaakt voor de behandeling van bezwaren (bij KO art. F73). Die vindt u in hoofdstuk 5.

Naar aanleiding van vragen zijn de modellen voor een plaatselijke regeling voor de roeping van een predikant op een enkel punt verhelderd.

In een aanvullend rapport hopen deputaten concept-besluiten voor de inwerkingtreding van deze regelingen, het daarbij horende overgangsrecht en het intrekken van het in 2014 vastgestelde overgangsrecht te leveren.

Waar deputaten na de GS 2017 hun specifieke taak inzake de herziening van de kerkorde hebben voltooid, is het goed hun naam voor de toekomst te wijzigen en te doen luiden: 'deputaten kerkrecht'.

b. integratie van de besluiten van de GS 2014 in de bestaande regelingen

Slechts één besluit van de GS 2014-2015 vroeg om verwerking in een generale regeling: het besluit in artikel 110 van de Acta over nalatigheid in de afdracht van quota.

Deputaten financiën en beheer zijn hierop geattendeerd en hun is gevraagd de synode een voorstel voor te leggen ter aanpassing van de Huishoudelijke regeling generale synode met bijlagen.

c. inventariseren van knelpunten in de praktijk

Preekbevoegdheid en sacramentsbediening

De synode gaf aan deputaten het verzoek door van de PS Overijssel 2014 om de bestaande regeling inzake preekbevoegdheid nog eens tegen het licht te houden vanwege (dreigende)

rechtsongelijkheid inzake de bevoegdheid tot bediening van de sacramenten bij de toekenning van preekbevoegdheid aan niet-predikanten (Acta art. 29). Deputaten hebben dit meegenomen bij de aanpassing van de Generale regeling preekbevoegdheid aan de nieuwe kerkorde (zie hierboven onder a. en verder in hoofdstuk 4).

Op dit punt hebben deputaten op een daartoe strekkend verzoek advies gegeven aan de classis Zwolle.

Het oude artikel 31 KO

Naar aanleiding van publicaties in de pers en van aangekondigde revisieverzoeken hebben deputaten zich nader bezonnen op de verwerking van het oude artikel 31 in de nieuwe kerkorde. Er is overleg geweest met de kerken te Capelle aan den IJssel-Noord, Ten Boer en Zuidwolde (Gr) die zich hierover tot deputaten hadden gewend. Over het resultaat daarvan verneemt u elders in dit rapport (hoofdstuk 3).

Beroepsweg

Twee vragen om advies vanuit de kerken hadden betrekking op de 'beroepsweg'.

De eerste vraag was wie de aangewezen beroepsinstantie is als er beroep wordt ingesteld tegen een besluit van een kerkenraad dat met *advies* van een classis is genomen.

De tweede vraag ging over de beroepsweg ingeval van weigering door een classis van de door de kerkorde vereiste instemming met een kerkenraadsbesluit.

In beide zaken hebben deputaten advies uitgebracht. Het is aan de adviesvragende kerkelijke vergaderingen wat zij met deze adviezen hebben gedaan.

Het is mogelijk dat deze vraagstelling in het kader van een procedure van hoger beroep op de tafel van de generale synode komt en in die weg door de synode van een formeel antwoord wordt voorzien.

d. voorlichting aan de kerken

In de verslagperiode hebben deputaten werk gemaakt van een zgn. KO-tour, een serie voorlichtingsbijeenkomsten voor verschillende doelgroepen. Er zijn bijeenkomsten geweest voor kerkenraden (Assen, Ede, Gouda en Goes) en voor diakenen (Enschede, Gouda, Veenendaal en Assen). Desgewenst kunnen nieuwe bijeenkomsten worden belegd voor bepaalde doelgroepen, zoals classes, deputaatschappen en voor werkers bij kerkelijke instellingen en leden van kerkelijke organisaties.

Kerken die om verheldering vroegen van de nieuwe kerkorde hebben antwoord ontvangen. Aparte vermelding verdient dat een aantal kerken advies vroeg toen in de pers vragen werden gesteld rond de doorwerking van het oude artikel 31 in de nieuwe kerkorde. Deputaten hebben alle kerken daarover aangeschreven (zie Bijlage 3). In *Nader Bekeken* (4 april 2015) is een artikel over deze materie verschenen van de hand van deputaat Pel.

Ook kerkleden wendden zich rechtstreeks tot deputaten. Deputaten zijn terughoudend in het verstrekken van advies aan individuele kerkleden. Niet alleen omdat zij als deputaten in dienst staan van kerken en kerkelijke vergaderingen, maar ook omdat niet altijd is te overzien in welke processen of procedures gevraagde adviezen hun plaats hebben. Bovendien behoort het

verstrekken van kerkrechtelijk advies niet tot de opdracht van deputaten. Op puur informatieve vragen wordt over het algemeen wel antwoord gegeven.

e. advies bij de overgang naar de nieuwe kerkorde

In de vorige verslagperiode was reeds een draaiboek voor de liquidatie van de PS-en oude stijl vervaardigd. Alle classes en PS-en zijn daarop geattendeerd. Deputaten hebben de indruk dat daarvan dankbaar gebruik gemaakt is.

Deputaten hebben de PS-en oude stijl gevraagd hen te informeren over het daadwerkelijke verloop van de liquidatie van de oude PS-en. Alle PS-en hebben aan dat verzoek voldaan. Geconstateerd kan worden dat een en ander naar behoren verlopen is.

Inmiddels is bericht ontvangen dat de classis-Zutphen heeft opgehouden te bestaan. Dit dient in de Generale regeling voor de particuliere synode aangepast te worden.

Deputaten hebben de tijdelijke generale deputaten voor advies en bijstand aan classes (ABC) (voorheen ad art. 49 KO) geattendeerd op hun taak.

f. adviseren van de generale synode

Dit wordt actueel als de GS 2017 bijeenkomt. Deputaten zijn desgewenst voor kerkrechtelijk advies beschikbaar.

Deputaten geven de synode c.q. haar moderamen nadrukkelijk in overweging om gebruik te maken van een aantal deskundige adviseurs op relevante beleidsterreinen. We verwijzen naar de praktijk bij o.a. de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Protestantse Kerk in Nederland. De Huishoudelijke regeling van de generale synode noemt in dit kader met name de docenten aan de Theologische Universiteit, maar het hoeft zich daar niet toe te beperken. Naast de kennis waarover de verschillende deputaatschappen beschikken die ter synode rapporteren, moet de waarde van het inhoudelijk en formeel advies van andere deskundigen niet onderschat worden.

g. publicatie van regelingen etc. en beheer van de website

De door de GS Ede vastgestelde generale regelingen zijn op de website www.gkv.nl/generale-regelingen geplaatst. De website bevat de officiële tekst van de kerkorde en het geldende kerkelijke recht.

Modellen en handreikingen zijn ook op de website geplaatst. De kerken zijn vrij daar gebruik van te maken.

2 Contacten en kerkrechtelijk advieswerk

Contact in predikantszaken

Deputaten bemiddeling en begeleiding nodigden deputaten uit voor een overleg over de kerkrechtelijke advisering in predikantszaken. Daaraan namen deputaten op persoonlijke titel deel. Er konden goede werkafspraken worden gemaakt. Deputaten bemiddeling en begeleiding hechten overeenkomstig hun synodale instructie aan kerkrechtelijk advies. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat het deputaatschap kerkorde als zodanig geen adviserende taak heeft in dezen. Adviseurs worden derhalve op persoonlijke titel uitgenodigd. In verschillende casus is dat in de verslagperiode ook gebeurd.

In concrete casus en ook bij de concipiëring van de Generale regeling predikantszaken was sprake van goede samenwerking met het Steunpunt Kerkenwerk (SKW), de Vereniging Samenwerking Emeritering, deputaten bemiddeling en begeleiding en de Predikantenvereniging.

Na het vertrek van prof. Te Velde uit de Raad van Advies van SKW is er overleg geweest over een mogelijke rol van deputaten in de RvA. De RvA heeft dit in eerste instantie afgewezen, maar in het kader van het overleg rond de totstandkoming van de Generale regeling predikantszaken aangegeven zich hierover nader te beraden.

Kerkrechtelijke advisering

Na de emeritering van prof. dr. M. te Velde als hoogleraar aan de Theologische Universiteit ontstond er een vacature voor kerkrecht. De hoogleraar kerkrecht had naast zijn taak in onderwijs en onderzoek ook een adviesfunctie naar de kerken. Prof. Te Velde heeft aangegeven ook die taak te beëindigen.

Het College van Bestuur van de Theologische Universiteit nodigde een aantal instanties uit voor een gesprek over de ontstane situatie en met name over de toekomstige vormgeving van het kerkrechtelijk advieswerk. Het overleg mondde uit in een verzoek aan deputaten kerkorde om aan de synode van 2017 een voorstel hieromtrent te doen. Op dit moment beraden deputaten zich nog op de vorm waarin dat kerkrechtelijk advieswerk gegoten zou kunnen worden.

3 Het oude artikel 31 KO en de nieuwe kerkorde

A. inleiding

1. De GS Ede stelde in tweede lezing de nieuwe kerkorde vast en bepaalde de inwerkingtreding op 1 juli 2015 (Acta GS Ede art. 13 Besluit 2). De synode behandelde eerst nog een aantal door de classes ingediende ‘consideraties’ bij de eerste lezing, op basis waarvan aanpassingen zijn verwerkt in de tweede lezing. Geen ‘consideraties’ zijn vanuit de classes ingebracht ter zake de bindende rechtskracht, inwerkingtreding en uitvoerbaarheid van kerkelijke besluiten (art. F72 KO).
2. Nadat de nieuwe KO door de synode was vastgesteld, rezen er in de kerken en kerkelijke pers enkele vragen rond de verwerking van ‘artikel 31’. De indruk werd gewekt dat het tweede deel van dit oude artikel, het bekende *tenzij*, in de nieuwe KO zou ontbreken. In een ‘brandbrief’ werden de kerkenraden zelfs opgeroepen om de nieuwe KO niet te aanvaarden en revisie in te stellen bij de volgende GS. De verontrusting hierover was mede gevoed door brieven van enkele buitenlandse kerken aan de GS Ede (vgl. Acta GS Ede art. 94 materiaal sub b-8).
3. In verband met door kerkenraden hierover gestelde vragen en mede gezien de hun door de GS Ede opgedragen voorlichtingstaak (Acta GS Ede art. 13 Besluit 7), hebben deputaten in een brief van 30 maart 2015 aan alle kerkenraden uitleg gegeven over de verwerking van art. 31 in de nieuwe KO. Ook heeft deputaat mr. dr. Pel over ‘*Artikel 31*’ een toelichtende bijdrage geschreven in *Nader bekeken* van april 2015.
4. Door enkele kerkenraden werd een revisieverzoek aangekondigd op dit punt, te weten (in alfabetische volgorde) Ten Boer, Capelle a/d IJssel-N en Zuidwolde (Gr). Het betrof in alle drie gevallen een voorlopige aankondiging.
5. De opmerkingen van diverse kanten hebben deputaten aanleiding gegeven om zich opnieuw met de thematiek bezig te houden. Deputaten hebben immers de opdracht om ‘eventuele knelpunten’ te signaleren en om kerkelijke vergaderingen te dienen met advies bij de overgang naar de nieuwe kerkorde (Acta GS Ede art. 13 Besluit 7).

B. de zaak

6. Het *tenzij* van het oude artikel 31 KO staat voor het principe dat een besluit van een kerkelijke vergadering altijd ondergeschikt is aan het Woord van God en aan de afgesproken kerkelijke orde. In de letterlijke woorden van art. 31 KO 1978: een besluit “zal als bindend worden aanvaard, *tenzij bewezen wordt dat zij in strijd is met het Woord van God of met de kerkorde.*” Er behoeft geen enkele twijfel over te bestaan dat dit principe ook in de nieuwe KO nog steeds volledig wordt onderschreven. Het is immers een voluit bijbels en daarmee ook gereformeerd uitgangspunt dat we God meer gehoorzaam moeten zijn dan mensen, ook in de

kerk. Art. A1 KO, het openingsartikel van de nieuwe KO, stelt Bijbel en belijdenis voorop. De vraag is dan ook niet *of*, maar *hoe* aan dit principe in de nieuwe KO vorm is gegeven.

C. besluiten en hun geldingskracht

7. Het gaat om de besluitvorming van de kerkelijke vergaderingen. De nieuwe KO maakt daarbij een systematisch onderscheid tussen de aspecten van (i) de rechtskracht, (ii) de inwerkingtreding en (iii) de uitvoering van een besluit. Alle drie aspecten stammen rechtstreeks af van de oude KO.
8. (i) *Rechtskracht*. Een besluit heeft bindende rechtskracht (art. F72.1 KO). Dat is het uitgangspunt: een eenmaal door een kerkenraad, classis of synode genomen besluit is rechtsgeldig. De geldigheid hangt er niet van af of de ontvanger van het besluit het er wel mee eens is. Dat zou een mooie boel worden. Ik accepteer alleen wat mij aanstaat en aan de rest ben ik niet gebonden. Dat kan natuurlijk niet.
Volgens de oude terminologie van vóór de KO1978 wordt een besluit “voor vast en bondig gehouden”. Het besluit is dus ‘vast en bondig’ en daar wordt het ook voor ‘gehouden’. Dit aspect ziet op de ‘kerkelijke besluitvaardigheid’: kerkelijke vergaderingen zijn bevoegd tot het nemen van besluiten en die besluiten hebben dan bindende kracht binnen het kerkelijk ressort van de kerkelijke vergadering. Een besluit van de GS bindt alle kerken in het kerkverband.
9. (ii) *Inwerkingtreding*. Een besluit treedt direct in werking, tenzij het besluit zelf een andere termijn aangeeft (art. F72.2 KO). De kerkelijke vergadering beslist dus zelf wanneer het besluit in werking treedt, effectief wordt. Dit is een temporeel aspect.
10. (iii) *Uitvoering*. De kerkenraden dragen zorg voor het uitvoeren van de besluiten van meerdere vergaderingen (art. F72.3 KO). De classis ziet hier op toe (art. E63.4 KO).

D. feilbare besluiten en remedies

11. Besluiten zijn feilbaar. Kerkelijke vergaderingen kunnen het bij het verkeerde eind hebben. Hoe wordt daarmee rekening gehouden in de KO? Van ouds kennen we daarvoor vier instrumenten, die allemaal teruggaan op art. 31 KO:
 - (i) ‘ratificatie’;
 - (ii) bezwaar/beroep/hoger beroep;
 - (iii) revisie;
 - (iv) ‘dispensatie’.
12. (i) *‘Ratificatie’*: de term ‘ratificatie’ is in het kerkrechtelijk spraakgebruik van ouds de technische term voor het ‘bindend aanvaarden’ (KO 1978) resp. ‘voor vast en bondig houden’ (KO voordien) van de besluiten van meerdere vergaderingen. In beide uitdrukkingen zit het element dat de ontvanger van een besluit van zijn kant ook iets doet. Hij *houdt* immers een besluit voor vast en bondig c.q. *aanvaardt* een besluit als bindend. Op grond hiervan is de ratificatie-traditie ontstaan: als er een GS is geweest, gaan de plaatselijke kerkenraden over tot een meer of minder uitgebreide beoordeling van de synodebesluiten. Zij *doen* daar iets mee!
13. Wat is nu de betekenis van die ratificatie-handeling? De ratificatie heeft tot doel:
 - a. inhoudelijke kennisneming en ‘toe-eigening’ van de besluiten;
 - b. vaststelling dat de besluiten niet in strijd zijn met Bijbel, belijdenis en kerkorde;
 - c. zich conformeren aan en uitvoeren van de besluiten.
14. Er heeft zich ook een verkeerd gebruik van de ratificatie ontwikkeld, in tenminste twee opzichten:
 - a. de ratificatie is/wordt opgevat als de plicht tot volledige herbeoordeling van elke letter en komma van de synodebesluiten, dus veel meer dan de eigenlijke toetsing van het *tenzij* volgens het oude art. 31 KO;

b. er wordt gedacht dat synodebesluiten zonder ratificatie niet geldig zouden zijn.

15. (ad a) De ratificatie heeft een belangrijke, maar tegelijk ook afgebakende functie. Het is niet de taak van de kerkenraden het werk van de generale synode helemaal over te doen. De generale synode is *besluitvaardig*. Het besluit wordt *aanvaard*, *tenzij* het in strijd is met het Woord van God of het kerkelijk recht. Dat is het toetsingskader.
16. (ad b) De gedachte lijkt her en der te bestaan dat een besluit niet geldig zou zijn zo lang de ratificatie niet is gebeurd en afgewikkeld. Dat is onjuist. Het is niet zo dat een besluit van de synode pas rechtskracht verkrijgt als het geratificeerd is door alle kerkenraden. Een door de synode bevoegd genomen besluit heeft rechtskracht. Als een kerkenraad dat besluit niet ratificeert, heeft dat als betekenis en tot gevolg dat het besluit door die kerkenraad niet wordt *uitgevoerd* in de desbetreffende gemeente. J. Kamphuis heeft er in zijn *Kerkelijke besluitvaardigheid* (1970) terecht op gewezen dat:

“het praktische onderhouden van art. 31 KO niet moet worden bezwaard met de onjuiste gedachte, dat er alsnog ratificatie dient te komen in de zin van completering van de rechtsvorm van een genomen besluit. De vraag waar art. 31 KO antwoord op geeft, is niet: moet er nog geratificeerd worden of is het nemen van het besluit tegelijk de ratificatie daarvan, maar moet het genomen besluit al dan niet worden *uitgevoerd*?”

Daarmee is het goede gebruik van het ratificeren niet ter discussie gesteld, maar zijn de verkeerde inzet en verkeerde uitleg van de gevolgen benoemd. De kern van de zaak is dat het ratificeren van een besluit niet ziet op de bindende rechtskracht, maar op de uitvoering van het besluit.

17. (ii) *Bezwaar, beroep en hoger beroep*, die voorheen allemaal geacht werden te vallen onder art. 31 KO, zijn in de nieuwe KO opgenomen in de artikelen F73, F76 en F77. De gronden voor bezwaar en beroep staan in art. F73.1 KO.
18. (iii) *Revisie* werd voorheen gebaseerd op de tweede zin van art. 33 KO 1978: “Wat eenmaal afgehandeld is, moet niet opnieuw aan de orde worden gesteld, tenzij men van oordeel is dat wijziging noodzakelijk is.” De nieuwe KO kent hiervoor art. F81. Hier gold en geldt geen beperking in de revisiegronden.
19. (iv) *‘Dispensatie’*: zonder deze term daarvoor te gebruiken, erkent de nieuwe KO in art. F72.4 het persoonlijk recht van een kerklid, ambtsdrager of gemeentelid, om een besluit niet uit te voeren als dit hem persoonlijk in zijn geweten in strijd brengt met Gods Woord.

E. tussentoestand

20. De omtrent de nieuwe KO gerezen vragen concentreren zich op de ‘tussentoestand’: hoe zit het nu precies als er een synodebesluit is genomen en één of meer kerkenraden dat bij de ratificatie niet aanvaarden met een beroep op het *tenzij*? Er ontstaat dan een tijdelijk geaccepteerde tweedeling:
 - (i) In de kerken waarvan de kerkenraad bij de ratificatie het besluit heeft aanvaard, wordt het besluit ook uitgevoerd.
 - (ii) In de kerken waarvan de kerkenraad bij de ratificatie het besluit niet heeft aanvaard, wordt het besluit (nog) niet uitgevoerd. Het is dan tegelijk de plicht van die kerkenraad om revisie in te stellen overeenkomstig art. F81 KO.
21. Als bij de revisie door de volgende synode het eerste besluit wordt herzien, vervalt de bindende rechtskracht van dat eerste besluit en wordt het revisiebesluit van kracht. Wordt bij de revisie het eerste besluit niet herzien, dan behoudt dat zijn bindende rechtskracht. Voor de kerkenraad die revisie instelde, is na de beslissing op het revisieverzoek een tweede ratificatie aan de orde. De GS Arnhem 1981 (Acta art. 74) oordeelde in de toenmalige zaak

van Uithuizermeeden dat er geen sprake kan zijn van een permanente weigering van de uitvoering van een synodebesluit als daarover tweemaal (in het eerste besluit en het revisiebesluit) is geoordeeld. M.a.w.: na het oordeel van de GS over het revisieverzoek is de interim-situatie voorbij.

22. Hangende de revisie op de volgende synode kunnen er vragen rijzen over hoe intussen te handelen in de gemeente. Een kerkenraad die bij de ratificatie het besluit niet aanvaardt en overgaat tot revisie, dient daarvan de classis op de hoogte te brengen. De classis kan adviezen en zo nodig aanwijzingen geven met het oog op het functioneren en de opbouw van de gemeente. Dit is in lijn met de taakstelling van de classis volgens art. E63.4 KO. In reactie op de inbreng van sommige buitenlandse kerken heeft de GS Ede ook al op deze kerkelijke weg gewezen: "(...); voor de uitzonderingssituatie waarin kerkenraden synodale besluiten niet menen te kunnen uitvoeren is daarvoor de normale weg die van verantwoording aan de classis" (Acta GS Ede art. 94 besluit 2).

F. consequenties voor KO?

23. Deputaten hebben zich ampel beraden over de vraag of het raadzaam is om de nieuwe KO nog aan te vullen met een bepaling die betrekking heeft op de hierboven besproken aspecten van ratificatie, revisie en tussentoestand. De voors en tegens afwegende, achten deputaten het aan te bevelen om het hierna geformuleerde nieuwe art. F72.4 aan de KO toe te voegen. Daarmee wordt in de tekst van de KO opgenomen wat reeds in de lijn van de KO beoogd wordt.

G. aanvulling tekst KO

24. Voorstel voor een nieuw art. F72.4 met vernummering van het huidige art. F72.4 tot F72.5 KO:

F72 rechtskracht, inwerkingtreding en uitvoering

F72.1 Een besluit van een kerkelijke vergadering heeft bindende rechtskracht.

F72.2 Een besluit treedt direct in werking, tenzij het besluit zelf een andere termijn vermeldt.

F72.3 De kerkenraden dragen zorg voor de uitvoering van de besluiten van de meerdere vergaderingen.

F72.4 Als een kerkenraad van oordeel is dat een besluit van de generale synode in strijd is met het Woord van God of de kerkorde en hij om die reden dat besluit niet kan uitvoeren, is hij gehouden tot het instellen van revisie volgens art F81, met kennisgeving daarvan aan de classis. Met het oog op de gemeente kan de classis in de tussentijd adviezen of aanwijzingen geven.

F72.5 De uitvoering van een besluit kan niet van iemand, *ambtsdrager of gemeentelid*, worden verlangd, als dit hem persoonlijk in zijn geweten in strijd brengt met *het Woord van God*. De betrokkene dient bereid te zijn zich te verantwoorden volgens art. F73, F76 en F77.

Deputaten leggen u een aantal nieuwe generale regelingen ter vaststelling voor:

1. de generale regeling predikantszaken (KO art. B8)
2. de generale regeling preekbevoegdheid (KO art. B32.2)
3. de generale regeling kerkdiensten (KO art. C37.2)
4. de generale regeling kerklidmaatschap (KO art. C43.2)
5. de generale regeling geheimhouding (KO art. C49.3).

De generale regeling kerkelijk werkers (KO art. B31.3) volgt bij aanvullend rapport.

1 Predikantszaken

Introductie

1. 'Op de ambtsdienst van de predikanten is behalve de kerkorde de generale regeling voor predikantszaken van toepassing', aldus art B8 van de kerkorde. En dus bereikte de deputaten vanuit den lande nog wel eens de vraag: "waar kunnen we die generale regeling voor predikantszaken vinden?" Helaas. Op de GS Harderwijk 2011-2012 werd bij de eerste lezing van de nieuwe kerkorde gezegd: "Deze GRP gaat de volgende GS bespreken." (Acta art. 26b). Helaas. Op de GS Ede 2014-2015 diende wel de tweede lezing van de nieuwe KO, maar nog niet de GRP. Nu is het zover en kunnen we de GRP voorleggen.

2. Na de totstandkoming van de nieuwe KO is ook de realisatie van de GRP een majeure operatie. Dat wordt wellicht het beste geïllustreerd door hier art. A2.2 en A2.3 van de GRP zelf aan te halen:

A2.2 De kerken regelen in de GRP die aspecten van de ambtsdienst van de predikanten waarin ter wille van een goede taakvervulling en rechtsgelijkheid gezamenlijke bepalingen nodig of gewenst zijn.

A2.3 De kerken regelen in de GRP inzake de predikantsdienst tevens de verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de verschillende kerkelijke vergaderingen, kerkelijke organisaties en kerkelijke instellingen (art. E68 KO) en andere betrokken instanties.

Uit A2.2 blijkt wat de brede doelstelling van de GRP is. A2.3 bevestigt dat er vele betrokkenen c.q. belanghebbenden bij de regeling van de predikantsdienst een taak en positie hebben en dat er dus het nodige valt af te stemmen.

3. De functies die de GRP heeft, kunnen we kort samenvatten in de volgende omschrijvingen:
 - a. *de GRP is er voor detaillering*: veel details met betrekking tot de ambtsdienst van de predikanten, die anders in de KO zelf zouden moeten worden opgenomen, zijn nu gestructureerd ondergebracht in de GRP.
 - b. *de GRP is er voor samenloop*: de GRP is ook de plaats waarin de kerkrechtelijke uitvoeringsregels van de generale synoden samenkomen met de uitvoeringsregels van de kerkelijke parallelverbanden, zoals de Vereniging Steunpunt Kerkenwerk (SKW) en de Vereniging Samenwerking Emeritering (VSE);
 - c. *de GRP is er voor overzicht*: de GRP heeft ook tot doel om overzicht te bieden op het gebied van de rechtspositionele en overige regelingen van en voor de predikanten. Waar het verleden werd gekenmerkt door een versnippering van de toepasselijke regelingen en besluiten, veelal verspreid over de Acta van de generale synoden door de jaren heen, beoogt de GRP de vindbaarheid en daarmee de vlote toegankelijkheid te vergroten;
 - d. *de GRP is er voor een rechtsbasis*: de GRP fungeert als algemeen verbindende regeling tussen de KO en de kerkelijke handelingspraktijk en verschaft de rechtsbasis voor die praktijk;

- e. *de GRP is er voor rechtseenheid en rechtsgelijkheid*: de GRP draagt op deze manier tot slot ook bij aan de uniformering van de ambtsdienst van de predikanten in de kerken. De GRP werkt de KO-bepalingen uit en beoogt een gelijke behandeling in gelijke gevallen. De GRP biedt hiermee een belangrijke bijdrage aan de rechtseenheid ten aanzien van de predikantszaken.
4. De totstandkoming van de GRP impliceert niet dat de generale synode daarmee het monopolie over alle uitvoeringsregelingen ten aanzien van de predikantszaken naar zich toe zou trekken. Het blijft een zaak van goed overleg tussen de generale synode c.q. haar deputaten en de kerkelijke parallelverbanden (SKW en VSE) wie wat op welke wijze regelt. De GRP beoogt het effect van meer coördinatie en consistentie van beleid en uitvoering binnen het gezamenlijke kerkelijke domein. Zie daarvoor art. A3:
- A3.1 De kerkelijke vergaderingen, de bijzondere kerkelijke organisaties en kerkelijke instellingen en andere betrokken instanties streven naar een goede onderlinge samenwerking en naar consistentie van beleid en uitvoering in alle zaken omtrent de ambtsdienst van de predikanten (*art. A2 KO*).
 - A3.2 Zij dragen er zorg voor dat de regelingen, richtlijnen, beleidsaanbevelingen, besluiten e.d., die door hen binnen hun eigen taakveld worden vastgesteld en uitgevoerd, aansluiten bij de kerkorde en de GRP en niet in strijd zijn met het kerkelijk recht (*art. A3.2 KO; art. E68.4 KO*).
5. Deputaten hebben dan ook in de afgelopen tijden meermalen vruchtbaar overleg gevoerd met de betrokken 'ketenpartners', hetgeen in allerlei opzichten heeft bijgedragen aan het resultaat dat er nu ligt. Dat betreft naast het al genoemde SKW en de VSE ook de Predikantenvereniging (PV), de huidige deputaten bemiddeling en begeleiding (B&B), de Raad van Advies in predikantszaken en de Commissie van beroep in predikantszaken. Deputaten bedanken allen voor hun constructieve bijdragen en gedachtenuitwisselingen.
6. Deputaten spreken de wens en de hoop uit dat de GRP na vaststelling door de synode een belangrijke bijdrage mag leveren aan de goede orde en vrede rond de predikantsdienst in de kerken.

GENERALE REGELING PREDIKANTSZAKEN

Ingevolge artikel B8 KO

Inhoud

A. Algemene bepalingen

- A1 Begripsomschrijvingen
- A2 Toepasselijke regels
- A3 Consistentie van beleid en uitvoering

B. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

- B1 Kerkenraad
- B2 Classis
- B3 Generale synode
- B4 Commissie van beroep in predikantszaken
- B5 Vereniging Steunpunt Kerkenwerk
- B6 Vereniging Samenwerking Emeritering
- B7 Predikantenvereniging
- B8 Raad van advies in predikantszaken

C. Voorbereiding en toegang tot de ambtsdienst

- C1 Praktijkoriëntatie voor studenten aan de Theologische Universiteit
- C2 Predikanten in opleiding
- C3 Beroepbaarstellend onderzoek
- C4 Toelatend onderzoek
- C5 Onderzoek voor toelating in bijzondere gevallen
- C6 Beroeping

D. Vervulling van de ambtsdienst

- D1 Predikant in kerk en kerkverband
- D2 Kerkelijke rechtspositie
- D3 Totstandkoming van de verbintenis
- D4 Samenwerking tussen kerken en tussen predikanten
- D5 Bindingsformulier
- D6 Kerkenraad en predikant
- D7 Taakvervulling
- D8 Predikant in voltijd en deeltijd
- D9 Beroepscode, vorming en spiritualiteit
- D10 Beroepsprofiel en vaardigheden
- D11 Mentoraat
- D12 Supervisie
- D13 Intervisie
- D14 Permanente ontwikkeling
- D15 Functioneringsoverleg
- D16 Mobiliteit
- D17 Interim-predikantschap
- D18 Geheimhouding

E. Predikanten met een bijzondere taak

- E1 Bijzondere taken
- E2 Voorwaarden
- E3 Verhouding tot de kerken
- E4 Regeling van de rechtspositie
- E5 Begeleiding en toezicht
- E6 Rechtspraak in predikantszaken

F. Levensonderhoud en overige materiële voorzieningen bij actieve dienst

- F1 Levensonderhoud en voorzieningen
- F2 Reikwijdte zorgplicht
- F3 Pastorie
- F4 Tijdelijke arbeidsongeschiktheid
- F5 Blijvende arbeidsongeschiktheid
- F6 Zorgplicht bij arbeidsongeschiktheid
- F7 Arbeidsongeschiktheidsuitkering van VSE

G. Maatregelen

- G1 Samenwerking onder druk
- G2 Op non-actief stelling
- G3 Losmaking
- G4 Ontheffing
- G5 Schorsing
- G6 Afzetting
- G7 Ambtsherstel

H. Leeftijdsemeritaat

- H1 Leeftijd
- H2 Besluitvorming
- H3 Zorgplicht bij leeftijdsemeritaat
- H4 Aansluiting bij VSE
- H5 Toezicht en tucht

J. Slotbepalingen

- J1 Modellen
- J2 Vaststelling en wijziging van de GRP
- J3 Inwerkingtreding

A. Algemene bepalingen**Artikel A1 Begripsomschrijvingen**

- A1.1 In deze regeling wordt verstaan onder:
- a. de kerkorde: de vigerende kerkorde (KO) van de Gereformeerde Kerken in Nederland (GKv);
 - b. de GRP: deze generale regeling predikantszaken;
 - c. de kerk(en): de plaatselijke kerk(en) in de GKv;
 - d. deputaten toelating predikantschap: de klassicale deputaten voor toelating tot het predikantschap;
 - e. deputaten advies en bijstand: het generale deputaatschap voor advies en bijstand in predikantszaken (AB);
 - f. deputaten kerkorde: het generale deputaatschap kerkorde (KO);
 - g. deputaten predikantszaken: het generale deputaatschap voor predikantszaken (PZ);
 - h. de Theologische Universiteit: de theologische universiteit (TU) als bedoeld in art. B13.1 KO;
 - i. de predikantenvereniging: de Vereniging van predikanten bij de GKv, tevens beroepsgroep predikanten GKv|CGMV (PV);
 - j. het Praktijkcentrum: het Praktijkcentrum Gereformeerde Kerken (PC);
 - k. de Raad van advies: de Raad van advies in predikantszaken (RvA);
 - l. het SKW: de Vereniging Steunpunt Kerkenwerk;
 - m. de VSE: de Vereniging Samenwerking Emeritering.
- A1.2 Waar in deze regeling sprake is van de kerkenraad in relatie tot de predikant, wordt in afwijking van art. B29.1 KO onder 'de kerkenraad' verstaan: de kerkenraad zonder de betrokken predikant.

Artikel A2 Toepasselijke regels

- A2.1 Op de ambtsdienst van de predikanten zijn, in de hierna volgende rangorde, van toepassing:
- a. de kerkorde;
 - b. de GRP;
 - c. de bepalingen die in de kerkorde en/of GRP van toepassing zijn verklaard;
 - d. de regelingen en besluiten van de kerkenraden, die tot uitvoering van de kerkorde en/of GRP strekken.
- A2.2 De kerken regelen in de GRP die aspecten van de ambtsdienst van de predikanten waarin ter wille van een goede taakvervulling en rechtsgelijkheid gezamenlijke bepalingen nodig of gewenst zijn.
- A2.3. De kerken regelen in de GRP inzake de predikantsdienst tevens de verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de verschillende kerkelijke vergaderingen, kerkelijke organisaties en kerkelijke instellingen (*art. E68 KO*) en andere betrokken instanties.
- A2.4 Een kerkenraad kan voorzien in aanvullende regelingen en besluiten ter zake de ambtsdienst van de plaatselijke predikant(en), mits deze geen wijziging brengen in de gemeenschappelijke regels die volgens KO en GRP van kracht zijn.

Artikel A3 Consistentie van beleid en uitvoering

- A3.1 De kerkelijke vergaderingen, de bijzondere kerkelijke organisaties en kerkelijke instellingen en andere betrokken instanties streven naar een goede onderlinge samenwerking en naar consistentie van beleid en uitvoering in alle zaken omtrent de ambtsdienst van de predikanten (*art. A2 KO*).
- A3.2 Zij dragen er zorg voor dat de regelingen, richtlijnen, beleidsaanbevelingen, besluiten e.d., die door hen binnen hun eigen taakveld worden vastgesteld en uitgevoerd, aansluiten bij de kerkorde en de GRP en niet in strijd zijn met het kerkelijk recht (*art. A3.2 KO; art. E68.4 KO*).

B. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Artikel B1 Kerkenraad

- B1.1 De kerkenraad is belast met de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden ter zake de ambtsdienst van de predikant, die volgens de toepasselijke regels aan de kerkenraad zijn toevertrouwd of waarin niet op andere wijze is voorzien.
- B1.2 De kerkenraad richt zich op een goede samenwerking met de predikant en biedt aan de predikant de materiële en immateriële ondersteuning die hij nodig heeft voor de goede vervulling van zijn ambtsdienst.

Artikel B2 Classis

- B2.1 De classis is belast met de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden ter zake de ambtsdienst van de predikant, die volgens de toepasselijke regels aan de classis zijn opgedragen.
- B2.2 Iedere classis heeft een deputaatschap toelating predikantschap, dat de taken uitvoert omtrent de toelating tot het predikantschap, zoals in de KO en de GRP vermeld (*art. B11 KO*).
- B2.3 Het deputaatschap is zodanig samengesteld dat het de kerkelijke onderzoeken BSO en TLO zorgvuldig en op goede kerkelijke wijze kan uitvoeren.

Artikel B3 Generale synode

- B3.1 De generale synode is belast met de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden ter zake de ambtsdienst van de predikanten, die haar overeenkomstig art. E67.4 KO zijn opgedragen.
- B3.2 De kerken hebben een generaal deputaatschap predikantszaken (PZ). Het deputaatschap heeft de volgende taken:
- a. toezicht uit te oefenen op de kerkelijke onderzoeken voor de beroepbaarstelling (BSO) en de toelating tot het ambt van predikant (TLO) en leiding te geven aan het onderzoek voor de toelating tot het predikantschap in bijzondere gevallen (OBG), zoals in deze GRP omschreven (*art. B11 KO*);
 - b. ondersteuning te bieden aan de classes in alle gevallen waarin bij of krachtens de KO of GRP aan de classis in predikantszaken de besluitvormende bevoegdheid dan wel de bevoegdheid tot goedkeuring van een besluit van een kerkenraad toekomt en bij goedvinden van de desbetreffende besluitvorming door deputaten het ter zake vereiste instemmend advies te verlenen.
- B3.3 De kerken hebben een generaal deputaatschap advies en bijstand in predikantszaken (AB). Het deputaatschap heeft de volgende taken (*art. B14 KO; art. G1 GRP*) :
- a. advies en bijstand te verlenen in situaties van structurele spanningen tussen de kerkenraad en/of gemeente enerzijds en de predikant anderzijds, gericht op herstel van een goede samenwerking;
 - b. zo mogelijk in situaties van geschil of conflict rond de predikant te bemiddelen, al dan niet in de vorm van mediation.
- B3.4 De generale synode benoemt de leden van de deputaatschappen en stelt de instructies vast voor hun taakuitoefening met inachtneming van de GRP.
- B3.5 In beide deputaatschappen wordt voorzien in kerkelijk-theologische, menswetenschappelijke, kerkrechtelijk-juridische en bestuurlijk-organisatorische kennis en ervaring.

Artikel B4 Commissie van beroep in predikantszaken

- B4.1 De commissie van beroep in predikantszaken is belast met de kerkelijke rechtspraak in predikantszaken overeenkomstig art. F79.1 KO. Zij kan tevens op gezamenlijk verzoek van de kerkenraad en de predikant bindende adviezen geven.
- B4.2 Haar bevoegdheid en werkwijze in beide gevallen is geregeld in de generale regeling voor de rechtspraak in predikantszaken.

Artikel B5 Vereniging Steunpunt Kerkenwerk

- B5.1 De kerken hebben zich verenigd in de Vereniging Steunpunt Kerkenwerk (SKW).
- B5.2 Via het SKW voorzien de kerken in een gezamenlijk kader voor de invulling van hun zorgplicht voor het levensonderhoud van de predikanten (*art. B16 KO*). Ook biedt het SKW voorzieningen voor de begeleiding en ondersteuning van het professioneel functioneren van de predikanten en voor een goede onderlinge samenwerking tussen kerkenraden en predikanten (*art. B14.2 KO*).
- B5.3 Het SKW is, in georganiseerd overleg met de PV, verantwoordelijk voor de vaststelling en jaarlijkse actualisering van de ‘materiële regelingen predikanten’ en aanverwante regelingen.

Artikel B6 Vereniging Samenwerking Emeritering

- B6.1 De kerken hebben zich verenigd in de Vereniging Samenwerking Emeritering (VSE).
- B6.2 Via de VSE voorzien de kerken in een gezamenlijk kader voor de invulling van hun zorgplicht bij arbeidsongeschiktheid en emeritering van de predikanten (*art. B17 en B22 KO*).
- B6.3 De VSE is verantwoordelijk voor de regeling en uitvoering van alle door haar behartigde zaken volgens het Uitkeringsreglement van de VSE.

Artikel B7 Predikantenvereniging

- B7.1 De predikantenvereniging (PV) behartigt de gemeenschappelijke belangen van de bij haar aangesloten predikanten.
- B7.2 De PV voert periodiek overleg met het SKW/VSE over de ‘materiële regelingen predikanten’ en de regelingen betreffende arbeidsongeschiktheid en emeritering.

Artikel B8 Raad van advies in predikantszaken

- B8.1 De Raad van advies in predikantszaken is een orgaan voor onderlinge informatie-uitwisseling en afstemming van het beleid dat de verschillende deelnemers inzake de predikantsdienst in de kerken voeren, met behoud van ieders eigen taakstelling en verantwoordelijkheid.
- B8.2 In de Raad van advies in predikantszaken participeren:
- de generale deputaten advies en bijstand (AB);
 - de predikantenvereniging (PV);
 - het Steunpunt Kerkenwerk (SKW);
 - de Vereniging Samenwerking Emeritering (VSE);
 - de Theologische Universiteit (TU);
 - het Praktijkcentrum (PC).
- B8.3 De Raad van advies in predikantszaken brengt verslag uit aan de generale synode over de aard en voortgang van de behandelde onderwerpen.
- B8.4 De Raad van advies in predikantszaken regelt zijn organisatie en werkwijze in een eigen reglement.

Artikel C1 Praktijkoriëntatie voor studenten aan de Theologische Universiteit

- C1.1 De Theologische Universiteit kent in de master predikant een praktijkoriëntatie (stage) in een kerkelijke gemeente en bepaalt de daarvoor geldende voorwaarden.
- C1.2 De stageregeling van de Theologische Universiteit voorziet in een deugdelijke regeling van de kerkrechtelijke aspecten van de stage met inachtneming van het geldende kerkelijk recht.
- [Model]**
- C1.3 De stageregeling waarborgt dat de studenten op bekwame en vertrouwde wijze hun stage in de gemeente verrichten en dat voor hun stagewerkzaamheden, met name het voorgaan in kerkdiensten, vooraf door de kerkenraad toestemming is verleend.
- C1.4 De Theologische Universiteit is verantwoordelijk voor toelating tot en voor eventuele opschorting of tussentijdse beëindiging van de stage.
- C1.5 De stagiair zal op passende wijze in de gemeente worden geïntroduceerd.
- C1.6 De begeleiders aan de Theologische Universiteit en in de stagegemeente zorgen voor een tijdige en goede communicatie rond de stage naar de gemeente en zien toe op de naleving van de stageregeling.
- C1.7 De Theologische Universiteit verleent aan de student die de praktijkoriëntatie met goed gevolg heeft afgerond, naast het diploma van de predikantsmaster, een zgn. Aantekening Praktische Vorming.

Artikel C2 Predikanten in opleiding (prio)

- C2.1 Ter (verdere) voorbereiding op zijn beroepbaarstelling kan een afgestudeerde aan de Theologische Universiteit (master predikant) gebruik maken van de mogelijkheid om als predikant-in-opleiding (prio) tijdelijk te worden verbonden aan een gemeente.
- C2.2 De kerkenraad en de aspirant-prio treffen voor deze tijdelijke verbintenis een regeling, waarbij zij zich houden aan het geldende kerkelijk recht en in het bijzonder deze GRP.
- [Model]**
- C2.3 Om als prio te kunnen fungeren, is vereist dat de classis aan betrokkene een preekbevoegdheid verleent die in overeenstemming is met de generale regeling preekbevoegdheid (*art. B32.2 KO*).
- C2.4 De prio richt zich op de gebruikelijke werkzaamheden van een predikant volgens de afspraken die daarover tussen hem en de kerkenraad worden gemaakt. Hij heeft geen bevoegdheid tot het bedienen van de sacramenten, het bevestigen van ambtsdragers, het afnemen van openbare geloofsbelijdenis of het kerkelijk bevestigen van een huwelijk.
- C2.5 De kerkenraad regelt een goede begeleiding van de prio en ziet toe op zijn werkzaamheden, op dezelfde wijze als wordt toegezien op het ambtswerk van een predikant.
- C2.6 De kerkenraad zorgt voor tijdige en goede communicatie naar de gemeente met betrekking tot het doel, de inhoud, de omvang en de duur van de werkzaamheden van de prio.
- C2.7 Om te voorzien in zijn levensonderhoud ontvangt de prio gedurende de tijdelijke verbintenis een vergoeding van de kerk, die in overeenstemming is met de richtlijn van het SKW.

Artikel C3 Beroepbaarstellend onderzoek (BSO)

- C3.1 Wie predikant wil worden, dient zich na voltooiing van de opleiding aan de Theologische Universiteit te melden bij de deputaten toelating predikantschap van de classis waartoe de kerk behoort die aan de kandidaat het attest heeft afgegeven voor zijn eerste inschrijving aan de Theologische Universiteit. Heeft de inschrijving plaatsgevonden vanuit een kerk die niet tot de GKv behoorde, dan meldt de kandidaat zich bij de classis Kampen (*art. B11.1 KO*).
- C3.2 De classis onderzoekt of de kandidaat voldoet aan de vereisten die de kerken in overeenstemming met de Bijbel stellen aan het bekleden van het ambt van predikant en of hij aan de kerken kan worden gepresenteerd als beroepbaar predikant.
- C3.3 Het onderzoek van de classis vindt plaats in besloten zitting onder leiding van deputaten toelating predikantschap van de classis. Elk lid van de classis kan aan het onderzoek deelnemen. Bij het onderzoek zijn ten minste twee generale deputaten predikantszaken aanwezig, die daartoe door de classis worden uitgenodigd.

- C3.4 Deputaten toelating predikantschap ontvangen uiterlijk drie weken voor het onderzoek van de kandidaat:
- (een kopie van) het diploma predikantsmaster c.q. doctoraal diploma van de Theologische Universiteit met de vereiste Aantekening Praktische Vorming;
 - een getuigenis van de kerk(en) waartoe de kandidaat de laatste twee jaar behoorde, waarin een beargumenteerde beoordeling gegeven wordt omtrent de vraag of de kandidaat voldoet aan de voorschriften die de Bijbel bevat ten aanzien van de persoonlijke geschiktheid en de leer en de levenswandel van hen die willen gaan dienen in het ambt van predikant;
 - een motivatiebrief van ten minste 900 woorden waarin de kandidaat schrijft over:
 - de betekenis van het geloof in God voor zijn persoonlijk leven;
 - de betekenis die Gods openbaring in de Bijbel en de samenvatting van de bijbelse leer in de kerkelijke belijdenisgeschriften voor hem hebben;
 - zijn roeping tot en motivatie voor het predikantschap;
 - zijn visie op de ambten en hun functioneren in de kerk van Jezus Christus en zijn beoogde plaats als predikant in het geheel van het leven en werken van de gemeente;
 - een curriculum vitae;
 - de tekst van een drietal preekvoorstellen die niet eerder zijn beoordeeld door een kerkelijke vergadering, een docent en/of een mentor, over door de kandidaat zelf gekozen teksten (één uit het Oude Testament, één uit het Nieuwe Testament, en één over een Catechismuszondag of ander onderdeel van de belijdenis van de kerk), voorzien van uitgewerkte orden van dienst, inclusief de gebeden.
- Aan de hand van deze bescheiden bereiden deputaten toelating predikantschap het onderzoek voor.
- C3.5 Deputaten toelating predikantschap dragen zorg voor tijdige toezending van de stukken onder C3.4 aan de afgevaardigden en aan de generale deputaten predikantszaken.
- C3.6 De classis voert met de kandidaat een gesprek van circa een half uur over zijn motivatiebrief en betreft daarbij de andere onder C3.4 genoemde bescheiden.
- C3.7 De classis beluistert het door de kandidaat uitgesproken preekvoorstel dat door hem is uitgekozen uit het drietal ingediende preekvoorstellen, en voert daarna met de kandidaat een gesprek van maximaal een uur over zijn drie preekvoorstellen.
- C3.8 De classis voert met de kandidaat een gesprek van maximaal een uur over de leer van de Bijbel en de betekenis en inhoud van de belijdenisgeschriften. Het doel van het gesprek is dat duidelijk wordt hoe de overtuiging en houding van de kandidaat is ten opzichte van de Bijbel en de belijdenis van de kerk.
- C3.9 Uit het gehele onderzoek moet overtuigend blijken dat de kandidaat Bijbelgetrouw en confessioneel betrouwbaar is en zelf gegrepen is door het evangelie. Ook moet de classis uit het onderzoek kunnen concluderen dat hij bekwaam geacht mag worden om als predikant een gemeente te dienen.
- C3.10 De beoordeling vindt plaats buiten aanwezigheid van de kandidaat met inachtneming van het volgende:
- de classisleden spreken zich eerst individueel uit over hun totale indruk van de kandidaat op basis van het onderzoek;
 - de deputaten toelating predikantschap van de classis geven hun oordeel;
 - de generale deputaten predikantszaken geven hun oordeel;
 - de vergadering komt tot een besluitvormende ronde.
- C3.11 De beroepbaarstelling vindt plaats indien de classis positief oordeelt over het onderzoek en de generale deputaten predikantszaken zich met dit oordeel kunnen verenigen.
- C3.12 De kandidaat ondertekent ten overstaan van de classis het bindingsformulier.
- C3.13 De classis verleent de kandidaat een akte van beroepbaarstelling. De beroepbaarstelling geldt voor een periode van twee jaar.
- C3.14 De classis maakt de beroepbaarstelling op de gebruikelijke wijze bekend.
- C3.15 Indien het oordeel van de classis niet door de generale deputaten predikantszaken wordt gesteund, ontvangt de kandidaat zowel mondeling als schriftelijk een toelichting waarop het

verschil van opvatting berust. Wanneer de bezwaren in een nader onderzoek – binnen enkele weken te houden – niet kunnen worden weggenomen, wordt het verzoek om beroepbaarstelling door de classis afgewezen. Tegen dit besluit kan de kandidaat rechtstreeks beroep instellen bij de particuliere synode.

- C3.16 Wanneer de kandidaat-predikant een verlenging van de beroepbaarstelling wenst, dient hij daartoe uiterlijk drie maanden voor het verstrijken van de termijn een verzoek in bij de classis die hem beroepbaar heeft gesteld. De kandidaat-predikant voert de redenen aan voor zijn verzoek en legt een getuigenis over betreffende zijn belijdenis en levenswandel van de kerk(en) waartoe hij sinds het beroepbaarstellend onderzoek behoorde. De classis kan de periode van beroepbaarstelling eenmaal met twee jaar verlengen.
- C3.17 De kandidaat-predikant ontvangt begeleiding van een in overleg met hem door de classis aan te wijzen ervaren predikant en (oud-)jouderling in het kerkverband van de GKv.
- C3.18 Indien het optreden van de kandidaat-predikant aanleiding geeft tot klachten die niet in overleg met hem kunnen worden weggenomen, is de classis die het beroepbaarstellend onderzoek heeft uitgevoerd bevoegd tot behandeling en beoordeling daarvan.

Artikel C4 Toelating onderzoek (TLO)

- C4.1 Wanneer een kerk een kandidaat-predikant beroept tot haar predikant en deze het beroep heeft aangenomen, verzoekt de kerkenraad aan de classis om een onderzoek uit te voeren gericht op de toelating tot het ambt (*art. B11.2 KO*).
- C4.2 Het onderzoek van de classis vindt plaats in besloten zitting onder leiding van deputaten toelating predikantschap van de classis. Elk lid van de classis kan aan het onderzoek deelnemen. Bij het onderzoek zijn ten minste twee generale deputaten predikantszaken aanwezig, die daartoe door de classis worden uitgenodigd.
- C4.3 Deputaten toelating predikantschap ontvangen uiterlijk twee weken voor het onderzoek van de kandidaat-predikant:
 - a. de verklaring van beroepbaarstelling, afgegeven door de classis die het beroepbaarstellend onderzoek heeft verricht;
 - b. de beroepsbrief (met bijlagen) van de kerk en de aannemingsbrief van de kandidaat-predikant of gewaarmerkte afschriften daarvan;
 - c. een getuigenis van de kerk(en) waartoe de kandidaat de laatste twee jaar behoorde, waarin een beargumenteerde beoordeling gegeven wordt omtrent de vraag of de kandidaat nog steeds voldoet aan de voorschriften die de Bijbel bevat ten aanzien van de leer en de levenswandel van hen die staan naar het ambt van predikant.

Aan de hand van deze bescheiden bereiden deputaten toelating predikantschap het onderzoek voor.
- C4.4 Deputaten toelating predikantschap dragen zorg voor tijdige toezending van de stukken in art. C4.3 GRP aan de afgevaardigden en aan generale deputaten predikantszaken.
- C4.5 De classis voert met de kandidaat-predikant een gesprek van circa een uur over de betekenis van het geloof in God voor zijn persoonlijk leven en zijn motivatie voor het predikantschap in de beoogde gemeente.
 Het onderzoek heeft het karakter van een geestelijk kennismakingsgesprek in de kring waarin de kandidaat-predikant hoopt te gaan werken. Uitgangspunt is de positieve conclusie die de classis van beroepbaarstelling ten aanzien van de kandidaat-predikant heeft getrokken met betrekking tot zijn geloof, zijn Bijbelgetrouwheid en confessionele betrouwbaarheid en zijn persoonlijke houding tegenover het ambt van predikant. Naarmate het beroepbaarstellend onderzoek langer geleden plaats vond, richt het onderzoek zich ook op de ervaringen en ontwikkelingen die de kandidaat-predikant sindsdien heeft doorgemaakt.
- C4.6 De beoordeling vindt plaats buiten aanwezigheid van de kandidaat-predikant met inachtneming van het volgende:
 - a. de classisleden spreken zich eerst individueel uit over hun totale indruk van de kandidaat-predikant op basis van het onderzoek;
 - b. de deputaten toelating predikantschap van de classis geven hun oordeel;
 - c. de generale deputaten predikantszaken geven hun oordeel;

- d. de vergadering komt tot een besluitvormende ronde.
- C4.7 De toelating vindt plaats indien de classis positief oordeelt over het onderzoek en indien de generale deputaten predikantszaken zich met dit oordeel kunnen verenigen.
- C4.8 De kandidaat-predikant ondertekent ten overstaan van de classis het bindingsformulier.
- C4.9 De classis verleent de kandidaat-predikant een akte van toelating tot het ambt.
- C4.10 De classis maakt de toelating tot het ambt van predikant op de gebruikelijke wijze bekend.
- C4.11 Indien het oordeel van de classis niet door de generale deputaten predikantszaken wordt gesteund, ontvangt de kandidaat zowel mondeling als schriftelijk een toelichting waarop het verschil van opvatting berust. Wanneer de bezwaren in een nader onderzoek – binnen enkele weken te houden – niet kunnen worden weggenomen, wordt het verzoek om toelating als predikant door de classis afgewezen. Tegen dit besluit kunnen zowel de beroepende kerkenraad als de kandidaat rechtstreeks beroep instellen bij de particuliere synode.

Artikel C5 Onderzoek voor toelating in bijzondere gevallen (OBG)

- C5.1 Voor het predikantschap in de kerken is een voltooide opleiding tot predikant aan de Theologische Universiteit vereist (*art. B13.3 KO*). In afwijking daarvan kan bij uitzondering in bijzondere gevallen om toelating tot het predikantschap worden verzocht:
 - a. door die kerkleden van wie wordt vastgesteld dat zij vanwege hun bijzondere gaven en ervaring zonder volledige theologische opleiding tot het predikantschap kunnen worden toegelaten (zie *art. C5.3 GRP e.v.*);
 - b. door hen die niet aan de Theologische Universiteit, maar elders in binnen- of buitenland een theologische opleiding, gericht op het predikantschap, hebben voltooid, maar nog niet in een kerk als predikant hebben gediend (zie *art. C5.7 GRP e.v.*);
 - c. door hen die in een andere kerkgemeenschap in binnen- of buitenland als predikant hebben gediend en die hetzij uit eigen beweging hetzij met het oog op een uit te brengen beroep door een plaatselijke kerk predikant binnen de GKv willen worden (*art. B11.3 KO*) (zie *art. C5.13 GRP e.v.*).
- C5.2 Voor elk van deze bijzondere situaties wordt de toelating tot het predikantschap in de hierna volgende bepalingen nader geregeld. Generale deputaten predikantszaken kunnen in een concreet geval vrijstelling verlenen van een hierna gesteld vereiste, wanneer zij overtuigd zijn dat in redelijkheid van de betrokkene niet kan of hoeft te worden verlangd dat hij daaraan voldoet. Tegen de afwijzing door generale deputaten predikantszaken van een verzoek om vrijstelling staat geen beroep open.

Kerkleden met bijzondere gaven en ervaring (art. C5.1 sub a GRP)

- C5.3 Voor het traject tot toelating in deze gevallen stellen generale deputaten predikantszaken na overleg met de Theologische Universiteit een regeling vast. Deze regeling waarborgt dat de aspiranten een voldoende instapniveau hebben en in hoofdzaak dezelfde theologische opleiding ontvangen als de reguliere theologiestudenten in de predikantsmaster. **[Model]**
- C5.4 Een aspirant die volgens deze regeling een opleidingstraject ontvangt aan de Theologische Universiteit kan zo nodig aanspraak maken op eenzelfde vorm van financiële steun vanuit de kerken als de reguliere theologiestudenten.
- C5.5 Voor een volgens deze regeling voltooide opleiding verstrekt de Theologische Universiteit een certificaat waarmee de aspirant zich als kandidaat bij de classis kan presenteren voor het beroepbaarstellend onderzoek (BSO) (*art. B11.1 KO*). Bevoegd is de classis waartoe de kerk behoort waar de kandidaat belijdend lid is.
- C5.6 De regels voor het BSO (*art. C3 GRP*) en het TLO (*art. C4 GRP*) zijn verder van toepassing.

Theologen met een opleiding elders (art. C5.1 sub b GRP)

- C5.7 Voor de toelating in deze gevallen is het uitgangspunt dat de betrokkenen eenzelfde startbekwaamheid dienen te hebben als de reguliere afgestudeerden van de predikantsmaster aan de Theologische Universiteit.

- C5.8 Een aspirant-predikant zal daartoe van de Theologische Universiteit een schriftelijke beoordeling vragen m.b.t. de elders ontvangen theologische opleiding en, indien nodig, een voorstel voor een aanvullend opleidingstraject. Met deze documenten meldt hij zich bij generale deputaten predikantszaken.
- C5.9 Generale deputaten predikantszaken stellen het aanvullend opleidingstraject aan de Theologische Universiteit voor de aspirant-predikant vast.
- C5.10 Een aspirant-predikant die volgens deze regeling een opleidingstraject ontvangt aan de Theologische Universiteit kan zo nodig aanspraak maken op eenzelfde vorm van financiële steun vanuit de kerken als de reguliere theologiestudenten.
- C5.11 Voor een volgens deze regeling voltooid opleidingstraject verstrekt de Theologische Universiteit een certificaat waarmee betrokkene zich als kandidaat bij de classis kan presenteren voor het beroepbaarstellend onderzoek (BSO) (*art. B11.1 KO*). Bevoegd is de classis waartoe de kerk behoort waar de kandidaat belijdend lid is.
- C5.12 De regels voor het BSO (*art. B4 GRP*) en het TLO (*art. C4 GRP*) zijn verder van toepassing.

Predikanten uit een andere kerkgemeenschap (art. C5.1 sub c GRP)

- C5.13 Voor de toelating in deze gevallen dient de betrokken predikant een voorbereidend traject te doorlopen onder leiding van generale deputaten predikantszaken. Ten minste vijf generale deputaten predikantszaken nemen hieraan deel.
- C5.14 Om toegang te krijgen tot het voorbereidend traject dient de betrokkene vooraf de volgende stukken over te leggen:
- een verklaring over belijdenis en wandel, afgegeven door de kerkenraad van de kerk(en) waartoe de betrokkene als belijdend lid de afgelopen twee jaar heeft behoord, waarbij de generale deputaten predikantszaken in een bijzonder geval de termijn van twee jaar kunnen verkorten;
 - een verklaring van de kerkenraad of een vergelijkbaar gremium van de kerk(en) waar de predikant de laatste vier jaar heeft gediend, inhoudend een waarheidsgetrouw getuigenis over de wijze waarop hij zijn dienst heeft vervuld; in een bijzonder geval kunnen generale deputaten predikantszaken de genoemde termijn verkorten of vrijstelling m.b.t. deze verklaring geven;
 - wanneer de generale deputaten predikantszaken dat nodig achten: aanvullende getuigenissen over de vervulling van het predikantschap/voorgangerschap in de laatste vier jaar;
 - wanneer de situatie daartoe aanleiding geeft: een verklaring van de Theologische Universiteit dat de betrokkene eerder al een voldoende theologische opleiding heeft ontvangen om toelaatbaar te zijn tot het predikantschap in de gereformeerde kerken;
 - een certificaat inzake een aanvullende opleiding, op aanwijzen van de generale deputaten predikantszaken, met betrekking tot de recente geschiedenis en het kerkrecht van de gereformeerde kerken;
 - een levensbeschrijving van betrokkene waarin deze met name roeping en beweegredenen om predikant in de Gereformeerde Kerken in Nederland te willen worden, verwoordt;
 - op schrift gestelde preken en gebeden en zo mogelijk opnames daarvan in vier kerkdiensten waarin de betrokkene is voorgegaan.
- C5.15 Generale deputaten predikantszaken houden met de predikant een colloquium, uiterlijk zes weken na indiening van alle vereiste stukken.
- C5.16 In het colloquium moet overtuigend blijken dat de betrokkene Bijbelgetrouw en confessioneel betrouwbaar is, en zelf gegrepen is door het evangelie. Ook moeten generale deputaten predikantszaken uit het onderzoek kunnen concluderen dat hij bekwaam en geschikt is om als predikant binnen de gereformeerde kerken te dienen.
- C5.17 Indien de generale deputaten predikantszaken daartoe aanleiding zien, zijn ze gemachtigd om de betrokkene gedurende een proeftijd van ten minste drie maanden in een van de kerken te doen werken met het oog op wederzijdse beeldvorming en verbinding.
- C5.18 Bij een positief oordeel verstrekken generale deputaten predikantszaken de betrokkene een verklaring waarmee hij zich als kandidaat bij de classis kan presenteren voor het

beroepbaarstellend onderzoek (BSO) (*art. B11.1 KO*). Bevoegd is de classis waartoe de kerk behoort waar de kandidaat belijdend lid is.

- C5.19 De regels voor het BSO (*art. C3 GRP*) en het TLO (*art. C4 GRP*) zijn verder mutatis mutandis van toepassing en worden uitgevoerd op een wijze die past bij de positie en ervaring die de betrokkene reeds als predikant in een andere kerkgemeenschap heeft gehad.
- C5.20 Indien het besluit van generale deputaten predikantszaken een negatief oordeel behelst, staat daartegen voor de betrokkene rechtstreeks beroep open bij de particuliere synode. Bevoegd is de PS waaronder de kerk ressorteert waar betrokkene belijdend lid is.
- C5.21 Bij toepassing van art. C5.19 GRP ontvangt de predikant begeleiding van een in overleg met hem door de classis aan te wijzen ervaren predikant en (oud-)ouderling in het kerkverband van de GKv.
- C5.22 Indien het optreden van de predikant aanleiding geeft tot klachten die niet in overleg met hem kunnen worden weggenomen, is de classis bevoegd tot beoordeling daarvan.

Artikel C6 Beroeping

- C6.1 De kerkenraden richten zich bij een naderende predikantsvacature op een tijdige vervulling daarvan door een andere predikant (*art. B12 KO*).
- C6.2 De predikanten houden zich beschikbaar voor een op hen uit te brengen beroep (*art. B6.3 KO*).
- C6.3 De plaatselijke beroepingsregeling voorziet in een zorgvuldige procedure van het beroepingswerk (*art. B12.2 KO*). **[Model]**

D. Vervulling van de ambtsdienst

Artikel D1 Predikant in kerk en kerkverband

- D1.1 Behoudens een hem verleende bijzondere taakstelling (*art. B10 KO*), vervult de predikant zijn ambtsdienst in de kerk(en) waaraan hij is verbonden (*art. B9, B15.1 KO*).
- D1.2 De predikant vervult naast de ambtsdienst in de plaatselijke kerk(en) de taken in het kerkverband die hem bij of krachtens de kerkorde worden opgedragen en die in redelijkheid van hem mogen worden verwacht, zo nodig na overleg met de kerkenraad (*art. E63, E66, E67 KO*).

Artikel D2 Kerkelijke rechtspositie

- D2.1 De verbintenis van de predikant met de kerk heeft een eigen kerkelijk karakter en wordt beheerst door het kerkelijk recht (*art. A4, B15.3 KO*).
- D2.2 De eigensoortige rechtspositie (*sui generis*) van de predikant vloeit voort uit de kerkelijke ambtsopvatting en komt onder meer tot uitdrukking in de beroeping, de predikantsdienst voor het leven, de eigen verantwoordelijkheid van de predikant als dienaar van het Woord tegenover de gemeente, de samenloop van taken in de plaatselijke gemeente en in het kerkverband, de beperkte mogelijkheid tot ontheffing uit het ambt.
- D2.3 De kerken maken hierbij gebruik van het recht op hun eigen organisatie en inrichting naar art. 2:2 Burgerlijk Wetboek. De rechtsverhouding tussen kerk en predikant is geen contract in de zin van het statelijke civiele recht. Er is geen sprake van een arbeidsovereenkomst of overeenkomst van opdracht in de zin van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel D3 Totstandkoming van de verbintenis

- D3.1 De kerkenraad biedt de predikant de beroepsbrief aan, met één of meer bijlagen waarin de toepasselijke bepalingen voor de voorziening in het levensonderhoud van de predikant, voor de door de predikant te vervullen ambts taken en voor de begeleiding en ondersteuning in zijn ambtsdienst zijn vermeld (*art. B15.2 KO*).
- De materiële aspecten zijn in overeenstemming met de door het SKW/PV vastgestelde 'materiële regelingen predikanten'. Als kerkenraad en predikant gezamenlijk hiervan willen afwijken, vragen zij daarover het advies van het SKW/PV. Een door de kerkenraad en de predikant onderling overeengekomen afwijking wordt schriftelijk vastgelegd en door beide partijen ondertekend.

- D3.2 De predikant die het beroep en de toepasselijke bepalingen aanvaardt, bevestigt dat met een aannemingsbrief (*art. B15.2 KO*).
- D3.3 Als in verband met de aanneming van het beroep een bestaande verbintenis dient te worden beëindigd, verzoekt de predikant de kerkenraad en de classis waar hij dienst doet om akten van ontslag. Hij legt deze over aan de kerkenraad die het beroep op hem heeft uitgebracht.
- D3.4 De verbintenis gaat in op het door de kerkenraad en predikant afgesproken tijdstip. Als sprake is van beëindiging van een bestaande verbintenis, sluit de nieuwe verbintenis hierop aan.
- D3.5 De classis verleent haar goedkeuring aan de (nieuwe) verbintenis na beoordeling van:
- de beroepsbrief van de kerkenraad;
 - de bijlagen daarbij betreffende de materiële aspecten van de verbintenis;
 - de aannemingsbrief van de predikant;
 - de akten van ontslag van de vorige kerkenraad en classis.
- D3.6 Voor de beroepsbrief, de aannemingsbrief en de akten van ontslag van kerkenraad en classis wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de beschikbare modellen. **[Modellen]**

Artikel D4 Samenwerking tussen kerken en predikanten

- D4.1 *Gezamenlijke predikant*: twee of meer kerken die samen tot het beroepen van één predikant willen overgaan, sluiten daarvoor een akkoord van samenwerking. Dit behoeft de goedkeuring van de classis (*art. B15.1 KO*). **[Model]**
- D4.2 *Wederzijdse dienstverlening*: over de wederzijdse samenwerking in de ambtsdienst van twee of meer predikanten die zijn verbonden aan verschillende kerken, kunnen in onderling overleg tussen de kerkenraden en predikanten afspraken worden gemaakt
- D4.3 *Detachering*: een predikant kan op tijdelijke basis zijn ambtsdienst verrichten in een andere kerk dan waaraan hij als predikant is verbonden. Hij blijft als predikant verbonden aan de uitlenende kerk, waarvan de kerkenraad ambtelijke verantwoordelijkheid jegens hem draagt. **[Model]**
- D4.4 In situaties van samenwerking wordt gezorgd voor goede afspraken over inhoud en omvang van de uit te wisselen werkzaamheden, termijn en honorering, verantwoording en toezicht, e.d.
- D4.5 Besluiten van kerkenraden over samenwerking behoeven een goede communicatie met elk van de betrokken gemeenten.

Artikel D5 Bindingsformulier

- D5.1 De predikant die voor het eerst of opnieuw wordt bevestigd in het ambt, ondertekent het bindingsformulier in de eerste vergadering van de kerkenraad na zijn bevestiging. Hiervan wordt mededeling gedaan aan de gemeente.
- D5.2 De reeds dienst doende predikant die in een andere classis binnen komt, ondertekent het bindingsformulier in de eerstvolgende vergadering van die classis.

Artikel D6 Kerkenraad en predikant

- D6.1 Een predikant verricht de hem bij of krachtens de kerkorde opgedragen en toevertrouwde taken en doet dat in nauwe samenwerking met de kerkenraad (*art. B6.4 KO*).
- D6.2 De predikant draagt zelf de primaire verantwoordelijkheid voor het goed functioneren in zijn ambtsdienst (*art. B9 KO*).
- D6.3 De kerkenraad stimuleert de predikant in de uitoefening van zijn ambt en zorgt voor goede werkomstandigheden (*art. B14.2 KO*).
- D6.4 Ten dienste van de opbouw van de gemeente zijn kerkenraad en predikant gericht op een harmonieuze relatie (*art. A2 KO*).

Artikel D7 Taakvervulling

- D7.1 De kerkenraad en predikant maken bij het beroepingsoverleg goede afspraken over de door de predikant te verrichten taken.
- D7.2 Een latere wijziging in de taakinvulling wordt in goed overleg tussen de predikant en de kerkenraad vastgesteld.

- D7.3 Voor tijdelijke of blijvende vrijstelling van een ambtstaak of onderdeel daarvan is een daartoe strekkend besluit van de kerkenraad vereist.
- D7.4 Voor een goede taakvervulling woont een predikant binnen de grenzen van de kerkelijke gemeente waaraan hij is verbonden. Hiervan kan slechts worden afgeweken krachtens kerkenraadsbesluit.
- D7.5 Een predikant vervult geen nevenfuncties die op enigerlei wijze afbreuk doen aan en/of (kunnen) conflicteren met zijn ambtsdienst als dienaar van het Woord.
- D7.6 Op een daartoe strekkend verzoek van de predikant tot onderbreking van de ambtsdienst voor langere tijd beslist de kerkenraad (*art. B14.3 KO*). De kerkenraad beoordeelt of sprake is van een bijzondere reden, zoals bijvoorbeeld de afronding van een theologische dissertatie, een verblijf buitenslands voor ondersteuning van de broederschap aldaar, een noodzakelijke intensieve verzorging van een echtgenote. De kerkenraad beslist of en zo ja, in welke mate wordt voorzien in het levensonderhoud van de predikant tijdens de onderbreking van de ambtsdienst. Gaat het om een beoogde onderbreking van meer dan drie maanden, dan is daarvoor de goedkeuring van de classis noodzakelijk.
- D7.7 De afspraken en besluiten volgens dit artikel behoeven een goede communicatie aan de gemeente.

Artikel D8 Predikant in voltijd en deeltijd

- D8.1 Als regel wordt het predikantschap uitgeoefend in voltijdse beschikbaarheid.
- D8.2 Een kerkenraad die voornemens is om een verbintenis aan te gaan op deeltijdbasis, stelt een regeling vast die ten minste in de volgende onderdelen voorziet **[Model]** :
- de vermelding van de bijzondere reden voor een deeltijdverbintenis;
 - een nauwkeurige beschrijving van de taken die de predikant in deeltijd verricht;
 - het deeltijdpercentage van ten minste 50%, gerekend voor de reguliere predikantsdienst als bedoeld in art. B9 KO. Indien de predikant de overige tijd een bijzondere taak vervult als bedoeld in art. B10 KO, geldt een deeltijdpercentage van tenminste 30% voor de reguliere predikantsdienst;
 - het aantal en de regelmaat van de kerkdiensten waarin de predikant in de gemeente voorgeeft;
 - het traktement en de vergoedingen die bij de deeltijdverbintenis behoren;
 - de werk- en woonvoorzieningen voor de predikant, met inachtneming van art. D7.4 GRP;
 - een opgave van de bezigheden van de predikant buiten de deeltijdverbintenis met de gemeente;
 - de waarborging van een goede functie vervulling, met inachtneming van art. D7.5 GRP;
 - de instemmingsverklaring van de predikant.
- D8.3 De regeling voor een verbintenis op deeltijdbasis behoeft de goedkeuring van de classis, met schriftelijk instemmend advies van generale deputaten predikantszaken (*art. B14.3 KO*).

Artikel D9 Beroepscode, vorming en spiritualiteit

- D9.1 De predikant weet zich in zijn ambtsdienst gebonden aan de 'Beroepscode voor predikanten', zoals vastgesteld door de PV.
- D9.2 De beroepscode benoemt de eisen en randvoorwaarden die aan iedere predikant worden gesteld in de relatie tot God, tot zichzelf, tot de gemeente en tot anderen.
- D9.3 De predikant besteedt regelmatige aandacht aan de ontwikkeling van zijn persoonlijke vorming en geestelijk leven.

Artikel D10 Beroepsprofiel en vaardigheden

- D10.1 Het door de PV vastgestelde 'Beroepsprofiel gemeentepredikant' biedt de basis voor het werken aan een grotere professionaliteit van de predikanten (*art. B9 KO*).
- D10.2 Op de predikant zelf rust de primaire verantwoordelijkheid voor de permanente ontwikkeling van zijn competenties. De kerkenraad ziet hier op toe en ondersteunt dit door het scheppen van voorwaarden en voorzieningen.

Artikel D11 Mentoraat

- D11.1 Voor een beginnend predikant geldt tijdens de eerste twee jaar van zijn predikantschap een verplicht mentoraat.
- D11.2 Het mentoraat is er op gericht om de persoonlijke en vakkundige groei van de beginnend predikant (mentorant) te bevorderen. Hij wordt door een daartoe opgeleide en ervaren collega-predikant (mentor) begeleid bij het in korte tijd zelfstandig gaan functioneren in het geheel en in de verschillende onderdelen van zijn predikantswerk.
- D11.3 De coördinatie van en verantwoordelijkheid voor een goede organisatie van het mentoraat berust bij het SKW.

Artikel D12 Supervisie

- D12.1 Voor de junior-predikant geldt tijdens het derde, vierde en vijfde jaar van het predikantschap een verplichte periodieke supervisie.
- D12.2 De supervisie is er op gericht om de junior-predikant (supervisant) onder begeleiding van een deskundige (supervisor) te leren om systematisch en kritisch te reflecteren op zijn eigen functioneren op basis van concrete praktijkervaringen in de verschillende onderdelen van zijn predikantswerk.
- D12.3 De coördinatie van en verantwoordelijkheid voor een goede organisatie van de supervisie berust bij het SKW.

Artikel D13 Intervisie

- D13.1 Vanaf het zesde jaar van het predikantschap nemen de predikanten ten minste eens per drie jaar deel aan een verplicht intervisietraject.
- D13.2 De intervisie is er op gericht dat collega-predikanten, al dan niet onder leiding van een supervisor, kritisch reflecteren op hun eigen functioneren op basis van concrete praktijkervaringen in de verschillende onderdelen van het predikantswerk.
- D13.3 De coördinatie van en verantwoordelijkheid voor een goede organisatie van de intervisie berust bij het SKW.

Artikel D14 Permanente ontwikkeling

- D14.1 Met het oog op de voortgaande ontwikkeling van zijn kennis en bekwaamheden neemt de predikant regelmatig deel aan een traject van permanente educatie, dat zoveel mogelijk aansluit bij de gestelde persoonlijke leerdoelen.
- D14.2 De kerkenraad stimuleert de permanente educatie en faciliteert de predikant daarvoor met voldoende tijd en middelen.
- D14.3 De coördinatie en uitvoering van een goed functionerende permanente educatie predikanten berust bij de Theologische Universiteit.
- D14.4 De Theologische Universiteit benoemt eens per drie jaar een commissie van externe en onafhankelijke deskundigen die het programma permanente educatie predikanten visiteren en daarover rapport en advies uitbrengen. De Theologische Universiteit brengt de rapportage ter kennis van de Raad van advies en de generale synode.

Artikel D15 Functioneringsoverleg

- D15.1 De kerkenraad en de predikant zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een regelmatig en zorgvuldig functioneringsoverleg, gericht op een goede balans tussen ambt, persoon en beroep van de predikant.
- D15.2 Het periodieke functioneringsgesprek is gericht op wederzijdse transparantie ten aanzien van het actuele functioneren van de predikant in de context van de gemeente. Het vormt tevens de basis voor te maken afspraken omtrent de inzet en taakvervulling van de predikant in de komende periode en over de inzet van de predikant voor zijn permanente ontwikkeling.
- D15.3 Voor de uitvoering van het functioneringsoverleg biedt het SKW de nodige voorzieningen en ondersteuning.

Artikel D16 Mobiliteit

- D16.1 Het bevorderen van de mobiliteit van predikanten is van belang voor de opbouw van de gemeenten en het goed functioneren van de predikanten. Op de kerkenraden en de predikanten rust de verantwoordelijkheid om hieraan mee te werken.
- D16.2 Het SKW houdt een actuele lijst bij van predikantsvacatures en van beroepbare predikanten met hun profiel. Het SKW ondersteunt de kerkenraden met raad en daad in hun beroepingswerk.
- D16.3 Het SKW kan desgewenst in voorkomende gevallen actief bemiddelen tussen predikanten en vacante kerken. Ook kan het SKW bijdragen aan de totstandkoming van ruilingen van predikanten tussen verschillende kerken.

Artikel D17 Interim-predikantschap

- D17.1 Een daartoe opgeleide predikant kan als interim-predikant aan een kerk tijdelijk ondersteuning bieden in situaties van verandering, crisis of conflict.
- D17.2 De coördinatie van de opleiding en inzet van interim-predikanten berust bij het SKW.
- D17.3 Een interim-predikant verricht zijn taak op basis van detachering overeenkomstig art. D4.3 GRP.
- D17.4 Besluiten van kerkenraden over het uitlenen en inlenen van een interim-predikant behoeven een goede communicatie met elk van de betrokken gemeenten.

Artikel D18 Geheimhouding

- D18.1 Overeenkomstig art. C49.3 KO rust op de predikanten de plicht tot geheimhouding ten aanzien van alles wat hen uit hoofde van hun ambtsdienst bekend is en een vertrouwelijk karakter draagt.
- D18.2 De predikanten houden zich aan de Generale regeling inzake geheimhouding in de plaatselijke kerken.

E. Predikanten met een bijzondere taak

Artikel E1 Bijzondere taken

- E1.1 De kerken kennen bijzondere taken waarvoor een predikant een kerkelijke opdracht ontvangt en die hij onder verantwoordelijkheid van een kerkelijke vergadering verricht (*art. B10.1 KO*).
- E1.2 De kerken erkennen bijzondere taken waarbij een predikant in dienst komt van een niet-kerkelijke instelling, maar vanwege de aard en het belang van zijn werk toch het ambt van predikant kan behouden (*art. B10.2 KO*).

Artikel E2 Voorwaarden

- E2.1 Een predikant kan een bijzondere taak alleen aanvaarden indien hij daarin primair de verkondiging van het evangelie voor kerk en wereld vervult en zijn overige werkzaamheden daarmee in rechtstreeks verband staan (*art. B9 KO*).
- E2.2 Ook een beroepbare kandidaat-predikant kan voor een bijzondere taak worden geroepen en benoemd.
- E2.3 Bij twijfel over de vraag of een bijzondere taak het behouden van het ambt van predikant wettigt, is het oordeel van de generale deputaten predikantszaken beslissend. Tegen dit oordeel is rechtstreeks beroep mogelijk bij de particuliere synode. Bevoegd is de PS waaronder de kerk ressorteert waaraan de predikant is verbonden.

Artikel E3 Verhouding tot de kerken

- E3.1 Een predikant met een bijzondere taak is of wordt verbonden aan een plaatselijke kerk (*art. B15.4 KO*). Bij het aanwijzen van de voor de predikant verantwoordelijke kerk is een goede kerkelijke inbedding van zijn werkzaamheden bepalend.
- E3.2 De kerkenraad beoordeelt in hoeverre de gemeente naar art. B12 KO bij de roeping van een predikant met een bijzondere taak wordt betrokken.

- E3.3 Een predikant met een bijzondere taak is bevoegd om in de kerken in kerkdiensten voor te gaan in de verkondiging van Gods Woord, de bediening van de sacramenten, het afnemen van belijdenis van het geloof, het bevestigen van ambtsdragers en het kerkelijk bevestigen van een huwelijk (*art. B9.1 en B32.1 KO*).
- E3.4 Een predikant met een bijzondere taak neemt, behoudens het bepaalde in art. E3.3 GRP, niet deel aan de reguliere predikantsdienst als bedoeld in art. B9 KO. De kerkenraad van de verantwoordelijke kerk kan besluiten hiervan af te wijken.

Artikel E4 Regeling van de rechtspositie

- E4.1 Voor een predikant met een bijzondere taak als bedoeld in art. E1.1 GRP (*art. B10.1 KO*) wordt de rechtspositie vastgelegd in een regeling, waarin ten minste de volgende zaken zijn opgenomen **[Model]**:
- de wijze van het aangaan van de verbintenis;
 - de termijn van de verbintenis;
 - het toezicht, de verantwoording en de wederzijdse communicatie;
 - de zorgplicht voor de predikant;
 - de verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de betrokken kerkelijke vergaderingen en organen;
 - het pastoraat;
 - de toepassing van de kerkelijke tucht volgens hoofdstuk D van de kerkorde;
 - de toepassing van de artikelen B14 t/m B22 van de kerkorde;
 - de handelwijze bij de beëindiging van de bijzondere taak;
 - de handelwijze bij de aanvaarding van een beroep als gewoon predikant;
 - de communicatie en samenwerking – indien van toepassing – met de kerk waarvan de predikant in zijn woonplaats lid is.
- E4.2 Voor een predikant met een bijzondere taak als bedoeld in art. E1.2 GRP (*art. B10.2 KO*) wordt de rechtspositie van kerkelijke zijde vastgelegd in een regeling, waarin ten minste dezelfde zaken zijn opgenomen als vermeld in art. E4.1 GRP. Daarnaast wordt voorzien in een regeling van de rechtspositie van de kant van de niet-kerkelijke instelling. Discrepancie tussen beide regelingen wordt voorkomen. De kerken voorzien zich daartoe van deskundig juridisch advies ter zake.

Artikel E5 Begeleiding en toezicht

- E5.1 De kerken zorgen voor goede vormen en structuren ten behoeve van de begeleiding van en het toezicht op predikanten met een bijzondere taak.
- E5.2 Voor de aanvaarding van een bijzondere taak en de daarbij behorende regeling van de rechtspositie is het schriftelijk instemmend advies van generale deputaten predikantszaken en de goedkeuring van de classis noodzakelijk. Bevoegd is de classis waartoe de kerk behoort waaraan de predikant voor zijn bijzondere taak verbonden wordt.

Artikel E6 Rechtspraak in predikantszaken

- E6 Art. F79 KO is op predikanten met een bijzondere taak van toepassing.

F. Levensonderhoud en overige materiële voorzieningen bij actieve dienst

Artikel F1 Levensonderhoud en voorzieningen

- F1.1 De predikant ontvangt van de kerk waaraan hij is verbonden, overeenkomstig de bijlagen bij de beroepsbrief, de volgende voorzieningen:
- een maandelijks traktement ter voorziening in het levensonderhoud;
 - vergoeding van aan de uitoefening van het ambt van predikant verbonden kosten en eventuele andere kosten;
 - de aanspraak op vakantie;
 - de toekenning van een aantal vrije zondagen per jaar.
- F1.2 De kerkenraad past ter zake van deze voorzieningen de door het SKW/PV vastgestelde en jaarlijks geactualiseerde 'materiële regelingen predikanten' toe (*art. B16.3 KO*).

- F1.3 Voor een eventuele afwijking van de ‘materiële regelingen predikanten’ geldt het bepaalde in art. D3.1 GRP.
- F1.4 Ten minste eenmaal per jaar vindt door of namens de kerkenraad een gesprek plaats met de predikant, en desgewenst zijn echtgenote, over de materiële omstandigheden van de predikant.

Artikel F2 Reikwijdte zorgplicht

- F2.1 De kerkelijke zorgplicht strekt zich mede uit tot de echtgenote en de minderjarige kinderen van de predikant, die financieel van de predikant afhankelijk zijn.
- F2.2 De bepalingen van dit hoofdstuk zijn van overeenkomstige toepassing op de predikant met een bijzondere taak, tenzij daarvan in de regeling van de rechtspositie volgens art. E4 GRP is afgeweken.

Artikel F3 Pastorie

- F3.1 Mede gelet op de mobiliteit van de predikant geldt als uitgangspunt dat de kerk voorziet in een pastorie als dienstwoning voor de predikant en zijn inwonende gezinsleden.
- F3.2 De kerkenraad hanteert hierbij de richtlijnen ter zake in de ‘materiele regelingen predikanten’ van het SKW/PV.
- F3.3 Voor een eventuele afwijking van deze richtlijnen geldt het bepaalde in art. D3.1 GRP.

Artikel F4 Tijdelijke arbeidsongeschiktheid

- F4.1 Wanneer sprake is van tijdelijke arbeidsongeschiktheid ten gevolge van ziekte of ongeval van de predikant, wordt dit onverwijld gemeld aan de kerkenraad of de daartoe aangewezen contactpersoon of begeleidingscommissie. Zodra de predikant zijn taken geheel of gedeeltelijk hervat, deelt hij dat mee (*art. B17.1 KO*).
- F4.2 Van een ziekmelding en herstelmelding wordt terstond mededeling gedaan aan het SKW via het daartoe bestemde formulier. Het SKW coördineert het gehele ziekteverzuimproces.
- F4.3 Op de ziekmelding en de verzuimbegeleiding is het ziekteverzuimprotocol van het SKW van toepassing. De kerkenraad en de predikant zijn gehouden tot naleving van alle bij of krachtens dit protocol geldende voorschriften.

Artikel F5 Blijvende arbeidsongeschiktheid

- F5.1 Indien de arbeidsongeschiktheid langer dan één jaar voortduurt, wordt een medisch en arbeidsdeskundig rapport opgesteld ter beoordeling door het SKW. Uit deze beoordeling kan voortkomen dat in het tweede jaar verdere re-integratie in de ambtsdienst van de predikant reëel wordt geacht. Bij verdere re-integratie wordt door deskundigen periodiek gerapporteerd.
- F5.2 Indien op grond van de in art. F5.1 GRP genoemde rapportage wordt vastgesteld dat er sprake is van blijvende verhindering van de ambtsdienst, volgt advies van het SKW tot verlening van gezondheidsemeritaat (*art. F5.3 GRP*) dan wel ontheffing (*art. F5.4 GRP*).
- F5.3 Het SKW adviseert de kerkenraad over te gaan tot verlening van gezondheidsemeritaat, indien de predikant voor zowel de eigen arbeid als predikant alsook voor andere passende arbeid blijvend medisch ongeschikt wordt bevonden (*art. B17.2 KO*).
- F5.4 Het SKW adviseert de kerkenraad over te gaan tot ontheffing van het ambt, indien de predikant voor de eigen arbeid als predikant blijvend arbeidsongeschikt wordt geacht, maar het verrichten van andere passende arbeid mogelijk wordt geoordeeld (*art. B20.2 KO*). Het SKW doet in dat geval tevens een procesvoorstel omtrent loopbaanbegeleiding en financiële overbrugging.
- F5.5 Bij het uitbrengen van adviezen aan de kerkenraad op basis van dit artikel draagt het SKW zorg voor de vereiste documentatie en onderbouwing, die de kerkenraad in staat stelt tot zorgvuldige besluitvorming.

Artikel F6 Zorgplicht bij arbeidsongeschiktheid

- F6.1 Bij tijdelijke arbeidsongeschiktheid van de predikant blijft diens aanspraak op traktement ter voorziening in het levensonderhoud volgens art. F1.1 GRP bestaan. De aanspraak op

vergoeding van kosten volgens art. F1.1 GRP blijft bestaan indien en voor zover de desbetreffende kosten werkelijk worden gemaakt.

- F6.2 Bij blijvende arbeidsongeschiktheid van de predikant blijft diens aanspraak op traktement ter voorziening in het levensonderhoud volgens art. F1.1 GRP bestaan totdat is beslist over het verlenen van gezondheidsemeritaat dan wel ontheffing van het ambt. De aanspraak op vergoeding van kosten volgens art. F1.1 GRP blijft bestaan indien en voor zover de desbetreffende kosten werkelijk worden gemaakt.

Artikel F7 Besluitvorming bij arbeidsongeschiktheid

- F7.1 Ten aanzien van de besluitvorming tot verlening van gezondheidsemeritaat op grond van art. F5.3 GRP is art. H2 GRP van overeenkomstige toepassing.
- F7.2 Ten aanzien van de besluitvorming tot ontheffing van het ambt op grond van art. F5.4 GRP is art. G4 GRP van toepassing.

Artikel F8 Arbeidsongeschiktheidsuitkering van VSE

- F8.1 De VSE streeft er naar om bij arbeidsongeschiktheid van de predikant een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid te verstrekken aan de kerk.
- F8.2 De voorwaarden waaronder een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid wordt verleend en de hoogte van de uitkering worden bepaald in het uitkeringsreglement van VSE.

G. Maatregelen

Artikel G1 Samenwerking onder druk

- G1.1 De kerkenraad en de predikant zijn gericht op een samenwerking in goede harmonie ten behoeve van elkaar en de gemeente (*art. A2, B14 KO*).
- G1.2 Bij de jaarlijkse classicale visitatie wordt bijzondere aandacht besteed aan de relatie tussen kerkenraad en predikant. Waar nodig geven de visitatoren advies en hulp bij *gerezen moeiten* (*art. E65 KO*).
- G1.3 Wanneer zich in de onderlinge verhoudingen tussen de kerkenraad en/of gemeente enerzijds en de predikant anderzijds *structurele spanningen* voordoen, wordt door de kerkenraad, de predikant of de visitatoren tijdig de hulp en bijstand ingeroepen van de generale deputaten advies en bijstand. Na inschakeling van de generale deputaten advies en bijstand treden de visitatoren terug.
- G1.4 In geval van een *conflictsituatie* laten de kerkenraad en de predikant zich ieder bijstaan door een deskundige kerkrechtelijke raadsman of raadvrouw.
- G1.5 Bij onenigheid tussen de kerkenraad en de predikant is er wederzijds respect voor de goede naam van de ander. De kerkenraad houdt bij zijn handelen zo veel mogelijk rekening met de gevolgen voor de verdere ambtsdienst van de predikant en het effect voor de gemeente.
- G1.6 De kerkenraad houdt bij verstoorde verhoudingen oog voor de nodige extra pastorale zorg, zowel voor de predikant als voor de gemeente. De classis ziet hierop toe en kan advies en hulp bieden (*art. E63.4 KO*).

Artikel G2 Op non-actief stelling

- G2.1 De ordemaatregel van op non-actief stelling beoogt een niet-disciplinaire opschorting van de uitoefening van de ambtsdienst van de predikant in geval van dringende noodzaak daartoe (*art. B18 KO*).
- G2.2 De kerkenraad streeft bij een op non-actief stelling naar overleg en overeenstemming met de predikant. Beide partijen zetten er zich voor in om escalatie zo veel mogelijk te beperken.
- G2.3 De kerkenraad besluit tot gehele of gedeeltelijke op non-actief stelling. Het besluit benoemt expliciet voor welke taakvelden van de predikant de beperkende maatregelen gelden en voor welke termijn.
- G2.4 De kerkenraad van de naburige kerk verleent zijn toestemming niet dan na zowel de kerkenraad als de predikant te hebben gehoord. Bij onverwijlde spoed kan de toestemming achteraf worden verleend (*art. F71.6 KO*).

- G2.5 De kerkelijke zorgplicht voor het traktement van de predikant volgens art. F2 GRP blijft tijdens de op non-actief stelling bestaan. De aanspraak op vergoeding van onkosten volgens art. F3 GRP blijft bestaan indien en voor zover de desbetreffende onkosten werkelijk worden gemaakt.
- G2.6 Een besluit tot verlenging van de op non-actief stelling is mogelijk, mits de dringende noodzaak daartoe nog steeds bestaat.
- G2.7 De kerkenraad informeert vertrouwelijk de gemeente. Deze informatie is zo objectief mogelijk en vindt bij voorkeur plaats in overleg en overeenstemming met de predikant.
- G2.8 Tegen een besluit tot op non-actief stelling en tot verlenging daarvan staat voor de predikant beroep open bij de Commissie van beroep in predikantszaken overeenkomstig art. F79.1 KO.

Artikel G3 Losmaking

- G3.1 Losmaking wordt met grote terughoudendheid toegepast, alleen dan wanneer de predikant de gemeente blijvend niet meer met vrucht kan dienen (*art. B19 KO*).
- G3.2 Voor losmaking is vereist dat generale deputaten advies en bijstand, op aangeven van de kerkenraad, de predikant of op basis van eigen overwegingen, hun hulp en bijstand als bedoeld in art. G1.3 GRP, hebben beëindigd.
- G3.3 Losmaking wordt niet toegepast wanneer er sprake is van een situatie waarin door de kerkenraad kerkelijke tucht naar art. B21 KO wordt gehanteerd of moet worden gehanteerd.
- G3.4 Losmaking heeft ten doel dat zowel de betrokken gemeente als de predikant een uitweg uit een gerezen impasse wordt geboden: hernieuwde opbouw van de gemeente en een nieuwe verbintenis van de predikant met een andere kerk.
- G3.5 Voor een voorgenomen besluit van de kerkenraad tot losmaking zijn vereist:
 - a. een feitenoverzicht;
 - b. een weergave van het standpunt van de predikant;
 - c. een weergave van de gronden van de kerkenraad voor het besluit;
 - d. de bevestiging dat generale deputaten advies en bijstand hun hulp en bijstand hebben beëindigd;
 - e. de concept-besluittekst.
- G3.6 De kerkenraad legt het voorgenomen besluit ter goedkeuring aan de classis voor (*art. B19 KO*).
- G3.7 De classis (a) beoordeelt de noodzaak tot losmaking en (b) vergewist zich dat er geen gewichtige redenen zijn tegen de vervulling van de ambtsdienst door de predikant in een andere kerk in het kerkverband.
- G3.8 Op verzoek van de kerkenraad, de predikant, de classis of de generale deputaten predikantszaken kan een onderzoek worden verricht naar de geschiktheid van de predikant tot verdere vervulling van de ambtsdienst in de kerken. Dit geschiktheidsonderzoek wordt in opdracht van generale deputaten predikantszaken uitgevoerd door een onafhankelijke commissie of instantie, van wie ten minste een zeer ervaren predikant en een psycholoog of psychiater deel uitmaken. De predikant dient bereid te zijn hieraan zijn medewerking te verlenen en toestemming te geven tot het uitbrengen van een rapport aan generale deputaten predikantszaken. Zij betrekken het rapport als een zwaarwegend advies bij hun standpuntbepaling ten overstaan van de classis.
- G3.9 De kerkenraad neemt tevens een voorgenomen besluit over de financiële gevolgen van de losmaking en houdt daarbij rekening met de bestaande richtlijnen van het SKW/PV.
- G3.10 Indien tussen kerkenraad en predikant overeenstemming bestaat over het voorgenomen financieel besluit, wordt dit aan de classis meegedeeld. Indien geen overeenstemming over het voorgenomen financieel besluit bestaat, wordt het geschil daarover door partijen voorgelegd aan de Commissie van beroep in predikantszaken, die een *bindend advies* uitbrengt conform art. 3 lid 2 Generale regeling voor de rechtspraak in predikantszaken. De uitkomst hiervan wordt aan de classis meegedeeld.
- G3.11 De classis verleent haar goedkeuring aan de losmaking na instemmend advies van de generale deputaten predikantszaken in de vergadering van de classis en als het besluit over de financiële gevolgen definitief vast staat.

- G3.12 De classis onthoudt haar goedkeuring aan de losmaking als naar haar oordeel de noodzaak tot losmaking ontbreekt. De classis treft in dat geval de nodige maatregelen ter begeleiding van de kerkenraad en predikant.
- G3.13 De classis onthoudt haar goedkeuring aan de losmaking ook als er naar haar oordeel gewichtige redenen zijn tegen de vervulling van de ambtsdienst door de predikant in een andere kerk in het kerkverband. De classis wijst de kerkenraad in dat geval op de weg van art. B20.3 KO.
- G3.14 De classis onthoudt haar goedkeuring aan de losmaking eveneens, als generale deputaten predikantszaken geen instemmend advies verlenen. De classis treft in dat geval voorzieningen in de lijn van het advies van generale deputaten predikantszaken.
- G3.15 Tegen een besluit van de classis tot onthouding van de goedkeuring van een losmaking staat zowel voor de kerkenraad als voor de predikant rechtstreeks beroep open op de particuliere synode.
- G3.16 Wanneer de classis haar goedkeuring aan de losmaking verleent, maakt de kerkenraad zijn besluit tot losmaking definitief en stelt dit aan de predikant ter hand.
- G3.17 Tegen het besluit van de kerkenraad tot losmaking staat voor de predikant rechtstreeks beroep open op de Commissie van beroep in predikantszaken (*art. F79.1 KO*).
- G3.18 De gemeente wordt regelmatig vertrouwelijk geïnformeerd. Deze informatie is zo objectief mogelijk en vindt zo veel mogelijk plaats in overleg en overeenstemming tussen de kerkenraad en de predikant. De kerkenraad blijft eindverantwoordelijk voor de communicatie.
- G3.19 De kerkenraad en de classis zorgen gezamenlijk voor zorgvuldige berichtgeving aan de kerken in het kerkverband over de losmaking en de beroepbaarstelling van de predikant.
- G3.20 De predikant behoudt tijdens de losmakingsperiode een rechtspositionele relatie met de betrokken kerkenraad en classis.
- G3.21 De classis benoemt bij haar goedkeuring een begeleidingscommissie die de predikant ondersteuning biedt bij zijn inzet om te komen tot een nieuwe verbintenis dan wel een andere nieuwe levensinvulling.
- G3.22 Een losgemaakte predikant is beroepbaar door de kerken gedurende twee jaar. Deze periode is op verzoek van de predikant door de classis eenmalig verlengbaar met één jaar, mits (a) het verzoek binnen twee jaar na losmaking is ingediend en (b) er een reëel perspectief bestaat op het alsnog verkrijgen van een nieuwe verbintenis met een van de kerken binnen een jaar.
- G3.23 De classis behoeft voor een besluit tot verlenging van de beroepbaarstelling het instemmend advies van de generale deputaten predikantszaken in de vergadering van de classis.
- G3.24 Tegen een besluit van de classis tot afwijzing van het verzoek tot verlenging staat geen bezwaar of beroep open.
- G3.25 Bij afwijzing door de classis van het verzoek tot verlenging van de beroepbaarstelling besluit de kerkenraad tot ontheffing van het predikantschap overeenkomstig art. G4 GRP (*art. B20.1 KO*).

Artikel G4 Ontheffing

- G4.1 Ontheffing uit het ambt na een eerdere losmaking (*art. B20.1 KO*) vindt plaats wanneer sinds de losmaking twee jaar zijn verlopen en geen verzoek tot verlenging van de beroepbaarstelling is gedaan dan wel wanneer een verzoek tot verlenging is afgewezen overeenkomstig art. G3.25 GRP, omdat een kerkelijke roeping als gemeentepredikant niet meer aanwezig is.
- G4.2 Ontheffing uit het ambt wegens blijvende verhindering van de predikant ten gevolge van ziekte of ongeval (*art. B20.2 KO*) vindt plaats overeenkomstig art. F5.4 GRP, omdat een kerkelijke roeping als gemeentepredikant niet meer vervulbaar is, maar de predikant wel andere passende arbeid kan verrichten.
- G4.3 Ontheffing uit het ambt wegens gewichtige redenen (*art. B20.3 KO*) wordt, al dan niet op verzoek van de predikant, slechts met grote terughoudendheid verleend, omdat het predikantschap in beginsel een ambt is voor het leven (*art. B14 KO*). De gewichtige reden wordt nauwkeurig omschreven en door kerkenraad en predikant zorgvuldig besproken.

- G4.4 Ontheffing uit het ambt van predikant wegens gewichtige redenen wordt niet toegepast wanneer sprake is van een situatie waarin door de kerkenraad kerkelijke tucht naar art. B21 KO wordt gehanteerd of moet worden gehanteerd.
- G4.5 Voor een voorgenomen besluit van de kerkenraad tot ontheffing zijn vereist:
- een feitenoverzicht;
 - een weergave van het standpunt van de predikant;
 - een weergave van de gronden van de kerkenraad voor het besluit;
 - de concept-besluittekst.
- G4.6 De kerkenraad legt het voorgenomen besluit ter goedkeuring voor aan de classis (*art. B20.4 KO*).
- G4.7 De classis beoordeelt de grondslag voor de ontheffing en toetst of de ontheffing in overeenstemming is met het kerkelijk recht.
- G4.8 Op verzoek van de kerkenraad, de predikant, de classis of de generale deputaten predikantszaken kan in geval van een voorgenomen besluit tot ontheffing wegens gewichtige redenen een onderzoek worden verricht naar de geschiktheid van de predikant tot verdere vervulling van de ambtsdienst in de kerken. Art. G3.8 GRP is van overeenkomstige toepassing.
- G4.9 De kerkenraad neemt tevens een voorgenomen besluit over de financiële gevolgen van de ontheffing en houdt daarbij rekening met de omstandigheden van het geval.
- G4.10 Indien tussen kerkenraad en predikant overeenstemming bestaat over het voorgenomen financieel besluit, wordt dit aan de classis meegedeeld. Indien geen overeenstemming over het voorgenomen financieel besluit bestaat, wordt het geschil daarover door partijen voorgelegd aan de Commissie van beroep in predikantszaken, die een *bindend advies* uitbrengt conform art. 3 lid 2 Generale regeling voor de rechtspraak in predikantszaken. De uitkomst hiervan wordt aan de classis meegedeeld.
- G4.11 De classis verleent haar goedkeuring aan de ontheffing na instemmend advies van de generale deputaten predikantszaken in de vergadering van de classis en als het besluit over de financiële gevolgen definitief vast staat.
- G4.12 De classis onthoudt haar goedkeuring aan de ontheffing, als zij van oordeel is dat de noodzaak tot ontheffing ontbreekt en/of als er naar haar oordeel geen gewichtige redenen zijn tegen de vervulling van de ambtsdienst door de predikant in een andere kerk in het kerkverband.
- G4.13 De classis onthoudt eveneens haar goedkeuring aan de ontheffing, als generale deputaten predikantszaken geen instemmend advies verlenen.
- G4.14 Tegen een besluit van de classis tot onthouding van de goedkeuring van een ontheffing staat zowel voor de kerkenraad als voor de predikant rechtstreeks beroep open op de particuliere synode.
- G4.15 Wanneer de classis haar goedkeuring aan de ontheffing verleent, maakt de kerkenraad zijn besluit tot ontheffing definitief en stelt dit aan de predikant ter hand.
- G3.16 Tegen het besluit van de kerkenraad tot ontheffing staat voor de predikant rechtstreeks beroep open op de Commissie van beroep in predikantszaken (*art. F79.1 KO*).
- G3.17 De gemeente wordt regelmatig vertrouwelijk geïnformeerd. Deze informatie is zo objectief mogelijk en vindt zo veel mogelijk plaats in overleg en overeenstemming tussen de kerkenraad en de predikant. De kerkenraad blijft eindverantwoordelijk voor de communicatie.
- G4.18 De kerkenraad en de classis zorgen gezamenlijk voor zorgvuldige berichtgeving aan de kerken in het kerkverband over de ontheffing van het ambt van predikant.

Artikel G5 Schorsing

- G5.1 Schorsing van de ambtsdienst wordt als tuchtmaatregel voor predikanten toegepast wanneer er sprake is van één van de gronden als genoemd in art. B21.1 KO.
- G5.2 In geval van samenloop van de toepassing van kerkelijke tucht volgens hoofdstuk D van de kerkorde en de toepassing van schorsing van de ambtsdienst handelt de kerkenraad naar art. B21 KO in nauwe verbinding met de artikelen D51-D61 KO.

- G5.3 Alvorens te beslissen stelt de kerkenraad de predikant in de gelegenheid persoonlijk door de kerkenraad te worden gehoord. De predikant kan zich daarbij laten bijstaan door een deskundige kerkrechtelijke raadsman of raadvrouw.
- G5.4 Voor een voorgenomen besluit van de kerkenraad tot schorsing zijn vereist:
- een feitenoverzicht;
 - een weergave van het standpunt van de predikant;
 - een weergave van de gronden van de kerkenraad voor het besluit;
 - de concept-besluittekst tot schorsing, met vermelding van de termijn waarvoor deze van kracht zal zijn.
- G5.5 Het voorgenomen besluit behoeft de toestemming van de kerkenraad van de naburige kerk (*art. B21.2 KO*). Deze ontvangt naast het voorgenomen besluit alle benodigde relevante stukken en informatie. De predikant ontvangt dezelfde stukken in afschrift. Er vindt een gezamenlijke vergadering plaats van beide kerkenraden. De predikant krijgt ook hier de gelegenheid zich nader te verantwoorden en zijn zienswijze in te brengen. De predikant kan zich daarbij laten bijstaan door een deskundige kerkrechtelijke raadsman of raadvrouw. Over de benodigde toestemming wordt op de gewone wijze door stemming door de kerkenraad van de naburige kerk beslist.
- G5.6 Tegen een besluit van de naburige kerkenraad tot onthouding van de toestemming voor een schorsing staat voor de kerkenraad rechtstreeks beroep open op de particuliere synode.
- G5.7 Wanneer de naburige kerkenraad zijn toestemming voor de schorsing verleent, maakt de kerkenraad zijn besluit definitief en stelt dit aan de predikant ter hand.
- G5.8 Tegen een besluit van de kerkenraad tot schorsing staat voor de predikant rechtstreeks beroep open op de particuliere synode.
- G5.9 De gemeente wordt regelmatig vertrouwelijk geïnformeerd. Deze informatie is zo objectief mogelijk en vindt zo veel mogelijk plaats in overleg en overeenstemming tussen de kerkenraad en de predikant. De kerkenraad blijft eindverantwoordelijk voor de communicatie.
- G5.10 De kerkenraad zorgt voor zorgvuldige berichtgeving aan de kerken in het kerkverband over de schorsing van het ambt van predikant.
- G5.11 De kerkenraad kan besluiten tot verlenging van de schorsing indien daartoe noodzaak bestaat. Het voorgenomen besluit tot verlenging van de schorsing behoeft de toestemming van de kerkenraad van de naburige kerk. Art. G5.5 t/m G5.8 GRP zijn van overeenkomstige toepassing. De totale duur van de schorsing en de verlenging daarvan bedraagt maximaal vier maanden (*art. B21.3 KO*). Met bewilliging van de predikant mag van deze totale duur worden afgeweken.
- G5.12 Voor opheffing van een schorsing en voortzetting van de ambtsdienst is het nodig dat de kerkenraad zich er van vergewist dat er bij de predikant sprake is van oprecht berouw en bekering. Hij dient bereid te zijn tot verzoening en de gegeven aanstoot dient te worden weggenomen. De predikant dient te beantwoorden aan de vereisten die de Bijbel in met name 1 Timotheüs 3 en Titus 1 noemt en aldus opnieuw het vertrouwen van de kerkenraad en van de gemeente te kunnen verkrijgen.

Artikel G6 Afzetting

- G6.1 Afzetting uit de ambtsdienst wordt als tuchtmaatregel voor predikanten toegepast wanneer er sprake is van één van de gronden als genoemd in art. B21.1 KO en als na schorsing en eventuele verlenging daarvan geen sprake is van oprecht berouw en bekering, geen bereidheid tot verzoening of als de gegeven aanstoot niet wordt weggenomen.
- G6.2 In geval van samenloop van de toepassing van kerkelijke tucht volgens hoofdstuk D van de kerkorde en de toepassing van afzetting uit de ambtsdienst handelt de kerkenraad naar art. B21 KO in nauwe verbinding met de artikelen D51-D61 KO.
- G6.3 Alvorens te beslissen stelt de kerkenraad de predikant in de gelegenheid persoonlijk door de kerkenraad te worden gehoord. De predikant kan zich daarbij laten bijstaan door een deskundige kerkrechtelijke raadsman of raadvrouw.
- G6.4 Voor een voorgenomen besluit van de kerkenraad tot afzetting zijn vereist:
- een feitenoverzicht;

- b. een weergave van het standpunt van de predikant;
 - c. een weergave van de gronden van de kerkenraad voor het besluit;
 - d. de concept-besluittekst.
- G6.5 De kerkenraad legt het voorgenomen besluit ter goedkeuring aan de classis voor (*art. B21.4 KO*). De classis ontvangt naast het voorgenomen besluit alle benodigde relevante stukken en informatie. De predikant ontvangt dezelfde stukken in afschrift.
- G6.6 De predikant krijgt ook bij de classis de gelegenheid zich nader te verantwoorden en zijn zienswijze in te brengen. De predikant kan zich daarbij laten bijstaan door een deskundige kerkrechtelijke raadsman of raadvrouw.
- G6.7 De classis beoordeelt de aangevoerde gronden voor de afzetting en toetst of de afzetting in overeenstemming is met het kerkelijk recht.
- G6.8 De kerkenraad neemt tevens een voorgenomen besluit over de financiële gevolgen van de afzetting en houdt daarbij rekening met de omstandigheden van het geval.
- G6.9 Indien tussen kerkenraad en predikant overeenstemming bestaat over het voorgenomen financieel besluit, wordt dit aan de classis meegedeeld. Indien geen overeenstemming over het voorgenomen financieel besluit bestaat, wordt het geschil daarover door partijen voorgelegd aan de Commissie van beroep in predikantszaken, die een *bindend advies* uitbrengt conform art. 3 lid 2 Generale regeling voor de rechtspraak in predikantszaken. De uitkomst hiervan wordt aan de classis meegedeeld.
- G6.10 De classis verleent haar goedkeuring aan de afzetting na instemmend advies van de generale deputaten predikantszaken in de vergadering van de classis en als het besluit over de financiële gevolgen definitief vast staat.
- G6.11 De classis onthoudt haar goedkeuring aan de afzetting, als zij van oordeel is dat er geen of onvoldoende gronden zijn voor de afzetting.
- G6.12 De classis onthoudt eveneens haar goedkeuring aan de afzetting, als generale deputaten predikantszaken geen instemmend advies verlenen.
- G6.13 Tegen een besluit van de classis tot onthouding van de goedkeuring van een afzetting staat voor de kerkenraad rechtstreeks beroep open op de particuliere synode.
- G6.14 Wanneer de classis haar goedkeuring aan de afzetting verleent, maakt de kerkenraad zijn besluit tot afzetting definitief en stelt dit aan de predikant ter hand.
- G6.15 Tegen het besluit van de kerkenraad tot afzetting staat voor de predikant rechtstreeks beroep open op de particuliere synode.
- G6.16 De gemeente wordt regelmatig vertrouwelijk geïnformeerd. Deze informatie is zo objectief mogelijk en vindt zo veel mogelijk plaats in overleg en overeenstemming tussen de kerkenraad en de predikant. De kerkenraad blijft eindverantwoordelijk voor de communicatie.
- G6.17 De kerkenraad en de classis zorgen gezamenlijk voor zorgvuldige berichtgeving aan de kerken in het kerkverband over de afzetting uit het ambt van predikant.

Artikel G7 Ambtsherstel

- G7.1 Een gewezen predikant die is ontheven uit het ambt (*art. B20 KO; art. G4 GRP*) dan wel is afgezet uit het ambt (*art. B21.4 KO; art. G6 GRP*) kan in buitengewone omstandigheden weer tot het ambt van predikant worden toegelaten.
- G7.2 De classis die haar goedkeuring heeft verleend aan de ontheffing dan wel afzetting is bevoegd tot beslissing omtrent ambtsherstel op basis van een daartoe strekkend gemotiveerd verzoek van betrokkene.
- G7.3 Voor ambtsherstel na een afzetting is vereist dat sprake is van oprecht berouw en bekering van betrokkene en, voor zover van toepassing, van verzoening in geval van eerder geschonden verhoudingen met de gemeente, gemeenteleden, de kerkenraad en andere benadeelde personen.
- G7.4 In alle gevallen zal een geschiktheidsonderzoek plaats vinden als bedoeld in art. G3.8 GRP.
- G7.5 De classis beoordeelt de gronden van het verzoek en hoort de betrokkene daaromtrent. De classis neemt de gronden voor de ontheffing of afzetting in ogenschouw en onderzoekt of sprake is van een fundamentele wijziging in de omstandigheden van de betrokkene, of voldaan wordt aan het gestelde in art. G7.3, of uit het geschiktheidsonderzoek volgens art.

G7.4 blijkt dat ambtsherstel mogelijk is en of wordt voldaan aan de bijbelse eisen voor de vervulling van het predikantschap. De classis kan slechts komen tot inwilliging van het verzoek na instemmend advies van de generale deputaten predikantszaken. Aan de inwilliging van een verzoek kan de classis voorwaarden verbinden.

- G7.6 Tegen een besluit van de classis tot afwijzing van ambtsherstel staat voor de betrokkene rechtstreeks beroep open op de particuliere synode.

H. Leeftijdsemeritaat

Artikel H1 Leeftijd

- H1.1 De emeritaatsleeftijd voor predikanten wordt gelijk gesteld aan de leeftijd die de Nederlandse overheid heeft vastgesteld als de AOW-gerechtigde leeftijd (*art. B22.1 KO*).
- H1.2 Op basis van eensluidend advies van het SKW, de VSE en de PV kan worden besloten tot een andere emeritaatsleeftijd dan bedoeld in art. H1.1 GRP.
- H1.3 In een individueel geval kan in onderlinge overeenstemming tussen de kerkenraad en de predikant het emeritaat later ingaan. Dit behoeft de instemming van de gemeente (*art. B22.2 KO*).

Artikel H2 Besluitvorming

- H2.1 De kerkenraad verleent aan de predikant emeritaat bij het bereiken van de emeritaatsleeftijd volgens art. H1.1 GRP, behoudens overeenstemming tussen de kerkenraad en de predikant met instemming van de gemeente omtrent een later tijdstip van ingang van het emeritaat (*art. B22.2 KO*).
- H2.2 Voor een voorgenomen besluit van de kerkenraad tot emeritering van de predikant zijn vereist:
- het voldoen aan de emeritaatsgerechtigde leeftijd;
 - de door de kerkenraad getroffen emeriteringsregeling;
 - de concept-besluittekst.
- H2.3 De kerkenraad legt het voorgenomen besluit ter goedkeuring aan de classis voor (*art. B22.5 KO*).
- H2.4 Indien tussen kerkenraad en predikant overeenstemming bestaat over de emeriteringsregeling, wordt dit aan de classis meegedeeld. Indien geen overeenstemming over de emeriteringsregeling bestaat, wordt het geschil daarover door partijen voorgelegd aan de Commissie van beroep in predikantszaken, die een *bindend advies* uitbrengt conform art. 3 lid 2 Generale regeling voor de rechtspraak in predikantszaken. De uitkomst hiervan wordt aan de classis meegedeeld.
- H2.5 De classis verleent haar goedkeuring aan de emeritering na instemmend advies van de generale deputaten predikantszaken in de vergadering van de classis en als de emeriteringsregeling definitief vast staat.
- H2.6 Tegen een besluit van de classis tot onthouding van de goedkeuring van de emeritering staat zowel voor de kerkenraad als voor de predikant rechtstreeks beroep open op de particuliere synode.
- H2.7 Wanneer de classis haar goedkeuring aan de emeritering verleent, maakt de kerkenraad zijn besluit tot emeritering definitief en stelt dit aan de predikant ter hand.
- H2.8 De gemeente wordt tijdig geïnformeerd in onderling overleg tussen de kerkenraad en de predikant. De kerkenraad blijft eindverantwoordelijk voor de communicatie.
- H2.9 De kerkenraad zorgt voor zorgvuldige berichtgeving aan de kerken in het kerkverband over de emeritering van de predikant.

Artikel H3 Zorgplicht bij leeftijdsemeritaat

- H3.1 Ter voorziening in zijn levensonderhoud ontvangt de predikant na emeritering van de kerk waaraan hij laatstelijk verbonden is een maandelijkse uitkering wegens leeftijd.
- H3.2 De kerkelijke zorgplicht omvat daarnaast een uitkering na overlijden van de predikant voor zijn nagelaten weduwe en wezen.

- H3.3 De kerkenraad hanteert voor de bepaling en toekenning van deze uitkeringen de 'materiële regelingen predikanten' van het SKW/PV, in samenhang met het 'uitkeringsreglement' van de VSE.
- H3.4 Ten minste eenmaal per jaar vindt door of namens de kerkenraad een gesprek plaats met de predikant, en desgewenst zijn echtgenote, respectievelijk na overlijden van de predikant met zijn weduwe, over de materiële omstandigheden.

Artikel H4 Aansluiting bij VSE

- H4.1 De kerken hebben zich aangesloten bij de VSE.
- H4.2 De VSE streeft naar het verstrekken van uitkeringen aan de kerken ter dekking van hun zorgplicht jegens de predikanten, hun echtgenoten, weduwen en wezen.
- H4.3 Het 'uitkeringsreglement' van VSE reguleert de bestaande voorzieningen die VSE ten behoeve van de kerken in stand houdt en de voorwaarden waaronder deze beschikbaar zijn voor de kerken.

Artikel H5 Toezicht en tucht

- H5.1 Wanneer de emeritus-predikant lid is van een andere kerk dan die waaraan hij als emeritus-predikant is verbonden, zijn de beide betrokken kerkenraden voor het toezicht en de tucht over hem verantwoordelijk, elk in de eigen relatie met hem als gemeentelid respectievelijk als emeritus-predikant. Zo nodig treden zij in overleg met elkaar en stemmen zij het pastoraat en eventuele maatregelen zorgvuldig met elkaar af.
- H5.2 Eventuele bezwaren tegen de emeritus-predikant die betrekking hebben op zijn functioneren als predikant, worden behandeld door de kerkenraad van de kerk waaraan hij als emeritus-predikant is verbonden.
- H5.3 Omtrent de schorsing of afzetting van een emeritus-predikant zijn art. B21 KO en art. G5 GRP (schorsing) respectievelijk art. 6 GRP (afzetting) van overeenkomstige toepassing. Als classis is bevoegd de classis waartoe de kerk behoort waaraan de emeritus-predikant als zodanig is verbonden.
- H5.4 Indien de emeritus-predikant ophoudt lid te zijn van een van de Gereformeerde Kerken, verliest hij de rechten als emerituspredikant op grond van art. B22.4 KO. De aanspraak op de hem c.q. zijn nabestaanden toegekende emeritaatsuitkering blijft bestaan.

J. Slotbepalingen

Artikel J1 Modellen

- J1.1 Voor de praktische uitvoering van de GRP zijn er bij een aantal bepalingen modellen beschikbaar. Deze modellen behoren formeel niet tot de inhoud van de GRP en worden niet door de generale synode vastgesteld.
- J1.2 De redactie van de modellen berust, in wederzijds overleg, deels bij de generale deputaten kerkorde, deels bij het SKW en deels bij de VSE. Er wordt gestreefd naar een goede onderlinge afstemming en zoveel mogelijk uniformiteit. Art A3 GRP is van overeenkomstige toepassing.

Artikel J2 Vaststelling en wijziging van de GRP

- J2.1 De GRP wordt vastgesteld en zo nodig gewijzigd door de generale synode.
- J2.2 Wijziging van de tekst van de GRP vindt niet plaats zonder schriftelijk advies van de generale deputaten kerkorde.
- J2.3 Alvorens over een wijziging te adviseren, raadplegen de generale deputaten kerkorde het SKW, de VSE en de PV daaromtrent.

Artikel J3 Inwerkingtreding

- J3.1 De GRP treedt in werking op het door de generale synode te bepalen tijdstip.

Door de GS Ede 2014-2015 is de regeling preekbevoegdheid die werd vastgesteld door de GS 2008 en die gewijzigd werd in 2011, onder het overgangsrecht gebracht. Hij moest nog worden aangepast aan de nieuwe kerkorde. Het resultaat vindt u hieronder.

Een paar opmerkingen ter introductie:

1. Inhoudelijk is er alleen iets gewijzigd in artikel 3. Op verzoek van de classis Kampen is hier dezelfde regel toegepast als bij het BSO: de aanvraag wordt niet gedaan bij de classis waar de aanvrager woont, maar bij de classis waartoe de kerk behoort die eerder het attest voor de TU heeft verstrekt.
2. De aanduiding 'stichtelijk woord' als aanduiding van de activiteit van een voorganger die geen predikant is, is vervallen.
3. Als in de regeling sprake is van een kerkelijk werker die preekbevoegdheid kan aanvragen, gaat het om de kerkelijk werker zoals die nader wordt gedefinieerd in de Generale regeling kerkelijk werkers.

Verzoek GS Ede inzake sacramentsbediening

Aparte aandacht vergt het verzoek van de Generale Synode van Ede de regeling preekbevoegdheid tegen het licht te houden in verband met dreigende rechtsongelijkheid op het punt van de sacramentsbediening. Door een enkele classis worden voormalige predikanten daartoe gemachtigd. Deputaten zijn van oordeel dat eventueel verschillend handelen van kerkelijke vergaderingen niet teruggevoerd kan worden op onhelderheid in de regelgeving:

- a. De kerkorde zegt van de predikanten dat zij de sacramenten bedienen (KO art. B9.1). Bij de vaststelling van de kerkorde in tweede lezing is dit punt expliciet aan de orde geweest. Ter synode werd gewezen op extreme noodsituaties waarin ouderlingen worden gemachtigd de sacramenten te bedienen. Daartegen werd opgemerkt dat dergelijke noodsituaties voorkomen en dan om een voorziening vragen, maar dat ze naar hun aard uitzonderlijk zijn en de algemene regel niet dienen te ontcrachten.
- b. De Generale regeling voor het verlenen van preekbevoegdheid die tot dusver dienst deed, bepaalde in artikel 2: 'Het preekconsent geeft alleen bevoegdheid om in een kerkdienst voor te gaan in het spreken van een stichtelijk woord en in de dienst van de gebeden. Het geeft geen bevoegdheid tot het bedienen van de sacramenten, het afnemen van belijdenis van het geloof, het bevestigen van ambtsdragers of het kerkelijk bevestigen van een huwelijk.' Het voorgaan waarom het hier gaat is onderscheiden van de bediening van het Woord door een ingevolge art. B12 KO geroepen en bevestigde predikant.
- c. De bevoegdheid tot het bedienen van de sacramenten is verleend aan de predikanten. Het predikantschap is in beginsel een ambt voor het leven (KO art. B14.1). Behalve door de wederkomst van Christus of door de dood van de predikant kan het ambt eindigen door ontheffing (KO art. B20) of door afzetting (KO art. B21.4). Een predikant die is losgemaakt (KO art. B19), is ontslagen van zijn verbintenis aan zijn gemeente maar is nog niet ontheven van zijn ambt (zie KO art. B20.1). Zolang dat laatste niet is gebeurd, is hij nog predikant met de rechten daaraan verbonden. Een predikant die met emeritaat gaat (KO art. B22) wordt niet van zijn ambt ontheven (KO art. B20) of afgezet (KO art. B21.4). Uitdrukkelijk bepaalt de kerkorde dat hij de bevoegdheid behoudt om op verzoek van een kerkenraad het Woord en de sacramenten te bedienen of andere diensten te verrichten (KO art. B22.4).

We zien geen reden tot inhoudelijke wijziging:

- de bediening van het Woord en de bediening van de sacramenten zijn ambtelijke taken en horen bijeen;
- andere kerken van de reformatische traditie in Nederland kennen op dit moment dezelfde regeling als wij.

We merken hierbij nog op dat een goede en overtuigende regeling ook van belang is in het kader van de erkenning van de doop buiten de eigen kerk en de machtiging tot bediening van het avondmaal in niet-kerkelijke instellingen.

De regelingen zijn naar ons oordeel helder. Als in den lande niet overal de hand wordt gehouden aan de Generale regeling is dat uit een oogpunt van rechtsgelijkheid en rechtszekerheid te betreuren.

Voor de zaak in geding verwijzen we naar art. 2.3 in de voorgestelde nieuwe regeling. We gaan ervan uit dat classes zich hieraan zullen houden.

GENERALE REGELING PREEKBEVOEGDHEID

Ingevolge artikel B32.2 KO

Artikel 1 Voorwaarden

Preekbevoegdheid kan worden verleend aan een mannelijk belijdend lid van één van de Gereformeerde Kerken in Nederland, die geen predikant is maar wel:

- a. zover is gevorderd in de studie aan de theologische universiteit van de kerken dat hij de verplichte praktijkantekening heeft verkregen; of
- b. een doctoraalstudie of predikants-master aan de genoemde theologische universiteit heeft voltooid, maar geen beroepbaarstelling heeft gevraagd; of
- c. als kerkelijk werker in één van de kerken functioneert en een relevante HBO-opleiding heeft voltooid of op vergelijkbare wijze de noodzakelijke competenties heeft verworven.

Artikel 2 Beperkingen

1. De preekbevoegdheid als bedoeld onder artikel 1 a en b geldt in alle gemeenten binnen het verband van de Gereformeerde Kerken in Nederland.
2. De preekbevoegdheid als bedoeld onder artikel 1 c geldt alleen in de gemeente waaraan de betrokkene als kerkelijk werker verbonden is.
3. De preekbevoegdheid geeft geen bevoegdheid tot het bedienen van de sacramenten, het bevestigen van ambtsdragers, het afnemen van openbare geloofsbelijdenis of het kerkelijk bevestigen van een huwelijk.

Artikel 3 Aanvraag

1. De preekbevoegdheid wordt verleend door de classis waartoe de kerk behoort die aan de aanvrager het attest heeft afgegeven voor zijn inschrijving aan de Theologische Universiteit. In het geval van een kerkelijk werker is dit de classis waartoe de kerk behoort waar hij is aangesteld.
2. De aanvrager legt aan de classis de volgende stukken voor:
 - a. de documenten die aantonen dat hij voldoet aan één van de in artikel 1 genoemde voorwaarden;
 - b. een positief getuigenis van zijn kerkenraad over zijn leer en leven en over zijn functioneren in de gemeente. In het geval van een kerkelijk werker is dit de kerkenraad die hem heeft aangesteld;
 - c. een motivatiebrief waarin hij schrijft over de betekenis van het geloof in God voor zijn persoonlijk leven en over zijn motieven om preekbevoegdheid aan te vragen;
 - d. de tekst van een drietal preekvoorstellen die niet eerder zijn beoordeeld door een docent, mentor of kerkelijke vergadering, over door de aanvrager gekozen teksten (één uit het Oude Testament, één uit het Nieuwe Testament, en één uit de belijdenis van de kerk), voorzien van uitgewerkte orden van dienst.

Artikel 4 Onderzoek

1. Het onderzoek door de classis vindt plaats in besloten zitting.
2. Het onderzoek omvat de volgende onderdelen:

- a. voorlezing van één van de in artikel 3d genoemde preekvoorstellen, naar keus van de aanvrager;
- b. een gesprek over de motivatiebrief en de preekvoorstellen;
- c. een gesprek over de leer van de Bijbel en de inhoud van de belijdenisgeschriften.

Uit het onderzoek moet blijken dat de aanvrager trouw is aan Bijbel en belijdenis, en in staat is om met zijn prediking de gemeente op te bouwen.

- 3. De classis beoordeelt het geheel buiten aanwezigheid van de aanvrager.

Artikel 5 **Toezicht**

- 1. Wanneer de classis besluit tot het verlenen van preekbevoegdheid, laat zij de betrokken broeder het bindingsformulier ondertekenen, zoals genoemd in art. B7 KO.
- 2. Het toezicht op de uitoefening van de preekbevoegdheid blijft bij de classis die de bevoegdheid verleende. De classis wijst één of meer predikanten aan om de betrokken broeder te begeleiden. Zij brengen jaarlijks rapport uit aan de classis.
- 3. De classis kan om gegronde redenen de preekbevoegdheid opschorten of beëindigen. Dit zal in ieder geval gebeuren wanneer de betrokken broeder door zijn kerkenraad het avondmaal is ontzegd.
- 4. Wanneer de betrokken broeder verhuist, of als kerkelijk werker aan een andere gemeente wordt verbonden, draagt de classis het toezicht over aan de classis waartoe de kerk behoort waar hij nu is gaan wonen of als kerkelijk werker is aangesteld.

Artikel 6 **Verlenging**

- 1. De preekbevoegdheid wordt verleend voor een periode van twee jaar. Daarna is verlenging mogelijk, met telkens eenzelfde periode.
- 2. De verlenging wordt aangevraagd bij de classis die toezicht houdt.
- 3. Voor de verlenging legt de aanvrager aan de classis de volgende stukken voor:
 - a. (een afschrift van) het besluit van de classis om hem preekbevoegdheid te verlenen;
 - b. een positief getuigenis van zijn kerkenraad over zijn leer en leven en over zijn functioneren in de gemeente. In het geval van een kerkelijk werker is dit de kerkenraad die hem heeft aangesteld;
 - c. een gemotiveerd positief advies van de predikanten die door de classis als begeleiders zijn aangewezen.

Bijlage: de tekst van de huidige generale regeling voor het verlenen van preekconsent

(Acta GS 2011, Bijlage 3.1)

- 1. De verlening van preekconsent vindt plaats door de classis van de Gereformeerde Kerken waartoe de kerk behoort waarvan de aanvrager lid is.
- 2. Het preekconsent geeft alleen bevoegdheid om in een kerkdienst voor te gaan in het spreken van een stichtelijk woord en in de dienst van de gebeden. Het geeft geen bevoegdheid tot het bedienen van de sacramenten, het afnemen van belijdenis van het geloof, het bevestigen van ambtsdragers of het kerkelijk bevestigen van een huwelijk.
- 3. In aanmerking voor het ontvangen van preekconsent komen broeders die belijdend lid zijn in volle rechten van één van de Gereformeerde Kerken en die:
 - a. in de studie aan de theologische universiteit van de kerken zover gevorderd zijn dat zij reeds de verplichte praktijkantekening hebben verkregen; of
 - b. een doctoraalstudie of predikants-master aan de genoemde theologische universiteit hebben voltooid, maar geen beroepbaarstelling hebben gevraagd; of
 - c. als kerkelijk werker in één van de kerken functioneren en over aantoonbare capaciteiten beschikken krachtens hetzij theologische opleiding hetzij op andere wijze verworven competenties.
- 4. Het preekconsent dat door de classis wordt verleend, heeft voor de eerste twee in art. 3 genoemde categorieën geldigheid ook voor de gereformeerde kerken buiten de classis; voor de kerkelijk werker geldt dat hij alleen bevoegd is voor te gaan in de eigen gemeente(n) waaraan hij als kerkelijk werker is verbonden; eventueel is dat niet de gemeente waarvan hij

lid is. Het consent wordt verleend voor een periode van twee jaar, waarna verlenging met telkens eenzelfde periode mogelijk is.

5. Hij die preekconsent wenst te ontvangen, zal bij zijn aanvraag aan de classis de volgende stukken overleggen:
 - a. de documenten die aantonen dat hij voldoet aan de in art. 3 genoemde vereisten;
 - b. een positief getuigenis van zijn kerkenraad inzake zijn leer en leven en inzake zijn functioneren in de gemeente;
 - c. een motivatiebrief waarin de aanvrager schrijft over de betekenis van het geloof in God voor zijn persoonlijk leven en zijn motivatie om preekbevoegdheid aan te vragen;
 - d. de tekst van een drietal preekvoorstellen die niet eerder beoordeeld zijn door een docent en/of mentor, over door de kandidaat zelf gekozen teksten (één uit het Oude Testament, één uit het Nieuwe Testament, en één over een Catechismuszondag), voorzien van uitgewerkte orden van dienst.
6. Het onderzoek door de classis, dat in besloten zitting plaatsvindt, omvat de volgende onderdelen:
 - voorlezing van een door de aanvrager zelf gekozen preekvoorstel;
 - een gesprek van maximaal drie kwartier over de motivatiebrief en het preekvoorstel waarbij eventueel ook de andere preekvoorstellen kunnen betrokken worden;
 - een gesprek van maximaal één uur over de leer van de Heilige Schrift en de betekenis en inhoud van de belijdenis.

Uit het onderzoek moet blijken dat de aanvrager in staat is om Schriftgetrouw en confessioneel betrouwbaar op een opbouwende wijze in kerkdiensten voor te gaan. Daartoe beoordeelt de classis het geheel in afwezigheid van de aanvrager.
7. De aanvrager zal, voorafgaand aan de verlening van de preekbevoegdheid, een schriftelijke verklaring ondertekenen, waarin hij belooft zich in zijn optreden te houden aan de Heilige Schrift, de gereformeerde belijdenis en het geldende kerkrecht.
8. Het toezicht op en de verantwoordelijkheid voor de uitoefening van de preekbevoegdheid ligt bij de classis die onderzocht. De classis zal één van haar predikanten benoemen tot begeleider van de betreffende broeder. Jaarlijks zal de begeleider de preekarbeid met hem evalueren. Van deze evaluatie zal schriftelijk verslag gedaan worden aan de toezichthoudende classis.
9. Bij verhuizing van de broeder naar een van de kerken in een andere classis dan die de preekbevoegdheid heeft verleend, zal de classis haar toezicht en bevoegdheid over zijn optreden in de kerken overdragen aan de classis waaronder deze broeder na verhuizing zal ressorteren.
10. Verlenging van het preekconsent moet worden aangevraagd bij de toezichthoudende classis. Daarbij moet de aanvrager kunnen overleggen:
 - a. afschriften van het besluit van de classis om hem preekconsent te verlenen en van de ondertekende verklaring uit art. 8;
 - b. een positief getuigenis van zijn kerkenraad inzake zijn leer, zijn leven en zijn functioneren in de gemeente.

De classis zal zich er ook van vergewissen, dat er bij haar of bij de door haar aangewezen begeleider van de aanvrager geen gegronde bezwaren tegen zijn prediking of optreden zijn binnengekomen. Een gemotiveerd advies van de begeleider-predikant is vereist; de classis zal dit advies in haar besluitvorming betrekken.
11. De classis kan besluiten tot opschorting of beëindiging van de preekbevoegdheid wanneer daarvoor gegronde redenen zijn. Beëindiging zal in ieder geval met onmiddellijke ingang plaatsvinden wanneer er over leer of leven van de broeder door zijn kerkenraad geen positief getuigenis meer kan worden gegeven of wanneer hij zelfs censurabel blijkt te zijn.

Introductie

Rond de kerkdiensten bestond tot voor kort een tamelijk uitgebreide generale regelgeving. De groeiende diversiteit binnen de kerken maakt het echter onmogelijk om vast te houden aan een uniform kader voor alle kerkdiensten in alle gemeenten. De GS 2014 heeft daarom een wissel omgezet: de kerken zijn bijvoorbeeld niet langer gebonden aan vaste orden van dienst en de verantwoordelijkheid voor de liedkeuze is gelegd bij de plaatselijke kerkenraad.

Voor deze nieuwe generale regeling hebben deputaten geïnventariseerd welke regelingen er zijn overgebleven. Vervolgens hebben we overwogen welke basale kenmerken ook in onze tijd waarde houden. Op een enkel punt hebben we iets aangescherpt of verbreed.

GENERALE REGELING KERKDIENTEN

Ingevolge artikel C37.2 KO

Artikel 1 Voorgangers

1. De kerkenraad zorgt dat elke kerkdienst wordt geleid door een voorganger. De kerkenraad machtigt de voorganger om de gemeente te groeten in de naam van de Heer, aan de gemeente het woord van God te bedienen, de gemeente voor te gaan in de gebeden en de gemeente bij het heengaan te zegenen in de naam van de Heer.
2. De kerkenraad kan voor de inrichting van de kerkdienst aanvullende regelingen stellen of aanwijzingen geven.
3. Wanneer de voorganger niet preekbevoegd is in de zin van art. B12 of B32 van de kerkorde, gebruikt hij een preek die is geschreven door iemand die deze bevoegdheid binnen de kerken wel heeft ontvangen.
4. De bediening van doop en avondmaal, het bevestigen van ambtsdragers, het afnemen van openbare geloofsbelijdenis en de bevestiging van een huwelijk mogen alleen worden gedaan door een predikant die in overeenstemming met art. B12 van de kerkorde geroepen is.
5. De kerkenraad of de voorganger kan ook anderen een taak laten vervullen of een bijdrage laten verzorgen, als dat de opbouw van de gemeente dient.

Artikel 2 Liturgie

1. Een reguliere kerkdienst kent de volgende onderdelen:
 - groet (aan het begin) en zegen (aan het eind)
 - Schriftlezing
 - prediking
 - bediening van de sacramenten
 - gebed
 - gemeentezang
 - inzameling van de gaven
 - de Tien Woorden of de Apostolische Geloofsbelijdenis of de Geloofsbelijdenis van Nicea
2. Indien van toepassing worden toegevoegd:
 - openbare geloofsbelijdenis
 - bevestiging van ambtsdragers
 - bevestiging van een huwelijk
 - kerkelijke tuchtoefening
3. De tweede kerkdienst op zondag kan een eigen karakter dragen, met een daarop aangepaste orde en invulling.
4. Het Gereformeerd Kerkboek bevat voorbeelden van een orde van dienst.

Artikel 3 Bijbelvertaling

Voor de Schriftlezing wordt de Nieuwe Bijbelvertaling 2004 aanbevolen.

Artikel 4 Kerkliederen

1. De kerken maken gebruik van de psalmberijming en de gezangen uit het Gereformeerd Kerkboek.
2. De kerken hebben eveneens het "Liedboek - zingen en bidden in huis en kerk" voor gebruik aanvaard.
3. De verantwoordelijkheid voor de liedkeuze uit deze of andere bundels ligt bij de plaatselijke kerkenraad.
4. De inhoud van de kerkliederen moet overeenstemmen met de Heilige Schrift en het belijden van de kerk. Van belang is verder dat ze bruikbaar zijn voor mensen uit de huidige tijd en cultuur, taalkundig en muzikaal kwaliteit vertonen, en dat tekst en muziek op elkaar afgestemd zijn.

Artikel 5 Liturgische formulieren

1. De generale synode stelt de tekst vast van de liturgische formulieren.
2. Met toestemming van de kerkenraad kan de predikant variëren in het onderwijzend deel van de formulieren. Hij mag echter aan de af te leggen beloften en andere formules met rechtsgevolgen niets wijzigen. De doop wordt bediend met de woorden uit Matteüs 28: 19b. Het brood en de beker van het avondmaal worden uitgereikt met woorden die teruggaan op de instelling door Christus Jezus, of de verwerking daarvan in 1 Kor. 10: 16.

Artikel 6 Gasten aan het avondmaal

1. Een belijdend lid in volle rechten van een zusterkerk in binnen- of buitenland, van een Christelijke Gereformeerde Kerk of van een Nederlands Gereformeerde Kerk kan als gast worden ontvangen aan het avondmaal.
2. Wie behoort tot een andere kerkgemeenschap kan als gast worden toegelaten, wanneer de kerkenraad zich ervan overtuigd heeft dat hij:
 - a. gedoopt is in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, en in de eigen kerk tot het avondmaal is toegelaten;
 - b. instemt met de leer van het Oude en Nieuwe Testament, zoals die in de Apostolische Geloofsbelijdenis samengevat is en in de gemeente waarin het avondmaal wordt gevierd verkondigd wordt;
 - c. voor zover bekend, godvrezend leeft.
3. De kerkenraad draagt er zorg voor dat zowel gasten als de eigen gemeente voldoende in kennis zijn gesteld van de voorwaarden waaronder gasten aan het avondmaal kunnen deelnemen.

Artikel 7 Viering aan huis

1. De kerkenraad kan bij de viering van het avondmaal het brood en de beker ook laten uitreiken aan hen die via internet of andere technische hulpmiddelen met de kerkdienst zijn verbonden.
2. De bediening aan huis vindt plaats onder toezicht van één of meer ambtsdragers.

Artikel 8 Viering in niet-kerkelijke instellingen

1. Een predikant die door de kerken is afgestaan om een geestelijke verzorgingstaak te vervullen in de zin van artikel B10.2 van de Kerkorde, mag bij de betrokken instelling het avondmaal bedienen met medewerking van een kerkenraad als bepaald in artikel C40.2 van de Kerkorde.
2. Indien een dergelijke medewerking van een kerkenraad niet van toepassing is, mag de predikant het avondmaal bedienen na overleg met de hem begeleidende deputaten en met verantwoording aan de kerkenraad waar hij volgens art. B15 van de Kerkorde aan verbonden is.

3. De samenkomst dient het karakter te hebben van een christelijke gemeenschap, die op basis van Gods woord toeziet op elkaar.

Toelichting per artikel:

Artikel 1

Wat hier beschreven staat is als praktijk niet nieuw, maar was tot op heden vooral gewoonterecht. Het leek ons goed om dat nu expliciet te maken.

Tegelijk zijn er een aantal bestaande regels in opgenomen:

- dat elke voorganger de zegen ongewijzigd mag uitspreken (vgl. GS 1999, Acta art. 48)
- dat alleen predikanten kerkelijke rechtshandelingen mogen verrichten (vgl. GS 2008, Acta art. 16 en GS 2014, Acta bijlage 3.1).

Artikel 2

De kerkorde van 1978 bond de kerken in art. 65, tweede lid, aan vaste orden van dienst. In de kerkorde 2014 is deze bepaling weggelaten. Belangrijker dan de volgorde van de onderdelen zijn echter de onderdelen zelf: die worden hier dan ook opgesomd.

Artikel 3

Dit is de bestaande regel, sinds de GS 2005 (Acta art. 32 en 33, vergelijk verder art. 88).

Artikel 4

Hier is de besluitvorming verwerkt van de GS 2014 ter zake (Acta art. 37).

De criteria voor een goed kerklied zijn ontleend aan de GS 1999 (Acta art. 58, Besluit 3).

Artikel 5

In de bespreking op de GS 2014 (Acta art. 37, bespreking 7 juni 2014) werd de wens geuit dat de generale regeling iets zou zeggen over het gebruik van de liturgische formulieren. Daar wordt nu gevolg aan gegeven.

We spreken over “beloften en andere formules met rechtsgevolgen”. Bij dat laatste is bijvoorbeeld te denken aan het formulier voor de kerkelijke tucht, dat geen beloftevragen kent maar waarin wel rechtsgeldige uitspraken worden gedaan.

Deze formuleringen mogen niet gewijzigd worden. Wanneer iemand later wordt aangesproken op beloften die hij of zij ooit heeft afgelegd, mag er geen twijfel ontstaan over wat hij of zij dan precies heeft beloofd, en wat niet.

Voor de woorden die klinken bij de doop en bij het avondmaal is belangrijk dat de verbinding met de instelling door Christus duidelijk tot uiting komt. In het geval van de doop is bovendien van belang dat een christen slechts éénmaal gedoopt wordt; die ene keer behoort dus zorgvuldig te geschieden en niet gekleurd te worden door persoonlijke voorkeuren van de dienstdoende predikant. Ten overvloede wijzen we op art. C39.3 KO: de voorwaarde die we stellen aan de erkenning van de doop die elders is bediend, behoren we ook zelf in praktijk te brengen.

Artikel 6

Dit gaat terug op de regeling van de GS 2005 (Acta art. 50), nader geëxpliciteerd door de GS 2008 (Acta art. 22, besluit 3).

Het noemen van CGK en NGK doet recht aan de gegroeide overeenstemming met deze kerkgemeenschappen.

De verwijzing naar de doop is toegevoegd omdat we een enkele keer horen over kerkenraden die overwegen om ongedoopte belangstellenden alvast te laten deelnemen aan het avondmaal. Die scheiding tussen de sacramenten is echter onjuist.

De regeling uit 2005 sprak ook nog over bereidheid “zich te onderwerpen aan de onderlinge aansporing in de gemeente en aan het toezicht van de kerkenraad”. Omdat dit in de meeste situaties niet relevant is, is het hier weggelaten. Wanneer iemand voor langere tijd als gast deelneemt, is eerder te denken aan een gastlidmaatschap; zie daarvoor de Generale Regeling lidmaatschap.

Artikel 7

Dit is de bestaande regel van de GS 2005 (Acta art. 51).

Artikel 8

De GS 2005 regelde iets vergelijkbaars voor de krijgsmachtspredikant (Acta art. 102, besluit 3a). Daarbij werd bepaald dat dit niet automatisch ook voor andere situaties mocht gelden (besluit 3b). Omdat die andere situaties zich echter wel voordoen, en in de nieuwe kerkorde een vaste basis hebben gevonden (art. B10.2) is het noodzakelijk om nu ook de regeling breder toepasbaar te maken.

We geven daarbij nadrukkelijk aandacht aan het kerkelijk toezicht, en nemen daarbij in aanmerking dat het toezicht per situatie anders zal worden ingevuld.

4 Kerklidmaatschap

GENERALE REGELING KERKLIDMAATSCHAP

Ingevolge artikel C43.2 KO

Artikel 1 Leden van de gemeente

1. De gemeente kent belijdende leden en doopleden.
2. Een belijdend lid is gedoopt en toegelaten tot de deelname aan het avondmaal.
3. Een dooplid is gedoopt maar nog niet toegelaten tot deelname aan het avondmaal.

Artikel 2 Toelating van leden uit andere kerkgemeenschappen

1. Wie zich bij de gemeente wil voegen en voorheen lid was van een andere kerkgemeenschap met wie geen zusterkerkrelatie wordt onderhouden, kan als belijdend lid worden toegelaten wanneer de kerkenraad zich er van heeft overtuigd dat:
 - a. de betrokkene is gedoopt in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest;
 - b. de betrokkene instemt met de leer van het Oude en Nieuwe Testament, zoals die in de Apostolische Geloofsbelijdenis is samengevat en in de kerk verkondigd wordt;
 - c. de betrokkene leeft in eerbied voor God.
2. De kerkenraad beslist of deze toelating wordt bevestigd door openbare geloofsbelijdenis.
3. Wanneer de betrokkene nog geen vrijmoedigheid heeft om het avondmaal te gebruiken, kan de kerkenraad besluiten om hem als dooplid tot de gemeente toe te laten.
4. De kinderen van wie als belijdend lid worden toegelaten, worden als dooplid aanvaard.

Artikel 3 Gastleden

1. Iemand kan als gastlid worden aanvaard of toegelaten, wanneer hij ook elders lid is en er goede redenen bestaan om in beide gemeenten aan het kerkelijk leven deel te nemen. Van het gastlidmaatschap wordt mededeling gedaan aan de gemeente.
2. Een gastlid heeft de rechten van een belijdend lid of een dooplid, afhankelijk van de invulling van zijn lidmaatschap elders, met uitzondering van de uitoefening van het actief en passief kiesrecht.

Artikel 4 Bediening van de doop in bijzondere situaties

1. Kinderen worden gedoopt wanneer ten minste een van beide ouders belijdend lid in volle rechten is.
2. Indien de door de rechter aangewezen voogd, die in een familierechtelijke betrekking staat tot het kind van een minderjarige (ongehuwde) ouder, de doop voor dit kind aanvraagt, zal de kerkenraad dat verzoek alleen inwilligen wanneer de minderjarige (ongehuwde) ouder en, waar van toepassing, ook de andere natuurlijke ouder, daarmee instemt.
3. In geval van adoptie wordt de doop op verzoek van de adoptiefouders bediend nadat de rechterlijke uitspraak inzake de adoptie onherroepelijk is geworden dan wel de adoptie door de Nederlandse overheid is erkend.

4. De doop wordt aan kinderen in duurzame pleegzorg op aanvraag van de pleegouders bediend onder de voorwaarden dat:
 - a. er sprake is van pleegzorg die door Nederlandse wetgeving is geregeld;
 - b. in het hulpverleningsplan of plan van aanpak sprake is van een toekomstperspectief waarbij het pleegkind in het pleeggezin zal blijven;
 - c. de ouders toestemming geven; indien de ouders geen ouderlijk gezag meer uitoefenen, hoeft de mening van ouders niet doorslaggevend te zijn, maar mag het oordeel van de instantie die het gezag uitoefent het zwaarst wegen;
 - d. indien de ouders aan de pleegouders vragen hun kind te laten dopen, de doop wordt bediend zodra deze doopaanvraag door de ouders – ter verificatie door de kerkenraad – schriftelijk wordt bevestigd;
 - e. in het bepalen van de leeftijd tot welke kinderen kunnen worden gedoopt de kerkenraden handelen naar analogie van andere praktijksituaties, in aansluiting bij het in Nederland geldende recht.

Toelichting

1. De Kerkorde regelt in C39 tot en met C45 de toegang tot de sacramenten en het lidmaatschap van de gemeente. C43.2 bepaalt dat er een generale regeling is voor de toelating van nieuwe leden tot de gemeente, die niet afkomstig zijn uit een zusterkerk op basis van een attestatie.
 2. De Generale Synode van Ede 2014 heeft de volgende - door vorige generale synodes genomen - besluiten met betrekking tot lidmaatschap onder het overgangsrecht gebracht:
 1. Besluit doop kinderen van doopleden of van minderjarigen (C39): GS 1955, art. 105 en GS 2008, art. 21.
 2. Besluit doop geadopteerde kinderen (C39): GS 2002, art. 34 en GS 2008, art. 24.
 3. Besluit doop van pleegkinderen (C39): GS 2008, art. 21.
 4. Besluit toelating anders dan uit zusterkerken (C42): GS 1939, art. 337.
 5. Besluit toelating asielzoekers (C42): GS 2005, art. 40.
 6. Besluit gastlidmaatschap jongeren (C42): GS 1999, art. 67 en GS 2002, art. 37.

Deze besluiten zijn op hoofdlijnen verwerkt in deze nieuwe generale regeling. Bij artikel 4 wordt hier nader op ingegaan. De overgangsbepalingen die over de viering van en toelating aan het avondmaal gaan, zijn overigens verwerkt in de Generale regeling voor de kerkdiensten.
 3. De basis voor het lidmaatschap van de gemeente ligt bij de toepassing van en toelating tot de sacramenten als teken van de verbondenheid met Christus. Doop en avondmaal constitueren de kerk. Dit is het uitgangspunt bij het opstellen van deze generale regeling. De definities in artikel 1 sluiten hier ook bij aan. De gemeente van Christus kent slechts twee soorten leden, waarbij de positie bepaald wordt op basis van de toepassing van en toelating tot de sacramenten.
 4. Ons denken over doop- en belijdende leden wordt veelal beheerst door wat ons als historische weg vertrouwd is geraakt: eerst dooplid en daarna via de weg van openbare geloofsbelijdenis naar belijdend lid. Theologisch gezien is de volgorde andersom. De kinderen mogen mee met hun ouders. Die ouders gaan voorop. Zij die gedoopt zijn en avondmaal vieren, mogen ook hun kinderen laten dopen en voorbereiden op het avondmaal. In artikel 1 is daarom ook voor deze volgorde gekozen: eerst de belijdende leden en daarna de doopleden.
- In de definitie van belijdend lid is het doen van openbare geloofsbelijdenis geen element. Het doen van openbare geloofsbelijdenis en daardoor belijdend lid worden, suggereert dat de status in de kerk wijzigt en dus constitutief is. De openbare geloofsbelijdenis is echter de opstap naar de communie in het avondmaal. Dat laatste is constitutief.

5. De Kerkorde gebruikt voor de binnenkomst in de gemeente twee termen (C43). 'Aanvaarden' wanneer het gaat om een binnenkomst uit een zusterkerk en 'toelaten' wanneer het gaat om 'andere gevallen'. In het aanvaarden of toelaten zit een belangrijk aspect van het lidmaatschap: je bent niet alleen lid door een (geloofs)actie van jezelf uit; je moet ook als lid door de gemeenschap worden aanvaard of toegelaten. Anders gezegd: het lidmaatschap van de kerk moet je door de kerk worden gegeven. Je kunt er vervolgens rechten aan ontleen, binnen die gemeenschap. Doop en belijdend lid worden zijn de momenten waarop die rechten ingaan.
6. De 'andere gevallen' (C43.2) zien op een binnenkomst uit andere kerkgemeenschappen dan zusterkerken. In die kerkgemeenschap is men gedoopt en toegelaten tot deelname aan het avondmaal. Artikel 2 geeft de voorwaarden om dan tot de gemeente toegelaten te worden. Uitgangspunt is ook hier de toepassing van en toelating tot de sacramenten. Wie in de kerkgemeenschap van herkomst deelnam aan het avondmaal kan als belijdend lid worden gezien en als zodanig toegelaten. Openbare geloofsbelijdenis is niet in alle andere kerkgemeenschappen gemeengoed en, mede ook gezien hetgeen onder 4 is geschreven, geen criterium voor toelating. De toetsing voor toelating is gezocht in het (uiteraard) gedoopt zijn (ad a) en in de overtuiging van de kerkenraad op basis van gesprekken over 'leer en leven' van betrokkene (ad b en c). De mogelijkheid is open gelaten in lid 2 om de toelating door openbare geloofsbelijdenis te bevestigen. Het ligt in de rede hier het verzoek van de betrokkene leidend te laten zijn. Als de kerkenraad niet tot overtuiging komt, zal hij immers betrokkene niet als belijdend lid toelaten.
7. C39.3 van de Kerkorde bepaalt dat de kerken deoop erkennen die elders in een christelijke kerkgemeenschap op geldige wijze en in de naam van Vader, de Zoon en de Heilige Geest is bediend. Doopleden uit zusterkerken worden op basis van een attestatie als dooplid in de gemeente aanvaard (C43.1). Artikel 2, lid 3, van deze generale regeling regelt dat wanneer men uit een andere kerkgemeenschap dan een zusterkerk komt men ook als dooplid tot de gemeente kan worden toegelaten. Dit is in lijn met C39.3. Het wijzigt echter de formeel bestaande praktijk sinds de Generale Synode van Sneek (1939; acta art. 337), waarbij het opnemen van 'volwassen doopleden uit andere kerkformaties' in het algemeen alleen in de weg van openbare geloofsbelijdenis van het geloof mogelijk is. Deze synode sprak ook uit 'dat in sommige gevallen onmiddellijke opneming ook zonder belijdenis van het geloof geoorloofd is, als daarbij de verplichting om tot belijdenis van het geloof en tot de viering van het heilig avondmaal te komen ten volle erkend wordt'. Dit laatste element keert niet terug in lid 3. Het wordt ondervangen door C41.2 dat regelt dat doopleden kerkelijk onderwijs ontvangen ter voorbereiding op hun openbare geloofsbelijdenis. Daarnaast regelt D58 het vermaan over volwassen doopleden.
8. Naast de aanvaarding vanuit een zusterkerk en de toelating vanuit andere kerkgemeenschappen, is er nog een derde categorie te onderscheiden: toetreders tot de gemeente die (nog) niet gedoopt zijn. Dit behoeft echter geen nadere regeling in deze generale regeling. Zij vallen onder C39.1 en C39.2, in samenhang met C41.2, van de Kerkorde. Artikel 2 ziet in de regel dus op reeds gedoopte toetreders.
9. Onze kerken kennen sinds 1999 een regeling voor gastleden, waarbij het vooral ging om jongeren die in de gemeente van herkomst lid bleven en gastlid werden van de gemeente waar zij op het grondgebied hun studie volgden of werkten. Bij gastlidmaatschap gaat het dus om een 'dubbel lidmaatschap'. Deze regeling voor gastlidmaatschap was redelijk uitvoerig en blijkt in de kerkelijke praktijk ook wisselend – of niet meer – te zijn of te worden toegepast. De term 'gastlid' heeft daarnaast in de loop van de tijd en buiten de genoemde regeling om in de kerkelijke praktijk ook toepassing gekregen van een tussenstatus tussen doop- en belijdend lid of die van aspirant-lid, iemand komend van buiten de gemeente op weg is naar een 'volwaardig' lidmaatschap. Wat van dit laatste ook zij, in artikel 3 is een aantal korte bepalingen opgenomen over gastleden in de oorspronkelijke bedoeling. Wel is

de regeling sterk vereenvoudigd en in die zin ook verbreed dat gesproken wordt over 'elders', waarbij niet per definitie bedoeld wordt op een zusterkerk. Daarop zien ook de woorden 'aanvaarden' en 'toelaten' in lid 1. Zie voor het onderscheid onder punt 5. Gewezen wordt nog op lid 2. Het hebben van 'rechten' is iets anders dan het verlenen van faciliteiten, zoals de beschikking over een postvak in de kerk, vermelding in de ledenlijst e.d. De kerkenraad beslist welke faciliteiten aan gastleden worden geboden.

10. In artikel 4 is een aantal bijzondere doopsituaties samengebracht die nu nog onder het overgangsrecht vallen.
 Lid 1 bevat een bepaling naar GS 1955, art. 105, waarbij is aangesloten bij de definitie van artikel 1: 'nadat ten minste een van beide ouders openbare geloofsbelijdenis heeft gedaan' (GS 1955) is vervangen door 'wanneer ten minste een van beide ouders belijdend lid in volle rechten is'. 'In volle rechten' ziet op de toepassing van artikel D57.2 KO.
 Lid 2 is ontleend aan GS 2008, art. 21. De formulering is verbreed in die zin dat in 2008 deze bepaling specifiek zag op grootouders/voogd en nu op de voogd die familie is.
 Lid 3 bevat de regeling voor de doop van geadopteerde kinderen; GS 2008, art. 24. De regeling is ingekort en aangepast naar huidig burgerlijk recht. De adoptie van binnenlandse kinderen vindt bijna niet meer plaats; de meeste geadopteerde kinderen komen uit het buitenland. Adoptie uit landen die onder het Haags adoptieverdrag vallen worden in Nederland automatisch erkend. Voor adoptie uit andere landen is een erkenningsprocedure in Nederland vereist. Bij binnenlandse adoptie dienen de adoptanten het kind gedurende ten minste een jaar hebben verzorgd en opgevoed, waarbij veelal de pleegzorgregeling van toepassing is.
 Lid 4 geeft het besluit van GS 2008, art. 21, weer. De term pleegsituaties is gewijzigd in pleegzorg.
 Het besluit over de toelating van asielzoekers keert niet terug in deze generale regeling en wordt ondervangen door het (nieuwe) artikel 2 van deze generale regeling.

5 Geheimhouding

Toelichting

Het beleid inzake geheimhouding is slechts een onderdeel van het bredere veld van de communicatie in de kerk. Het mag niet worden losgemaakt van het eigen karakter van de omgang in de gemeente van Christus. De communicatie binnen de kerk kent verschillende actoren en beweegt zich voortdurend in het spanningsveld tussen openheid en vertrouwelijkheid.

Ter inleiding op ons voorstel voor een regeling besteden we aandacht aan:

- openheid en vertrouwelijkheid;
- de verschillende actoren;
- specifieke vragen rondom communicatie en geheimhouding.

1 Openheid en vertrouwelijkheid

1.1 Openheid

De leden van de gemeente vormen een lichaam waarvan de leden met elkaar meeleven, elkaar bemoedigen en aansporen. Samen weten ze zich geroepen tot dienst aan de Here. Daarin helpen ze elkaar, corrigeren ze elkaar en stimuleren ze elkaar. Hun spreken en hun onderlinge omgang kenmerken zich door de vrucht van de Geest: liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, trouw, zachtmoedigheid en zelfbeheersing. Ze zijn erop uit dat de vrede van Christus volop genoten kan worden.

Binnen de kerk geldt niet alleen het recht op privacy, maar ook het recht van kerk en kerkenraad op een leven als gemeenschap in godsvrucht, vrede en orde. Kerkleden staan open voor wat dat met zich meebrengt. Ze delen in elkaars vreugden. Ze ervaren onderlinge hulp als hulp die ze van Christus ontvangen. Ze gaan serieus om met vermaan in hun richting in het geloof dat eerlijk beliden zonde hun om Christus wil door de Here wordt vergeven. Ze vertrouwen zich aan God en

aan elkaar toe en mogen daarin de ruimte van het evangelie beleven. Ze zoeken niet de veiligheid van de doofpot, maar de bescherming van Christus die vergeving schenkt en die ook wil dat er gewaakt wordt over de eer van God, de reputatie van de gemeente en de goede naam van haar leden.

1.2 Vertrouwelijkheid

De gemeente van Christus is een gemeenschap waarin helaas zonde en afbraak en ontwrichting nog altijd hun spoor trekken. Daarmee geconfronteerd is de gemeente beducht voor de wijze waarop de zonde tegen het negende gebod de groei van het geloof en het belang van de gemeenschap schaadt. Uitdrukkelijk roept Christus op de zonde in zo klein mogelijke kring te houden en daarom eerst onder vier ogen te werken aan bekering. Vlotte oordelen en doorvertelde zonden knakken reputaties en richten grote schade aan. Ze dringen betrokkenen eerder in een houding van vervreemding dan dat het helpt de zonde weg te doen. Zeker buiten de bescherming van het evangelie zijn mensen gevoelig voor omtrent hen ontstane beeldvorming. Daarom staat juist bij hen die weinig of geen verbondenheid met de gemeente (meer) ervaren, de zaak van de vertrouwelijkheid op scherp en vergt die uiterste zorgvuldigheid van de zijde van de kerk. De plicht van geheimhouding honoreert de overtuiging dat vertrouwelijkheid essentieel is voor het zoeken van ambtelijke hulp. Waar pastoranten zich niet veilig voelen, wordt pastorale zorg geblokkeerd. Het is daarom een goede zaak dat predikanten zich als lid van de predikantenvereniging gecommitteerd hebben aan de daar afgesproken beroepscode. Kennisname ervan is ook voor andere ambtsdragers en werkers aan te bevelen.

2 Actoren

Als het gaat om de communicatie binnen de kerk valt te rekenen met verschillende actoren. Er zijn ambtsdragers en kerkelijke functionarissen, er is ook de gemeente en er zijn de leden van de gemeente.

Voor allen geldt de norm van het evangelie: wees uit op elkaar behoud, dien de vrede, laat de liefde het spreken en de omgang met elkaar doortrekken en beheersen.

Van de kerkenraad mag verwacht worden dat hij zorgvuldig met de gemeente omgaat, haar betreft in de opbouw van de gemeente, transparant is in zijn besluitvorming, en de rechten en verantwoordelijkheid van de gemeente en haar leden honoreert. Ieder moet erop kunnen rekenen dat het werk dat door de ambtsdragers en andere werkers zich kenmerkt door trouw en betrouwbaarheid.

Solisme en heerszucht worden tegengegaan doordat in gereformeerde kerken het ambtswerk wordt verricht in het verband van een college, de kerkenraad, en met inschakeling van hen die goede bijstand en/of advies kunnen verlenen.

Van de gemeenteleden mag verwacht worden dat ze geen eigen rechter willen spelen en dat ze de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de kerkenraad en zijn helpers erkennen. In het leiden van de gemeente en in het betrachten van recht staan de ambtsdragers in dienst van Christus en hebben ze recht op 'sympathetisch-kritisch' vertrouwen van de gemeente en haar leden.

3 Specifieke vragen rondom communiceren en geheimhouding

In verband met geheimhouding rijzen regelmatig vragen. Een paar voorbeelden:

1. Zijn de vergaderingen van de kerkenraad openbaar?

In de samenleving kennen we tal van bestuurlijke vergaderingen die openbaar zijn. In de kerk wordt er ook veelal van uitgegaan dat de vergaderingen van de kerkenraad openbaar zijn, tenzij het over pastorale of diaconale zaken gaat. Onder de KO1978 hield men vaak als regel aan: de kerkenraad met diakenen is openbaar, de kerkenraad is besloten.

In de KO2014 zijn kerkenraad en diaconie vergaderingen geworden die zich sterker concentreren op het eigen ambt. Als deputaten zien wij een vergadering van de kerkenraad en van de diaconie niet als een publiek forum (zoals een meerdere vergadering of een politiek college) maar als een proces van broederlijk overleg, interne oordeelsvorming en uiteindelijke besluitvorming. Ambtsdragers moeten zich daarin vrij weten om te spreken en om in opinie te groeien. Ze moeten

ook niet op voorlopige oordelen of bijdragen in een discussie worden vastgeprikt. Het lijkt ons goed wanneer kerkenraden en diaconieën dit laten meewegen bij de vraag in hoeverre hun vergaderingen toegankelijk zijn voor de leden van de gemeente.

2. *Kan een gemeentelid een kanselmededeling over zijn of haar onttrekking verbieden op basis van privacy-overwegingen?*

De kerk heeft wettelijk de ruimte om te handelen krachtens haar statuut (art. 2:2 van het Burgerlijk Wetboek). Wanneer de kerk haar eigen 'huisstijl' hanteert, zal de rechter dat niet verbieden. Bij het lid-zijn van de kerk horen nu eenmaal door de kerk vastgestelde procedures.

De kerk heeft alle vrijheid om te bepalen dat mededelingen met betrekking tot de kerkelijke stand worden gedaan in de samenkomsten van Woord en gebed.

3. *Hoe voorkom je naar vermogen dat van publieke mededelingen misbruik wordt gemaakt?*

Door als kerkenraad duidelijk aan te geven op welke wijze de kerkelijke voorbede voor persoonlijke omstandigheden is geregeld en hoe hierover via kerkblad of digitale media wordt bericht.

Door als kerkenraad alert te zijn op de ongewenste effecten van een afkondiging wanneer de diensten worden uitgezonden via internet en/of lokale media.

Door als kerkenraad duidelijk aan te geven dat wat in de kerkdienst of in het kerkblad wordt meegedeeld slechts voor kerkelijk gebruik is en dus niet voor andere doelstellingen of door andere organisaties gebruikt mag worden.

4. *Creëert geheimhouding geen doofpot-cultuur of een kloof tussen kerkenraad en gemeente?*

De kerkorde bevat allerlei bepalingen waarin de kerkenraad wordt opgedragen de gemeente in allerlei situaties te informeren, te horen, te raadplegen, te betrekken. Daar doet de vereiste geheimhouding op geen enkele manier afbreuk aan. Die is slechts bedoeld om de noodzakelijke veiligheid te bieden voor wie hulp zoekt en zo de ambtelijke zorg toegankelijk te maken.

4 Conclusie

Als het om de in art. C49.3 genoemde 'vereiste geheimhouding' gaat vraagt de nieuwe kerkorde om de honorering van de verantwoordelijkheden van kerkenraad, gemeente en kerklid, alsook om een goede balans van openheid en vertrouwelijkheid. De plaatsing van de geheimhoudingsbepaling in hoofdstuk C geeft aan dat het belang ervan de hele gemeente raakt.

5 Enige literatuur

Zie voor kerkelijk beroepsgeheim en verschoningsrecht o.a.:

A.P. H. Meijers, *De geestelijke*, in: F.A.W. Bannier, W.L.J.M. Duijst, N.A.M.E.C. Fanoy, A.P.H. Meijers, J.M. Tempelaar, *Beroepsgeheim en verschoningsrecht. Handboek voor de advocaat, medisch hulpverlener, notaris en geestelijke*, Den Haag: Sdu Uitgevers, 2008, 171-199;

Jacques Schenderling, *Beroepsethiek voor pastores*, Budel: Damon, 2008, 145-173;

M. Verhage-van Kooten, *Recht door de gemeente. Juridische gids voor het pastoraat*, Zoetermeer: Boekencentrum, 2002, 333-345.

Gerrit van den Brink, *Geloofsgemeenschappen en strafrecht*, in: L.C. van Drimmelen en T.J. van der Ploeg (red.), *Geloofsgemeenschappen en recht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers, 2014, 327-330.

Ingevolge artikel C49.3 KO

Ambtsdragers stimuleren en bevorderen dat de leden van de gemeente elkaar in persoonlijke contacten en publiek opbouwen, bemoedigen, aansporen en corrigeren in het dienen van de Heer (Matt. 18:15-17; 1 Tess. 5:14).

In de gemeente wordt met alle persoonlijke informatie op een eerlijke en constructieve wijze omgegaan, zodat zondaars tot bekering worden geroepen, recht gedaan wordt aan het negende gebod van Gods wet en geschonken vertrouwen niet beschaamd wordt.

1 Geheimhouding in vertrouwensrelaties

- a. Ambtsdragers en allen die hen assisteren in de pastorale en diaconale zorg hebben een geheimhoudingsplicht. Doel ervan is het waarborgen van de vertrouwensrelatie tussen degene die zorg biedt en degene die zorg ontvangt, en onbelemmerde toegang tot de ambtelijke zorg.
- b. Onder de krachtens artikel C49.3 van de kerkorde vereiste geheimhouding valt in beginsel alles wat op welke wijze en in welke setting dan ook naar het oordeel van ambtsdrager en/of pastorant als vertrouwelijk wordt beschouwd of redelijkerwijs als zodanig zou moeten worden beschouwd.
- c. De vereiste geheimhouding strekt zich ook uit tot de periode na het verstrijken van de ambtsdienst van de ambtsdrager.

2 Geheimhouding door overige werkers in de kerk

- a. Onder de in art. C49.3 bedoelde 'overige werkers in de kerk' die de vereiste geheimhouding in acht hebben te nemen ten aanzien van zaken met een vertrouwelijk karakter, vallen allen die in de kerk van kerkenraadswege een functie of taak hebben.
- b. Ook na beëindiging van de bewuste functie of taak geldt de in deze regeling omschreven vereiste geheimhouding.
- c. De in art. C49.3 vereiste geheimhouding heeft ook betrekking op documenten in kerkelijke archieven en dossiers gedurende de in de samenleving op dit gebied geldende termijn.

3 Grenzen van de geheimhouding

- a. De plicht tot geheimhouding is niet absoluut. Hij kan op verzoek of met instemming van het betrokken gemeentelid dan wel ter behartiging van een zwaarwegend belang worden doorbroken.
- b. Indien vertrouwelijke informatie naar het oordeel van een ambtsdrager of kerkelijk functionaris aan de kerkenraad of diaconie moet worden voorgelegd, vraagt hij het bewuste gemeentelid dat het zelf opening van zaken geeft, zo nodig met behulp van een 'mond'. Weigert het gemeentelid, dan vraagt de ambtsdrager of kerkelijk functionaris toestemming om de z.i. noodzakelijke informatie zelf door te mogen geven aan de kerkenraad.
- c. Als het bewuste gemeentelid weigert mee te werken op de onder b. genoemde wijze, staat het de ambtsdrager en de kerkelijke functionaris vrij de kerkenraad te informeren als hij van oordeel is dat zwijgen de heiligheid van de gemeente c.q. de sacramenten schaadt dan wel hem in gewetensnood brengt dan wel een ernstig misdrijf of gevaar laat voortduren of laat gebeuren.
- d. Informatie die noodzakelijk is voor het oefenen van opzicht en tucht mag binnen de kerkenraad worden gedeeld. Eventuele externe adviseurs en instanties die door de kerkenraad of de diaconie worden ingeschakeld, zijn tot geheimhouding verplicht van wat hun ter kennis is gebracht.
- e. In het geval derden betrokken zijn als slachtoffer is de kerkenraad verantwoordelijk voor de mate waarin en de wijze waarop die geïnformeerd worden over het handelen van de kerkenraad.

- f. De krachtens art. C49.3 van de kerkorde vereiste geheimhouding verbiedt geen mededelingen of afkondigingen die krachtens de kerkorde of generale regelingen aan de gemeente dienen te worden gedaan.

4 Sancties

Over klachten met betrekking tot de schending van de geheimhouding en de hantering van het verschoningsrecht oordeelt de kerkenraad. Zo nodig maakt hij gebruik van de middelen die de kerkorde in hoofdstuk B daarvoor aanwijst.

Handreiking statelijk verschoningsrecht

Bij de Generale regeling geheimhouding leek het deputaten gewenst de kerken kort en bondig te informeren over het statelijk verschoningsrecht.

HANDREIKING STATELIJK VERSCHONINGSRECHT

Ingevolge artikel C49.3 KO

De in art. C49.3 omschreven geheimhouding wordt door statelijke wetgeving en rechtspraak erkend. Dit betekent dat ambtsdragers zich kunnen beroepen op het recht van verschoning. Met het oog daarop is de volgende informatie van belang:

1. Van de algemene plicht tot aangifte, tot getuigenis en tot het beantwoorden van bepaalde vragen kunnen volgens de wet en blijkens de jurisprudentie zich verschonen zij die als ambtsdragers en als door de kerk aangestelde vrijwilligers uit hoofde van de door hen onderhouden vertrouwensrelatie tot geheimhouding verplicht zijn, doch alleen omtrent hetgeen waarvan de wetenschap aan hen in die hoedanigheid en als zodanig is toevertrouwd.
2. Er is geen absolute verplichting gebruik te maken van het verschoningsrecht. Er kan van het verschoningsrecht worden afgezien indien de veiligheid van de staat of het voorkomen of beëindigen van levensbedreigende situaties en/of ernstig letsel aan kwetsbare derden zonder informatie van de geheimhoudingsverplichtigde onmogelijk zou zijn.
3. Verschoningsgerechtigden hebben de plicht te verschijnen bij een justitieel onderzoek en voor de rechter. Politie, justitie en de rechter hoeven hen niet op hun verschoningsrecht te wijzen. Ze dienen zich er zelf op te beroepen.
4. Indien de rechter - en zo nodig een hogere rechter - oordeelt dat de geestelijke het verschoningsrecht niet toekomt, is de geestelijke verplicht de vragen van de rechter te beantwoorden. Hij beperkt zich daarbij uit oogpunt van zijn geheimhoudingsplicht tot het verstrekken van die informatie die absoluut noodzakelijk is en die niet langs andere weg verkregen kan worden. Weigert de geestelijke de vragen van de rechter te beantwoorden, dan aanvaardt hij de juridische gevolgen daarvan.
5. Voor hen die als assistenten van verschoningsgerechtigden over vertrouwelijke informatie beschikken, geldt een afgeleid verschoningsrecht. Zij volgen in principe de oorspronkelijke verschoningsgerechtigde maar houden een eigen ruimte van afwegen ten opzichte van de vragen van de rechter.
6. Wie het recht op verschoning hebben, kunnen zich zover de bestaande rechtsmiddelen reiken, verzetten tegen inbeslagneming van vertrouwelijk bewaarde brieven of geschriften en tegen doorzoeking en inbeslagneming van elektronische gegevensdragers die informatie bevatten die onder de geheimhoudingsplicht vallen, en tegen het doorzoeken van niet-publieke en geheel besloten ruimtes waardoor hun geheimhoudingsplicht wordt geschonden. Bij een delict betrokken voorwerpen kunnen aan de politie ter hand gesteld worden zonder vermelding van de naam van hem van wie het voorwerp afkomstig is.

Door meer dan een kerk daarom gevraagd hebben deputaten een handreiking en modelregeling voor de behandeling van bezwaren ontworpen.

Handreiking

In de KO is over de indiening en behandeling van bezwaren het volgende bepaald:

F73 Bezwaar

- F73.1 Tegen een besluit van de kerkenraad staat bezwaar open bij de kerkenraad voor een gemeentelid en voor degene die persoonlijk belanghebbende is bij het besluit, indien de betrokkenen van oordeel is dat het besluit:
- a. in strijd is met het Woord van God of het kerkelijk recht, of
 - b. de opbouw van de gemeente schaadt, of
 - c. hem persoonlijk onrecht aandoet waarin hij niet kan berusten.
- F73.2 Het bezwaar wordt schriftelijk ingediend binnen zes weken na de bekendmaking van het besluit. Betreft het een besluit als bedoeld in art. F71.5, dan geldt een bezwaartermijn van veertien dagen vanaf de eerste afkondiging. Het indienen van een bezwaar heeft geen opschortende werking.
- F73.3 Op een verzoek tot opschorting beslist de kerkenraad zo spoedig mogelijk. Tegen dit besluit is rechtstreeks beroep mogelijk volgens art. F76.
- F73.4 De kerkenraad heroverweegt zijn eerder besluit op de gronden als vermeld in F73.1 en neemt een schriftelijke beslissing op het bezwaar.
- F73.5 In zaken waarin de classis als eerste instantie een besluit neemt, geldt het recht van bezwaar overeenkomstig art. F73.1 tot en met F73.4 op dezelfde wijze.

Verplichte bezwarenprocedure

In de artikelen F74 tot en met F79 van de Kerkorde wordt de kerkelijke rechtspraak geregeld. Dit is een bijzondere taak van de meerdere kerkelijke vergaderingen - classis, particuliere synode en generale synode – en de commissie van beroep in predikantszaken. De kerkelijke rechtsgang bestaat uit twee fasen: beroep en hoger beroep. De aanleiding om deze rechtsgang te gaan bewandelen is een besluit dat een kerkenraad heeft genomen.¹ De Kerkorde 2014 kent bij besluiten van de kerkenraad een verplichte bezwaarschriftenprocedure. Dit betekent dat een gemeentelid of iemand die persoonlijk belanghebbende is bij dat besluit van de kerkenraad *eerst* daartegen een bezwaarschrift moet indienen. Pas tegen de beslissing op dat bezwaarschrift staat beroep open op een meerdere kerkelijke vergadering. F76.1 bepaalt daarom: 'Tegen een beslissing op bezwaar van de kerkenraad staat beroep open op (...)'.²

Karakter van de bezwarenprocedure

F73 maakt geen onderdeel uit van de kerkelijke rechtspraak, die de Kerkorde regelt vanaf F74. F73 is het sluitstuk van de artikelen F71 tot en met F73 die over besluitvorming gaan. De bezwaarschriftenprocedure is dus nog onderdeel van die besluitvorming. Daarom staat er in F73.4: 'de kerkenraad *heroverweegt* zijn eerder besluit (...)'. De kerkenraad krijgt, zeg maar, een tweede kans om op basis van het ingediende bezwaar nog eens naar zijn besluit te kijken. In het statelijke recht noemt men dat wel eens 'verlengde besluitvorming'.

¹ Ook een classis kan als eerste instantie een besluit nemen dat onderwerp van de kerkelijke rechtsgang kan worden. Zie artikel F73.5. Wat in deze handreiking en de modelregeling staat, geldt in die situatie *mutatis mutandis* voor de classis.

² Een uitzondering geldt overigens voor de commissie van beroep in predikantszaken. Hier is rechtstreeks beroep mogelijk.

Doel van de bezwarenprocedure

Waarom is met de Kerkorde 2014 deze verplichte procedure ingevoerd? Wanneer een kerkenraad een besluit wil nemen dan moet hij dat goed voorbereiden, zo staat in F71.1. Het kan zijn dat een kerkenraad niet alle facetten bij zijn besluit overziet of meeweegt of voorbij gaat aan het vooraf raadplegen van de gemeente voordat een besluit wordt genomen. Dan is het goed dat gemeenteleden en persoonlijk belanghebbenden hun mening en argumenten alsnog onder de aandacht van de kerkenraad kunnen brengen en de kerkenraad zijn besluit kan heroverwegen. We moeten de bezwarenprocedure niet slechts negatief duiden. De achtergrond is vooral ook een positieve, namelijk te komen tot inhoudelijk betere en door de gemeente of individuele gemeenteleden gedragen besluiten.³

In F75.1 staat dat de kerkelijke rechtsgang (dus beroep en hoger beroep) gericht is op *herstel van vrede door recht*. Dat moet ook de insteek zijn bij de bezwarenprocedure: *herstel van vrede of het voorkomen van onvrede*. Bij het reilen en zeilen in de plaatselijke gemeente moet openheid en gesprek voorop staan. Dialoog en draagvlak zijn essentiële uitgangspunten voor de kerkenraad bij zijn taak van het geven van leiding en herderlijk zorg aan de gemeente (zie B9.3 en B23.1). A2.1 beschrijft het zo: 'In de kerk van Christus moet alles op gepaste wijze en in goede orde gebeuren, zodat de vrede wordt gediend'. De bezwarenprocedure past hier bij uitstek bij. Uiteraard zijn er grenzen. De kerkenraad zal op enig moment zijn verantwoordelijkheid moeten nemen en na heroverweging tot een beslissing op het bezwaar moeten komen. Dan staat ook de weg van de kerkelijke rechtspraak open voor gemeenteleden en persoonlijk belanghebbenden. Maar laat voordat die rechtsgang wordt gegaan er alles aan zijn gedaan door kerkenraad en betrokkenen om dat te voorkomen.

Voorwaarden bij de bezwarenprocedure

De bezwarenprocedure staat open voor een *gemeentelid* (van de gemeente waar de kerkenraad het besluit heeft genomen) en voor degene die *persoonlijk belanghebbende* is bij het besluit. De laatste hoeft dus geen gemeentelid te zijn. Denkbaar is dat hij/zij geen lid is maar wel door het besluit persoonlijk getroffen wordt, bijvoorbeeld wanneer een kerkenraad een kerkelijke huwelijksbevestiging weigert.

Het indienen van bezwaren is niet ongelimiteerd. F73.1 noemt drie *gronden* waarop de bezwaarde zijn bezwaar moet richten. Deze gronden worden verbonden met het woordje 'of', ze gelden dus naast elkaar als zelfstandige gronden. Bezwaren kunnen slechts op basis van één of meerdere van deze gronden worden ingediend. Deze drie gronden zijn ook belangrijk omdat ze in F76.1 en F77.1 genoemd worden als de gronden voor het instellen van beroep en hoger beroep.

Een bezwaar moet altijd *schriftelijk* worden ingediend. Het is belangrijk dat de kerkenraad van het bezwaar en de argumenten daarbij in de formuleringen van de bezwaarde kennis kan nemen.

Mondeling geuite bezwaren tijdens een gesprek of op een gemeentevergadering zijn dus geen bezwaren als bedoeld in F73. Wat schriftelijk is, moet de kerkenraad zelf bepalen. De kerkenraad kan een email voldoende vinden maar kan ook een ondertekende brief verlangen. In de Generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak (www.gkv.nl/kerkorde) is voor de indiening van beroep of hoger beroep bepaald dat dat zowel per post als per email kan geschieden. Omdat een bezwaarschrift laagdrempeliger moet zijn dan een beroep of hoger beroep zou de kerkenraad hier ruimhartig mee om moeten gaan, mits het wel een schriftelijke vorm heeft.

Het indienen van een bezwaar is aan een *termijn* gebonden. In de regel binnen zes weken na bekendmaking van het besluit door de kerkenraad.⁴ Hier zit een valkuil. Als de kerkenraad een besluit niet of niet nadrukkelijk bekendmaakt, wanneer begint dan die termijn te lopen en wat wanneer de kerkenraad alleen een mondeling besluit heeft genomen? F71.4 bepaalt dat kerkelijke vergaderingen voorzien in een zorgvuldige vastlegging en communicatie van hun besluiten.

Besluiten moeten dus gecommuniceerd worden. Dat kan op verschillende manieren. Op het moment dat een gemeentelid of persoonlijk belanghebbende kennis kan nemen van het besluit begint de termijn te lopen.

³ Er wordt nog op gewezen dat de Kerkorde bij sommige besluiten bepaalt dat daar nadrukkelijk de instemming van de gemeente voor nodig is. Zie F71.5 en F73.2.

⁴ Zie F73.2 en F71.5 voor een afwijkende termijn van twee weken.

Wanneer een besluit wordt afgekondigd in de kerkdienst of mondeling wordt meegedeeld, dan kan er behoefte bestaan aan een schriftelijke weergave van dat besluit of aan een onderbouwing van of toelichting op het besluit. Dit kan essentieel zijn om te bepalen of bezwaar wordt ingediend. Nu loopt er enerzijds een termijn van zes weken maar anderzijds kan het niet zo zijn dat de kerkenraad, door ruim de tijd te nemen voor het verstrekken van een schriftelijke weergave of een nadere onderbouwing of toelichting, de verzoeker te weinig tijd laat om een gemotiveerd bezwaarschrift in te dienen. De kerkenraad moet dan ook het gevraagde zo spoedig mogelijk verstrekken. Wanneer dat om welke reden dan ook niet lukt, ligt het in de rede om de bezwarentermijn van zes weken te verlengen. Een bezwaarde kan echter ook eerst een formeel – ongemotiveerd – bezwaarschrift indienen en de indiening van de motivering afhankelijk stellen van de gevraagde weergave, onderbouwing of toelichting. Dan is in ieder geval de indieningstermijn geborgd.

Een besluit van een kerkelijke vergadering treedt direct in werking (F72.2). Wil een gemeentelid of een persoonlijke belanghebbende bezwaar indienen tegen dat besluit dan bestaat de mogelijkheid om om *opschorting* te vragen (F73.3), een verzoek waarop de kerkenraad uiteraard zo spoedig mogelijk moet beslissen.

De beslissing die de kerkenraad op het bezwaar neemt, dient *schriftelijk* te zijn. Dat is verklaarbaar, want die beslissing op bezwaar is de rechtsingang voor het beroep bij bijvoorbeeld de classis. Het is van het grootste belang dat de classis het vastgelegde en gecommuniceerde besluit van de kerkenraad kent, het schriftelijke bezwaar dat de indiener daartegen heeft ingediend en de schriftelijke beslissing op dat bezwaar. Dat zijn immers de bestandstukken waarop de classis als kerkelijke rechter haar uitspraak moet baseren.

Behandelen van bezwaren

Over hoe de kerkenraad bezwaren moet behandelen, regelt de Kerkorde niets. De kerkenraad is daarin vrij en de toets of de kerkenraad dat zorgvuldig heeft gedaan is in beroep aan de kerkelijke rechter. Toch valt er meer over te zeggen. In het voorgaande is al iets gezegd over het doel van de bezwarenprocedure: te komen tot inhoudelijk goede en gedragen besluiten en herstel van vrede of het voorkomen van onvrede. Voor de kerkelijke rechtspraak formuleert F75.2 als basis: ‘Zij kenmerkt zich door bijbelse wijsheid en voldoet aan de eisen van eerlijke en onpartijdige rechtspraak’ en vult dit in met een aantal belangrijke waarborgen. Hoewel deze specifiek voor de kerkelijke rechtspraak zijn geformuleerd, kunnen ze *mutatis mutandis* bij de bezwarenprocedure ook een belangrijke rol spelen.

Het kan zijn dat de verhouding tussen een kerkenraad en een bezwaarde al dusdanig verstoord is geraakt en dat het wederzijds vertrouwen zo geschaad is dat de bezwarenprocedure niet het doel lijkt te gaan dienen waarvoor de Kerkorde haar in het leven heeft geroepen. In dat geval kan het van (bijbelse) wijsheid getuigen wanneer de kerkenraad zich door een commissie van wijze mannen en vrouwen, al dan niet uit de gemeente, laat adviseren over de afhandeling van het bezwaarschrift. Zo’n commissie kan ook een mediërende, bemiddelende rol vervullen.

Modelregeling

De Kerkorde verplicht niet tot het vaststellen van een regeling voor de behandeling van bezwaarschriften. Wel bepaalt B30.1 dat de werkwijze van de kerkenraad en de diaconie en de wijze waarop zij samenwerken worden vastgesteld in een plaatselijke regeling. Onderdeel van of bijlage bij deze regeling kan zijn enkele bepalingen voor de behandeling van bezwaarschriften. Onderstaande modelregeling wordt met het oog daarop aangeboden.

Ingevolge artikel F73.1 KO

Artikel 1 Besluiten en bekendmaking

1. De kerkenraad legt zijn besluiten vast in de notulen van zijn vergaderingen.
2. Bekendmaking kan plaats vinden door een afkondiging in de kerkdienst, een mededeling in het kerkblad, een brief of e-mailbericht of een mondelinge mededeling.
3. Desgevraagd verstrekt de kerkenraad in geval van een afkondiging of een mondelinge mededeling een schriftelijke vastlegging van zijn besluit.
4. Desgevraagd verstrekt de kerkenraad een nadere toelichting op of nadere onderbouwing van zijn besluit.

Artikel 2 Besluiten van de diaconie en van commissies

1. Als een gemeentelid of een persoonlijk belanghebbende bezwaar heeft tegen een besluit van de diaconie legt hij zijn bezwaar aan de diaconie voor.
2. Als het bezwaar door de diaconie niet kan worden weggenomen, legt de diaconie het besluit en het bezwaar voor aan de kerkenraad. De diaconie voegt een advies bij over het bezwaar.
3. De kerkenraad beoordeelt de zaak en neemt daarover een besluit. De kerkenraad stelt de indiener van het bezwaar in de gelegenheid om daarover door de kerkenraad te worden gehoord.
4. Tegen het besluit van de kerkenraad staat beroep open op de classis overeenkomstig artikel F76.1 van de kerkorde.
5. Deze regeling is van overeenkomstige toepassing op besluiten van door de kerkenraad ingestelde commissies in de gemeente.

Artikel 3 Indiening

1. Een bezwaar tegen een besluit van de kerkenraad wordt schriftelijk ingediend per post of per e-mail.
2. Een bezwaar kan worden ingediend op de gronden als genoemd in artikel F73.1 van de kerkorde. Het bezwaarschrift vermeldt duidelijk welke grond van toepassing is.
3. De indiener ontvangt een ontvangstbevestiging van zijn bezwaarschrift.

Artikel 4 Ontvankelijkheid

De kerkenraad verklaart het bezwaarschrift ontvankelijk, tenzij:

- a. de indiener op grond van artikel F73.1 van de kerkorde geen recht van bezwaar toekomt;
- b. het bezwaar buiten de termijn als bedoeld in artikel F73.1 of F71.5 van de kerkorde is ingesteld en daarvoor geen deugdelijke reden bestaat;
- c. er geen gronden van bezwaar overeenkomstig artikel F73.1 van de kerkorde zijn aangevoerd.

Artikel 5 Behandeling

1. De indiener wordt in de gelegenheid gesteld het bezwaarschrift tijdens een vergadering van de kerkenraad mondeling toe te lichten.
2. Het overleg heeft tot doel het over en weer uitwisselen van standpunten en de onderbouwing daarvan, zo mogelijk leidend tot overeenstemming tussen de indiener en de kerkenraad.
3. Van het gesprek wordt een verslag gemaakt.
4. De indiener kan zich laten bijstaan door een ter zake kundig adviseur.
5. Als geen overeenstemming wordt bereikt, heroverweegt de kerkenraad zijn eerder besluit en neemt hij een gemotiveerde beslissing op het bezwaar.
6. De kerkenraad deelt zijn beslissing binnen twee weken schriftelijk mee aan de indiener.
7. De beslissing vermeldt de mogelijkheid van beroep met daarbij de beroepstermijn.

Artikel 6 **Inschakeling van een commissie**

1. De kerkenraad kan een commissie instellen die de behandeling van het bezwaarschrift voorbereidt en de kerkenraad daarover adviseert.
2. De kerkenraad benoemt de leden van de commissie en stelt een termijn waarbinnen de commissie haar advies aan de kerkenraad zal uitbrengen. De commissie kan uit het midden van de kerkenraad worden samengesteld of uit leden van buiten de kerkenraad.
3. De indiener ontvangt bericht over de instelling en samenstelling van de commissie.
4. Indien de indiener van mening is dat er reden bestaat om aan te nemen dat een commissielid niet of onvoldoende onbevooroordeeld staat ten opzichte van het bezwaar, deelt hij dit binnen 48 uur na ontvangst van het bericht mee aan de kerkenraad. De kerkenraad benoemt in dat geval een vervangend commissielid, tenzij de aangevoerde redengeving kennelijk ongegrond is.
5. Artikel 5, lid 1 tot en met 4, zijn van overeenkomstige toepassing op de commissie.
6. De indiener behoudt het recht desgewenst zijn bezwaar in de vergadering van de kerkenraad zelf toe te lichten.
7. Na ontvangst van het advies heroverweegt de kerkenraad zijn eerder besluit en neemt hij een gemotiveerde beslissing op het bezwaar. Artikel 5, lid 6 en 7 zijn vervolgens van toepassing.

Aldus vastgesteld door de kerkenraad van de Gereformeerde Kerk te.... in zijn vergadering van...

6 Nieuwe voorstellen

Deputaten stellen de synode voor:

Besluit 1:

deputaten kerkorde onder dank te dechargeren.

Besluit 2:

vast te stellen de volgende op grond van de kerkorde 2014 vereiste en daarop gegronde generale regelingen:

- predikantszaken (KO art. B8)
- kerkelijk werkers (KO art. B31.3)
- preekbevoegdheid (KO art. B32.2)
- kerkdiensten (KO art. C37.2)
- kerklidmaatschap (KO art. C43.2)
- geheimhouding (KO art. C49.3).

Besluit 3:

in de Generale regeling voor de particuliere synode (ingevolge artikel E66 KO) in artikel 1 lid 2 te schrappen: 'Zutphen'.

[Besluit 4:

nog in een aanvullend rapport nader uit te werken: een concept-besluit over de inwerkingtreding van de Generale regelingen onder 2 genoemd alsmede het daarbij behorende overgangsrecht alsmede over de intrekking van het in 2014 vastgestelde overgangsrecht.]

Besluit 5:

kennis te nemen van: de Handreiking en modelregeling voor de behandeling van bezwaren (bij KO art. F73) en de Handreiking statelijk verschoningsrecht (bij KO art. C49.3);

Besluit 6:

nieuwe deputaten te noemen 'deputaten kerkrecht' en hen op te dragen:

- a. de door de laatste generale synode genomen besluiten waar nodig te integreren in de generale regelingen;
- b. als adres te fungeren voor het melden van eventuele knelpunten bij de toepassing van de kerkorde in de praktijk;
- c. de kerken desgevraagd te dienen met voorlichting over de kerkorde;
- d. de generale synode desgewenst te dienen met adviezen op het gebied van kerkrecht en kerkorde;
- e. de verantwoordelijkheid te dragen voor de publicatie en het (inhoudelijk) beheer van de kerkorde, de generale regelingen en besluiten én de modellen en handreikingen op de website van de kerken, www.gkv.nl;
- [f. nog in een aanvullend rapport te formuleren: een taak inzake kerkrechtelijke advisering.]

Inzake de kerkorde:

Besluit 7:

deputaten stellen inzake de kerkorde voor dat de synode langs de in de Generale regeling voor wijziging van de kerkorde voorgeschreven weg besluit om als nieuw artikel F72.4 en als gewijzigd artikel F72.5 KO vast te stellen:

- F72.4 Als een kerkenraad van oordeel is dat een besluit van de generale synode in strijd is met het Woord van God of de kerkorde en hij om die reden dat besluit niet kan uitvoeren, is hij gehouden tot het instellen van revisie volgens art. F81, met kennisgeving aan de classis. Met het oog op de gemeente kan de classis in de tussentijd adviezen of aanwijzingen geven.
- F72.5 De uitvoering van een besluit kan niet van iemand, ambtsdrager of gemeentelid, worden verlangd, als dit hem persoonlijk in zijn geweten in strijd brengt met het Woord van God. De betrokkene dient bereid te zijn zich te verantwoorden volgens art. F73, F76 en F77.

Besluit 8:

deputaten kerkrecht voor de periode 2018-2020 een budget toe te kennen van € 4.500 per jaar (in totaal € 13.500).

7 Budget

Door de Generale Synode Ede 2014-2015 is aan deputaten een budget van € 6.000 per jaar toegekend. Deputaten zijn de afgelopen jaren ruimschoots binnen het budget gebleven, met name door zeer lage vergaderkosten met dank aan de kerken van Hattem-Centrum en Driebergen-Rijssenburg. De kosten van de KO-Tour zijn uit de opbrengsten gedekt. Voor de komende periode zijn geen bijzondere activiteiten voorzien. Wel ligt een vervolg van de kerkrechtelijke voorlichting aan de kerken in de rede. Er is momenteel nog geen duidelijkheid over de taak en omvang van eventuele kerkrechtelijke advisering op verzoek van kerken. Voorshands lijkt echter een bezuiniging op het jaarlijks budget met 25% naar € 4.500 realistisch.

1 Opdracht van de GS 2014-2015

De Generale Synode Ede 2014-15 droeg deputaten kerkorde op:

- a. het werk aan de generale regelingen, zoals dat door de synode van 2011-2012 in gang gezet is en op de synode van 2014 nog niet kon worden afgerond, voort te zetten;
- b. de door de laatste generale synode genomen besluiten waar nodig te integreren in de generale regelingen;
- c. als adres te fungeren voor het melden van eventuele knelpunten bij de toepassing van de kerkorde in de praktijk;
- d. de kerken desgevraagd te dienen met voorlichting over de nieuwe kerkorde;
- e. kerkelijke vergaderingen desgevraagd te dienen met advies bij de overgang naar de nieuwe kerkorde;
- f. de generale synode desgewenst te dienen met adviezen op het gebied van kerkrecht en kerkorde.
- g. de verantwoordelijkheid te dragen voor de publicatie en het (inhoudelijk) beheer van de kerkorde, de generale regelingen en besluiten én de modellen en handreikingen op de website van de kerken, www.gkv.nl.

(Acta GS 2014-15, artikel 13, Besluit 7)

2 Samenstelling deputaatschap

Naam	Woonplaats	Aftreden
ds. K. Harmannij	Best	2017
ds. P. Niemeijer	Rijnsburg	2020
mr. dr. P.T. Pel	Hattem	2017
mr. J. Storm	Den Haag (Scheveningen)	2020
prof. dr. M. te Velde	Hasselt	2017

Ds. Niemeijer werd aangewezen als voorzitter.

Deputaten worden ambtelijk ondersteund door br. L.H. Olde te Doorn.

Geachte broeders,
Graag vragen wij uw aandacht voor het volgende.

Brief van br. Bolt

Bij brief van 20 maart 2015 met bijlagen, gericht aan alle kerkenraden, heeft br. D.J. Bolt te Drachten u opgeroepen om de besluiten met betrekking tot de Herziene Kerkorde niet te ratificeren, omdat de Herziene kerkorde (HKO) op twee punten principieel zou verschillen van de huidige kerkorde, door hem aangeduid als DKO.

Ten eerste stelt br. Bolt dat in de HKO het ‘tenzij bewezen wordt dat zij in strijd is met het Woord van God of met de kerkorde’ uit art. 31 DKO is geschrapt. Besluiten van meerdere vergaderingen zoals de synode moeten, aldus Bolt, nu zonder meer door de kerkenraden worden uitgevoerd, ook al menen deze dat ze in strijd zijn met de Schrift of de kerkorde. Art. 31 DKO is hiermee volgens br. Bolt geamputeerd en het gereformeerd kerkrecht is in wezen ingeruild voor een hiërarchische bestuursvorm.

Ten tweede voert br. Bolt aan dat voor individuele kerkleden revisie vragen aan de synode van onschriftuurlijke besluiten is uitgesloten. Er was in het gereformeerde kerkrecht altijd gelegenheid rechtstreeks principiële bezwaren tegen het handelen van meerdere vergaderingen in te dienen en dáár gehoord te worden. Door de HKO wordt dat fundamentele recht van individuele kerkleden weggenomen, aldus de kritiek van br. Bolt.

Br. Bolt noemt de synodebesluiten op bovengenoemde punten “niet naar de Schrift” en volgens hem “gaan zij in tegen fundamentele principes van gereformeerd kerkrecht”. Dezelfde opinie valt ook te lezen in artikelen van de hand van br. Bolt op de website www.eeninwaarheid.info.

Reactie van deputaten

Deputaten hebben uiteraard kennis genomen van de stukken van br. Bolt en zijn van de kant van verschillende kerkenraden benaderd met vragen hierover. Vandaar dat wij in deze brief een korte reactie geven die we aan alle kerkenraden toezenden, in lijn met onze opdracht om de kerken te dienen met voorlichting over de nieuwe kerkorde. Br. Bolt heeft het recht om zich in een schrijven tot de kerkenraden te wenden, al betreuren deputaten de grote woorden waarmee dit gebeurt. Aangezien echter de inhoud van het schrijven van br. Bolt ook in diverse opzichten misleidend is, achten deputaten zich geroepen tot een reactie, zodat u als kerkenraden beter kunt beoordelen hoe de zaken zijn.

Artikel 31 in de KO 2014

Kort voordat br. Bolt zijn brief aan de kerkenraden verstuurde, heeft deputaat mr. Pel een bijdrage geschreven over artikel 31 in de HKO of KO 2014. Deze bijdrage zal verschijnen in het april-nummer van NaderBekeken en biedt een ruimer overzicht van de verwerking van artikel 31 KO in de KO 2014. Want laat één ding duidelijk zijn, anders dan br. Bolt beweert, staat het ‘tenzij’ van artikel 31 KO nog gewoon in de KO 2014.

Wij lichten dit hierna kort toe. Het is handig als u de tekst van de KO 2014 er bij neemt. Die is te vinden o.a. via www.gkv.nl/kerkorde. De KO 2014 maakt in dit verband een duidelijker onderscheid dan de huidige KO tussen (A) het recht van bezwaar, beroep en hoger beroep tegen besluiten van mindere vergaderingen en (B) het recht om revisie te vragen van besluiten van de synode.

Recht van bezwaar, etc.

Het ‘tenzij’ van artikel 31 KO staat voor iedereen leesbaar in artikel F73.1 als eerste grond van bezwaar: tegen een besluit van de kerkenraad staat bezwaar open “indien het besluit in strijd is met

het Woord van God of het kerkelijk recht". Dezelfde grond geldt ook in beroep (F76.1) en hoger beroep (F77.1), waarvoor uitdrukkelijk naar F73.1 wordt verwezen. Hierover kan dus geen misverstand zijn.

De KO 2014 heeft daarbij ook geregeld hoe de situatie is tijdens de behandeling van een bezwaar. Een bezwaar leidt niet automatisch tot opschorting van de uitvoering van het besluit, want dan zou je met elk bezwaar alles kunnen 'lam leggen'. Dat is geen goede kerkelijke stijl.

Je kunt daarom om opschorting vragen (F73.3) en als de motivering daarvoor deugt, mag je in de kerk verwachten dat er opschorting wordt verleend. Dat is goede kerkelijke stijl in een kerkgemeenschap die zich verbonden weet in eenheid van het christelijk geloof, in gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift (A1.1 KO 2014). Niet de daad van het instellen van bezwaar, maar de inhoud van de argumenten moet beslissen.

En mocht in de optiek van de indiener van het bezwaar de opschortende werking ten onrechte niet worden verleend, dan kan hij daarvan ook nog in beroep, voor een tweede beoordeling door een andere instantie (F73.3).

Als iemand in bezwaar gaat en echt kan duidelijk maken dat een besluit in strijd komt met Gods Woord, zal een kerkelijke vergadering de uitvoering van dat besluit natuurlijk opschorten en de bezwaren tegen het besluit vervolgens zorgvuldig overwegen. Vaak ligt het echter niet zo zwart-wit en zit dáár het inhoudelijke probleem. Br. Bolt lijkt a priori helemaal uit te gaan van het inhoudelijk gelijk van de bezwaarde, maar dat is niet vanzelfsprekend. Niet voor niets zegt artikel 31 KO dat bewezen moet worden dat sprake is van strijd met Gods Woord of de kerkorde. Ook dat geeft aan dat de inhoud en de argumentatie beslissend moeten zijn.

En dan kent de KO 2014 bovendien ook nog F72.4, dat bepaalt dat de uitvoering van een besluit niet van iemand kan worden verlangd, als dit hem persoonlijk in zijn geweten in strijd brengt met Gods Woord.

Daarmee is de ultieme lijn van art. 31 KO in de KO 2014 verwoord: geen gewetensdwang in de kerk.

Recht van revisie

Nu lijkt br. Bolt zich vooral te richten op bezwaren tegen de besluitvorming van de synode en niet zozeer tegen die van de mindere kerkelijke vergaderingen. Als het om een bezwaar tegen een besluit van de synode gaat, hebben we het dus over het recht van revisie. Dit is geregeld in F81. F81.2 zegt dat kerkenraad en classis revisie kunnen verzoeken m.b.t. elk besluit van de generale synode.

F81.3 voegt hieraan toe dat kerkleden alleen revisie kunnen verzoeken van besluiten van de generale synode waardoor zij rechtstreeks in hun eigen belang zijn getroffen.

Volgens br. Bolt is met deze laatste bepaling het fundamentele recht van kerkleden om toe te zien op de handhaving van de zuivere leer door de KO 2014 weggenomen. Er was altijd de gelegenheid om rechtstreeks principiële bezwaren in te dienen bij de meerdere vergaderingen en dáár gehoord te worden. De kerkelijke weg is voor kerkleden nu geblokkeerd, zegt hij.

Br. Bolt miskent hiermee ten eerste dat de regeling van het revisierecht, zoals opgenomen in F81.2 en F81.3, al door de GS Zwolle-Z 2008 (Acta art. 16 besluit 2) is vastgesteld en dus niet nieuw is ingevoerd door de KO 2014. Br. Bolt miskent ook dat tegen deze regeling een revisieverzoek (!) is ingediend op de GS Harderwijk 2011-2012, die dit verzoek heeft afgewezen (Acta art. 20). De revisieregeling die nu in F81 staat, geldt dus al vanaf 2008 in onze kerken.

Belangrijker nog is dat br. Bolt ook hier de essentie van de regeling miskent. Kerkleden die niet rechtstreeks in hun eigen belang zijn getroffen door een besluit van de synode, maar bezwaren hebben tegen bijv. een synodebesluit van algemene aard, zijn niet 'monddood' gemaakt, maar dienen naar hun eigen kerkenraad te gaan, daar hun bezwaren te bespreken en als zij de kerkenraad kunnen overtuigen van de noodzaak van revisie, kan de kerkenraad die revisie vragen. Dat is een gezonde kerkelijke regeling, waarbij je als gemeentelid eerst te rade gaat bij je eigen directe broederkring. Als de kerkenraad de bezwaren deelt, is er juist een breder draagvlak voor het revisieverzoek.

Art. F81 zegt niets over opschorting. Ook dat is een kritiekpunt van br. Bolt. Nu doet artikel 33 KO dat ook niet. Opschorting vragen bij een synode die reeds gesloten is, is onmogelijk. Vandaar dat hier de regel van E63.4 van toepassing is: als een kerkenraad van oordeel is dat hij revisie dient te

vragen van een synodebesluit, dient hij dat te melden aan de classis en de classis om steun en advies te vragen m.b.t. zijn opstelling in de interim-periode hangende het revisieverzoek. Dat is opnieuw een gezonde kerkelijke regeling, waarbij je als kerkenraad niet solistisch optreedt, maar je zusterkerken in de classis raadpleegt.

Br. Bolt spreekt geringschattend dat de opschorting hiermee afhangt van 'coulance' van de kerkelijke vergadering en dat het 'een niet formeel geregelde gunst' is. Wij vinden dit geen pas geven in het gereformeerd kerkrecht dat niet uitgaat van overheersen, niet door een vergadering en ook niet door een enkeling, maar van overtuigen. En ook hier heeft te gelden: als een kerkenraad overgaat tot indiening van een revisieverzoek omdat hij meent dat een besluit van de synode in strijd komt met Gods Woord, zal de classis met die kerkenraad een modus vivendi zoeken ten aanzien van het omgaan met het synodebesluit hangende het revisieverzoek. Voor dergelijke bijzondere situaties kan de KO uiteraard geen gedetailleerde regels bevatten. Ook de huidige KO kent die niet.

Br. Bolt waarschuwt tegen een "hiërarchisch kerkelijk besturingssysteem". Die waarschuwing is altijd weer op zijn plaats. Maar br. Bolt heeft een blinde vlek voor de 'dictatuur' van de enkeling, die slechts uitgaat van eigen gelijk en meent dat alles daarvoor wijken moet. Ook voor br. Bolt is de kerkelijke weg dat hij in overleg treedt met zijn kerkenraad. En wanneer hij de kerkenraad niet van de juistheid van zijn bezwaar kan overtuigen, dan eindigt daar op dat punt voor hem de kerkelijke weg. Behalve dat hij uiteraard altijd persoonlijk vrij blijft om een getuigenis van zijn bezwaar te doen uitgaan.

Termijn

Er dreigt enig misverstand over de termijn waarin u kunt beslissen over het al dan niet indienen van een revisieverzoek. Anders dan br. Bolt stelt, kan een verzoek tot revisie worden ingediend tot de sluitingsdatum voor indiening van stukken bij de volgende synode, de GS Meppel 2017. Er is dus alle tijd om deze zaken goed te overwegen. Het is ook niet juist dat bij een revisieverzoek t.a.v. een onderdeel van de nieuwe KO 2014 de hele KO 2014 niet in werking zou (kunnen) treden. De inwerkingtreding van de nieuwe kerkorde vindt plaats per 1 juli 2015. Mocht u een revisieverzoek overwegen, dan is het zaak om dat voor 25 mei 2015 aan de gemeente te verantwoorden.

Tot slot

Een KO-tekst is niet van beton. De nieuwe KO voorziet net als de huidige KO in de mogelijkheid van wijziging. We hebben nu natuurlijk te maken met een bijzondere situatie, waarin er een hele nieuwe KO-tekst in werking gaat treden, na een uitvoerig voortraject.

Het mag daarbij te denken geven dat alle kerkenraden via de classes in de gelegenheid zijn geweest om 'consideraties' in te dienen tegen de 1e lezing van de kerkorde, zoals vastgesteld door de GS Harderwijk 2011-2012 en dat geen van de classes aanleiding heeft gezien om op de hierboven besproken punten een wijzigingsvoorstel voor te leggen aan de GS Ede 2014.

Dat sluit een revisieverzoek niet uit. Maar geeft wel extra aanleiding om u kritisch af te vragen of de boodschap van br. Bolt wel recht doet aan de nieuwe kerkorde, zoals die nu is vastgesteld.

Wij wensen u wijsheid bij uw beraadslagingen en Gods zegen over al uw werkzaamheden.

Met broedergroet, namens deputaten Kerkorde,
ds. P. Niemeijer, mr. dr. P.T. Pel
Rijnsburg/Hattem, 30 maart 2015